

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO
L J U B L J A N A

SKUPNO LETNO POROČILO

O DELU DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

V LETU 2007

Ljubljana, maj 2008

K A Z A L O

I. PRAVNA UREDITEV	4
II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA	5
III. OBSEG DELA	7
IV. VSEBINA DELA.....	8
<i>IV/1. PRAVDNI POSTOPKI</i>	<i>8</i>
<i>IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI</i>	<i>11</i>
a) 14. člen Zakona o državnem pravobranilstvu	11
b) 3. poglavje Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja.....	12
c) XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku	14
č) XVII. poglavje Zakona o prekrških	15
<i>IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV</i>	<i>16</i>
<i>IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA... ..</i>	<i>20</i>
<i>IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE</i>	<i>24</i>
<i>IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI</i>	<i>26</i>
a. delovni spori	26
b. socialni spori	31
<i>IV/1.6 LASTNINSKI SPORI</i>	<i>35</i>
<i>IV/1.7 OSTALA PRAVNA PODROČJA</i>	<i>39</i>
<i>IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE</i>	<i>43</i>
<i>IV/2.1 IZVAJANJE ZAKONA O VARSTVU PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA.....</i>	<i>44</i>
<i>IV/2.2 OBRAVNAVANJE ZADEV PO 25. ČLENU ZAKONA O VARSTVU PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA</i>	<i>53</i>
<i>IV/2.3 POMEMBNEJŠE NEZAKLJUČENE ZADEVE</i>	<i>55</i>
<i>IV/2.4 OBJAVA PREVODOV SODB EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE NA SPLETNI STRANI DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA.....</i>	<i>58</i>
<i>IV/2.5 ZAHTEVA ZA IZDAJO SVETOVALNEGA MNENJA V SKLADU S 47. ČLENOM EVROPSKE KONVENCIJE O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN GLEDE RAZLAGE 21. IN 22. ČLENA KONVENCIJE</i>	<i>59</i>

<i>IV/3. POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA</i>	60
a) Postopki po tožbah po 230. členu PES	60
b) Postopki po 234. členu PES	61
<i>IV/4. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU</i>	68
<i>IV/4.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE</i>	69
<i>IV/4.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN</i>	70
<i>IV/4.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV</i>	71
<i>IV/4.4. IZVRŠBE ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO</i>	72
<i>IV/5. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE</i>	74
a) <i>stečajni postopki</i>	75
b) <i>postopki prisilne poravnave</i>	80
<i>IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI</i>	87
<i>IV/7. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ</i>	93
<i>IV/8. NEPRAVDNI POSTOPKI</i>	95
<i>IV/8.1 POSTOPKI GLEDE VRAČANJA VLAGANJ V JAVNO TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE</i>	95
<i>IV/8.2. OSTALA PRAVNA PODROČJA</i>	103
a) <i>zemljiška knjiga</i>	103
b) <i>zapuščinski postopki</i>	105
c) <i>razlastitev in omejitev lastninske pravice</i>	108
d) <i>postopki za določitev oziroma ureditev meje</i>	113
e) <i>postopki za razdružitev lastnine</i>	113
f) <i>postopki za odprtje depozitnega računa</i>	113
<i>IV/9. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU</i>	114
<i>IV/10. PRAVNA MNENJA (M₁ IN M₂ VPISNIK)</i>	123
V. ZAKLJUČKI	127
VI. PRILOGE	131

I. PRAVNA UREDITEV

Organizacijo, delo in pristojnosti Državnega pravobranilstva ureja Zakon o državnem pravobranilstvu (ZDPra-UPB2, Ur. l. RS, št. 94/07). Državno pravobranilstvo je zastopnik Republike Slovenije in drugih subjektov določenih z Zakonom o državnem pravobranilstvu pred domačimi, tujimi in mednarodnimi sodišči. Subjektom, katere zastopa, tudi pravno svetuje.

Državno pravobranilstvo opravlja tudi druge naloge, ki jih določajo posebni zakoni, in sicer:

Zakon o kazenskem postopku (ZKP-UPB4, Ur. l. RS, št. 32/07);

Zakon o prekrških (Ur. l. RS, št. 3/07, 17/08, 21/08 – popr.);

Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2, Ur. l. RS, št. 117/06);

Zakon o denacionalizaciji (ZDen, Ur.l. RS, št. 27I/91-I, 56/92 Odl.US: U-I-10/92-19, 13/93 Odl.US: U-I-25/92-27, 31/1993, 24/95 Odl.US: UI 72/93, 29/95-ZPDF, 74/95-ZZDZVP, 20/97 Odl.US: U-I-81/94, 23/97 Odl.US: U-I-23/93, 41/97 Skl.US: U-I-107/96, 49/97, 87/97, 65/98, 83/98 Skl.US: U-I-387/98, 11/99 Odl.US: U-I-144/97, 31/99 Odl.US: U-I-309/98, 60/99 Odl.US: U-I-387/98, 1/00 Odl.US: U-I-22/99, 66/00, 54/02 Odl.US: U-I-130/01-18, 54/04-ZDoh-1 (56/04, 62/04, 63/04 - popr.), 18/05 Odl.US: U-I-58/04-7, 6/08 Skl.US: U-I-251/07-6))

Zakon o splošnem upravnem postopku (Ur. l. RS, št. 80/99, 70/00, 52/02, 73/04, 119/05 in 126/07);

Zakon o upravnem sporu (Ur. l. RS, št. 105/06);

Zakon o ugotavljanju vzajemnosti (Ur. l. RS, št. 9/99);

Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2, Ur. l. RS, št. 94/07);

Zakon o brezplačni pravni pomoči (ZPBBP-UPB1, Ur. l. RS, št. 96/04, 23/08);

Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (ZRPJN-UPB5, Ur. l. RS, št. 94/07);

Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (Ur. l. RS, št. 110/06 in 33/07);

Zakon o ukinitvi Agencije Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij (Ur. l. RS, št. 80/04);

Zakon o prenehanju veljavnosti Zakona o družbenem pravobranilcu Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 53/05);

Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Ur. l. RS, št. 49/06).

II. ORGANIZIRANOST DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

Državno pravobranilstvo opravlja naloge iz svoje pristojnosti na sedežu in na zunanjih oddelkih.

Sedež Državnega pravobranilstva je v Ljubljani, zunanji oddelki pa so v Celju, Kopru, Kranju, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in na Ptujju.

Na podlagi Zakona o javnih uslužbencih (ZJU, Ur. l. RS, št. 63/07) je podlaga za zaposlovanje vseh javnih uslužbencev sistemizacija delovnih mest, ki temelji na sprejetem kadrovskega načrtu.

Dne 31. 12. 2007 je bila struktura zaposlenih na Državnem pravobranilstvu naslednja:

Generalni državni pravobranilec	1
Državni pravobranilci	48
Pomočniki državnega pravobranilca	9
Generalni sekretar	1
Višji strokovni in strokovni sodelavci	6
Ostali javni uslužbenci	70
SKUPAJ:	135

Na koncu obdobja poročanja je bilo v primerjavi z 31. 12. 2006 zaposlenih 15 oseb več, vendar pa sta se njihovo število in struktura med letom spreminjali zaradi upokojitve državnega pravobranilca, zaradi odpovedi funkciji pomočnika državnega pravobranilca ter odhoda nekaterih javnih uslužbencev iz Državnega pravobranilstva.

Obseg dela je tudi v letu 2007 terjal, da smo zaposlovali uslužbence za določen čas. Tako smo v navedenem obdobju zaposlili 14 uslužbencev za določen čas in njihovo število je zajeto v strukturi zaposlenih ostalih javnih uslužbencev. Tudi za obravnavano obdobje ugotavljam, da bo potrebno njihovo razmerje spremeniti iz določenega v nedoločen čas ter tako omogočiti in

zagotoviti učinkovito izvajanje tudi drugih nalog. Tako smo trem strokovnim sodelavcem delovno razmerje spremenili v nedoločen čas, enako velja tudi za tri druge javne uslužbence.

Poseben problem je zaposlovanje strokovnih sodelavcev. Nanj smo opozorili že v poročilu iz predhodnega leta, in sicer v zvezi z neuspelimi poizkusi zaposlovanja strokovnih sodelavcev, odobrenih za reševanje zahtevkov po Zakonu o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. V preteklem letu smo imeli dva razpisa za strokovne sodelavce. Razpisali smo osem prostih mest strokovnih sodelavcev, zaposlili pa smo lahko le dva. Ostale strokovne sodelavce, ki jih je trenutno šest, smo zaposlili na podlagi 11.a člena Zakona o pravniškem državnem izpitu. Po navedenem določilu smo na Višje sodišče v Ljubljani poslali šestkrat zaprosilo za zaposlitev strokovnih sodelavcev (skupaj za 44 oseb). Sodišče je poziv vročilo 35 osebam, vendar nobene od navedenih oseb nismo zaposlili, niti nam niso odgovorile na poziv.

III. OBSEG DELA

V letu 2007 je Državno pravobranilstvo obravnavalo skupno 67.550 zadev. Od tega je bilo 26.215 zadev novega pripada. Ob izteku leta je ostalo 24.351 nerešenih zadev.

Pripad novih zadev se je v letu 2007 po posameznih področjih gibal takole:

Na pravdnem področju je znašal pripad 4.120 zadev (zmanjšanje za 21,6 %).

Na področju postopkov pred Evropskim sodiščem za človekove pravice je znašal pripad 140 zadev (povečanje za 204,3 %).

Na področju postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti in Sodiščem prve stopnje je znašal pripad 436 zadev (povečanje za 10 %).

Na področju izvršbe je znašal pripad 2113 zadev (zmanjšanje za 4,4 %).

Na področju postopkov stečajev in prisilnih poravnav je znašal pripad 653 zadev (zmanjšanje za 3,7 %).

Na področju denacionalizacije je znašal pripad 122 zadev (zmanjšanje za 33,4 %).

Na področju postopkov po ZIKS je znašal pripad šest zadev (zmanjšanje za 57,2 %).

Na področju nepravdnih postopkov je znašal pripad 10.806 zadev (zmanjšanje za 69,2 %).

Na področju upravnih sporov je znašal pripad 7.750 zadev (zmanjšanje za 32,3 %).

Skupni pripad novih zadev je bil manjši kot v predhodnem obdobju (indeks 46,8). Zmanjšalo se je tudi število nerešenih zadev (indeks 58,8 oziroma zmanjšanje za 41,2 %). Poudarjam pa, da se je ob manjšem številu zadev skupna vrednost obravnavanih zadev podvojila in dosega 15.233.060.225,61 EUR. Vendar ta vrednost ni dokončna, saj v mnogih primerih zadev s področja zaplemb premoženja, pravnih in denacionalizacij vrednost zahtevkov še ni znana.

IV. VSEBINA DELA

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo na vseh pravnih področjih, opravlja svetovalno funkcijo in deluje po posebnih zakonih kot stranka.

V nadaljevanju poročila je prikazana vsebina dela po posameznih področjih.

IV/1. PRAVDNI POSTOPKI

V obravnavanem obdobju je bilo število prejetih pravnih zadev v primerjavi z letom 2006 manjše za 21,6 %. Državno pravobranilstvo je namreč leta 2007 prejelo v delo 4.120 zadev, v letu 2006 pa 5.257 zadev.

Poročilo zajema 3.787 zadev, ki se vodijo v P vpisniku, 224 zadev, ki se vodijo v PRR vpisniku, 95 zadev, ki se vodijo v PK vpisniku in 14 zadev, ki se vodijo v PP vpisniku. V PRR vpisnik se vpisujejo odškodninski zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, v PK in PP vpisnik pa odškodninski zahtevki v predhodnem postopku po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o prekrških.

Povečan pripad novih zadev se nanaša samo na število prejetih tožb zoper Republiko Slovenijo (indeks 200). Na večje število prejetih zadev je vplival porast odškodninskih zahtevkov zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in odstranitve imisij zaradi povečanega tovarnega prometa po regionalnih cestah v vzhodnem delu države.

Zmanjšal se je pripad novih zadev, ki se nanaša tako na postopke, v katerih je Republika Slovenija tožeča stranka (indeks 83), kot na predhodne postopke na podlagi 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (indeks 35).

Republika Slovenija med novo prejetimi zadevami v P vpisniku nastopa v 624 zadevah kot tožeča stranka (skupna vrednost zahtevkov države znaša 4,8 milijona EUR (4.809.390,97 EUR), v 1.952 zadevah pa nastopa kot tožena stranka in vrednost zahtevkov dosega skoraj 9,9 milijarde EUR (9.887.215.996,29 EUR). Nadaljnjih 1.176 zadev v skupni vrednosti zahtevkov 68 milijonov EUR (68.000.729,90 EUR) se nanaša na predhodni postopek po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu. V P vpisniku vodimo tudi zadeve, v katerih je bila

Republika Slovenija pozvana, da vstopi v pravdo kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke (35 zadev).

Struktura vrednosti zadev, ki jih je Državno pravobranilstvo imelo v delu, je naslednja:

Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožeča stranka, znaša 79 milijonov EUR (79.052.761,03 EUR).

Vrednost zadev, v katerih Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka, zahtevkov po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, 3. poglavja Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku ter XVII. poglavja Zakona o prekrških, znaša prek 13,5 milijarde EUR (13.545.826.543,67 EUR). Med obravnavanimi zadevami po vrednosti izstopa tožba Nove kreditne banke Maribor zaradi vračila davka (9,7 milijarde EUR). Tožeča stranka s tožbo uveljavlja plačilo obresti od zneska zamudnih obresti, ki so ji bile vrnjene z odločbo Posebnega davčnega urada iz leta 2006. Tožeča stranka temelj svojega zahtevka opredeljuje s pravili civilnega prava o kondikciji.

Tudi za leto 2007 izpostavljam ugotovitev, da je bilo rešenih več zadev v obravnavanem obdobju, in sicer skupaj 5.428. V predhodnih postopkih je bilo zaključenih 2.672 zadev. S poravnavo je bilo rešenih 781 zadev (sodne poravnave in izvensodne poravnave v predhodnih postopkih). Na drug način je bilo rešenih 1.044 zadev (597 zadev zaradi združitve zahtevkov, v 220 zadevah Republika Slovenija ni vložila tožbe, v 31 zadevah Republika Slovenija ni vstopila v pravdo oziroma ni prevzela stranske intervencije idr.). Vzpodbuden pa je podatek, da so med statistično zaključenimi zadevami tudi že spisi, v katerih so bile tožbe vložene v letu 2007 in so sodišča v istem letu že pravnomočno odločila v 150 zadevah.

V pravnih postopkih končanih s sodno odločbo, je bila Republika Slovenija uspešna s tožbenimi zahtevki v višini 70,85 %, oškodovanci pa so bili s svojimi tožbenimi zahtevki zoper državo uspešni v višini 8,88 %. Finančna uspešnost Državnega pravobranilstva na pravnem področju, ko je zastopalo Republiko Slovenijo kot toženo stranko, je znašala skoraj 1,8 milijarde EUR, v zadevah, kjer je bila Republika Slovenija tožeča stranka, pa skoraj 10 milijonov EUR. Republika Slovenija je kot tožena stranka od zahtevanih 1.792 milijonov EUR plačala le 0,16 % ali 2,9 milijona EUR. V plačilih so zajete tudi sklenjene sodne poravnave, na podlagi katerih je Republika Slovenija tožnikom izplačala 399.971,61 EUR.

Kot tožeča stranka pa je Republika Slovenija od vtoževanih 13,6 milijona EUR uspela v višini 72,11 % ali 9,8 milijona EUR, pri čemer je na podlagi sklenjenih sodnih poravnav prejela 270.693,13 EUR. Pri odstotku uspešnosti Republike Slovenije niso upoštevani zahtevki in vrednosti izvensodnih poravnav, ki so bile sklenjene v predhodnih postopkih ter zahtevki, za katere ni vložila tožbe, saj so tožniki poravnali svojo obveznost po predhodnem pozivu Državnega pravobranilstva.

V nadaljevanju obravnavam vrste rešitev po posameznih področjih.

Državno pravobranilstvo je imelo ob izteku obdobja poročanja 5.202 nerešeni pravdni zadevi (predhodni postopki – 647 zadev, Republika Slovenija kot tožeča stranka – 1.054 zadev, Republika Slovenija kot tožena stranka – 3.380 zadev, Republika Slovenija kot stranski intervenient na strani tožeče ali tožene stranke – 116 zadev).

Število vseh nerešenih zadev se je zaradi povečanega reševanja zadev in zmanjšanega pripada zmanjšalo za 20 %.

Med nerešenimi zadevami, v katerih je Republika Slovenija tožena stranka, prevladujejo odškodninski zahtevki, in sicer zaradi:

- nepravilnega dela državnih organov (263 zadev v skupni vrednosti 429,1 milijona EUR - 429.138.313,21 EUR),
- nepravilnega dela sodišč in kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (295 zadev v skupni vrednosti 97,4 milijone EUR - 97.402.237,18 EUR),
- neupravičenega odvzema prostosti (139 zadev v skupni vrednosti 37,6 milijona EUR - 37.640.011,00 EUR),
- poškodbe po policistu (59 zadev v skupni vrednosti 2,5 milijone EUR - 2.553.705,11 EUR),
- poškodbe na delu oziroma med služenjem vojaškega roka (190 zadev v skupni vrednosti 4,5 milijona EUR - 4.535.262,60 EUR),
- neizpolnitve različnih obveznosti države (1131 zadev v skupni vrednosti 10,4 milijarde EUR - 10.434.353.364,80 EUR), ter zaradi
- nepravilnega izplačevanja plač in drugih nadomestil (472 zadev v skupni vrednosti 1,3 milijona EUR - 1.381.269,49 EUR).

IV/1.1. PREDHODNI POSTOPKI

V delovno področje Državnega pravobranilstva sodi tudi reševanje spornih razmerij pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. Predhodni postopek je predpisan v 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu, 3. poglavju Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, v XXXII. poglavju Zakona o kazenskem postopku in v XVII. poglavju Zakona o prekrških.

a) 14. člen Zakona o državnem pravobranilstvu

Po določbah 14. člena Zakona o državnem pravobranilstvu (v nadaljevanju: ZDPra) mora tisti, ki ima namen začeti pravdni ali drug postopek proti subjektu, ki ga zastopa Državno pravobranilstvo, predhodno predlagati Državnemu pravobranilstvu, da se sporno razmerje reši pred uvedbo pravnega ali drugega postopka. V obdobju poročanja smo prejeli v delo 1.176 novih zadev. Med prejetimi zadevami so prevladovali zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku (420 zadev v skupni vrednosti 11 milijonov EUR), zaradi odstranitve ovir in imisij, ki jih povzroča tovorni promet (437 zadev v skupni vrednosti štiri milijone EUR), zaradi poškodbe na delu (42 zadev v skupni vrednosti nekaj več kot 675.000,00 EUR), nepravilnega dela državnih organov (48 zadev v skupni vrednosti 11,3 milijona EUR), nepravilnega dela sodišč (48 zadev v skupni vrednosti 2,8 milijona EUR), druge odškodnine (50 zadev v skupni vrednosti 30,7 milijona EUR). Vrednost vseh zahtevkov, prejetih v predhodnem postopku, je znašala 34,3 milijona EUR (34.318.778,39 EUR).

V zvezi z zahtevki zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku je potrebno pojasniti, da so se v okviru tega postopka novi zahtevki nanašali samo na sodne postopke, ki so bili pravnomočno zaključeni do 1. 1. 2007 oziroma še v prvih mesecih leta 2007, ko Strokovna komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnani ni zahtevala, da morajo oškodovanci uporabiti pospešitvena sredstva po Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Odškodninski zahtevki iz nepravnomočno končanih sodnih postopkov so se obravnavali v novo ustanovljenem PRR vpisniku. Kljub temu, da so se obravnavali samo zahtevki iz pravnomočno končanih postopkov, gre za sorazmerno veliko številko, ki se nanaša na nove zadeve.

Državno pravobranilstvo je v 1.501 zadevi zahtevke zavrnilo, ker ni bil podan temelj zahtevka oziroma predlagatelj ni predložil dovolj dokazov za utemeljenost zahtevkov. V 579 zadevah je bila sklenjena izvensodna poravnava. Med sklenjenimi izvensodnimi poravnkami ponovno izpostavljam zadeve, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Republika Slovenija je z oškodovanci sklenila izvensodne poravnave v 548 zadevah (94,6 % vseh poravnav v tem vpisniku) v skupnem znesku 1.227.807,97 EUR, pri čemer so oškodovanci uveljavljali zahtevke v skupnem znesku 3.762.045,42 EUR. Najnižji znesek, ki je bil sklenjen z izvensodno poravnavo, je znašal 360,00 EUR, najvišji znesek pa 7.600,00 EUR. Pri določanju poravnalnih ponudb je Strokovna komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnav izhajala iz enakih kriterijev, kot je to veljalo za odločanje o pritožbah pred Evropskim sodiščem za človekove pravice, samo višina odškodnine ni bila omejena na 5.000,00 EUR. V 129 zadevah oškodovanci niso sprejeli poravnalne ponudbe, v 83 zadevah so oškodovanci pohiteli z vložitvijo tožbe, v 83 zadevah pa so bile zadeve zaključene na drug način, in sicer s potekom roka za odločitev oziroma z odstopom zadeve zavarovalnici, pri kateri je imel državni organ zavarovan škodni primer.

b) 3. poglavje Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja

V PRR vpisniku se vodijo predhodni postopki na podlagi določb 3. poglavja Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Oškodovanci zahtevajo plačilo pravičnega zadoščenja za nepremoženjsko škodo in odškodnino za premoženjsko škodo, ker jim je bila v pravnomočno končanih sodnih postopkih kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in so uporabili zakonita sredstva za pospešitev sodnih postopkov. Pred vložitvijo tožbe za plačilo pravičnega zadoščenja, je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V PRR vpisnik pa vpisujemo tudi postopke na podlagi tožbe, ki je bila vložena na podlagi spredaj navedenega zakona. Oškodovanec namreč lahko, če v predhodnem postopku ne pride do sklenitve sporazuma, vloži tožbo pri pristojnem okrajnem sodišču. Pri pristojnem okrajnem sodišču pa lahko vloži tožbo tudi na podlagi 25. člena istega zakona, če v postopku, potem, ko Državno pravobranilstvo prejme od Evropskega sodišča za človekove pravice v obravnavo pritožbo, ne pride do sklenitve sporazuma.

V zvezi s PRR vpisnikom se je postavilo vprašanje, ali je potrebno tovrstne zahteve obravnavati v posebnem vpisniku. K takšni odločitvi so nas vodili predvsem praktični razlogi, dosedanja obravnava pa je pokazala, da je bila odločitev pravilna. V tem vpisniku se namreč vodijo vsi zahtevki, ki se obravnavajo po posebnem zakonu. Tudi druge odškodninske zahteve po posebnih zakonih obravnavamo v posebnih vpisnikih. Dosedanje delo je pokazalo, da je pridobivanje različnih podatkov veliko hitrejše, enostavnejše in natančnejše.

V letu 2007 smo prejeli v delo 224 zadev, od tega pet tožb. Skupna vrednost zahtevkov v predhodnem postopku je znašala 1.460.140 EUR. Zahtevki so se nanašali na nezaključene sodne postopke, na pravnomočno zaključene sodne postopke brez uporabe pospešitvenih sredstev in na pravnomočno zaključene sodne postopke, v katerih so oškodovanci po 1. 1. 2007 uporabili zakonita sredstva za pospešitev sodnega postopka. Državni pravobranilec je v 127 zadevah zavrnil zahtevek, ker sodni postopek še ni bil pravnomočno zaključen, ali pa oškodovanec ni uporabil v zakonu predvidenih pospešitvenih sredstev. V 25 zadevah je državni pravobranilec ocenil, da je bila oškodovancu v sodnem postopku kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in mu je bila poslana poravnalna ponudba. V dveh zadevah oškodovanec poravnalne ponudbe ni sprejel, v 23 zadevah pa je bila z oškodovanci sklenjena izvensodna poravnava. Poravnave so bile sklenjene v skupnem znesku 53.660,50 EUR od zahtevanih 144.704,17 EUR.

Pri ugotavljanju upravičenosti do višine pravičnega zadoščenja, je Državno pravobranilstvo izhajalo iz načel, ki so določena v Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, upošteva primerljivo sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice v odločitvah zoper Republiko Slovenijo. Najnižji znesek pravičnega zadoščenja, za katerega je bila sklenjena poravnava, je znašal 450,00 EUR, najvišji pa 4.320,00 EUR.

Na koncu poročevalskega obdobja je ostalo nerešenih 67 zadev v predhodnem postopku. O petih nerešenih tožbah sodišče še ni odločilo.

c) XXXII. poglavje Zakona o kazenskem postopku

V PK vpisniku se vodijo predhodni postopki na podlagi določb XXXII. poglavja Zakona o kazenskem postopku za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno obsojene ali jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost. Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V zvezi s sklepanjem poravnav na podlagi določb XXXII. poglavja ZKP ter 149. člena ZP je potrebno poudariti, da Državno pravobranilstvo v predhodnih postopkih zaradi kratkega trimesečnega roka za sklenitev sporazuma, ne more zbirati in presoјati morebitnih subjektivnih elementov in drugih zatrjevanih dejstev, kar je potrebno za individualizacijo odškodnin. Zato v tovrstnih zahtevkih Državno pravobranilstvo ponudi oškodovancem odškodnino po kriterijih, ki so enaki za vse oškodovance. Komisija upošteva le objektivne kriterije za nastanek škode, in sicer: dolžino trajanja neutemeljeno odvzete prostosti ter poprečno denarno odškodnino, ki so jo dosodila sodišča v preteklem letu za škode, nastale zaradi neutemeljenega pripora oziroma neupravičenega zavora.

V minulem letu je tako Državno pravobranilstvo na podlagi pregleda sodne prakse sprejelo sklep o zvišanju odškodnine za neutemeljen pripor oziroma neupravičen zavor, in sicer 300,00 EUR za začetne tri dni odvzema prostosti ter po 42,00 EUR za vsak nadaljnji dan.

Državno pravobranilstvo je v preteklem letu obravnavalo 197 zahtevkov na plačilo odškodnine za škode, nastale zaradi neupravičenega pripora oziroma neutemeljenega zavora. Skupna vrednost zahtevkov je znašala 22.094.780 EUR.

Od navedenega števila sta bili iz leta 2006 preneseni 102 zahtevi v skupni vrednosti 16.353.554 EUR. Novih zahtevkov je bilo 95, v skupni vrednosti 5.741.226 EUR.

Na dan 31. 12. 2007 je bilo 70 nerešenih zahtevkov v skupni vrednosti 6.153.217 EUR. Od prejetih zahtevkov v letu 2007 se je 33 zahtevkov nanašalo na neutemeljen zavor v obdobju od leta 1945 do 1960. Njihova skupna vrednost je znašala 2.651.534 EUR.

Državno pravobranilstvo je v letu 2007 rešilo 127 zahtevkov v skupni vrednosti 15.941.563 EUR, od tega 30 zahtevkov, ki se nanašajo na obdobje v letih 1945 do 1960 v višini 11.256.688 EUR.

V 53 primerih so bili zahtevki rešeni s poravnami (od zahtevanih 11.570.640,00 EUR so bile sklenjene poravnave za 272.194 EUR). Ostali zahtevki so bili kot neutemeljeni zavrnjeni. V 15 primerih so oškodovanci zaradi zavrnitve zahtevka ali nestrinjanja s ponujeno poravnavo vložili tožbe (vrednost 1.591.283,00 EUR).

č) XVII. poglavje Zakona o prekrških

V PP vpisniku se vodijo predhodni postopki na podlagi določb XVII. poglavja Zakona o prekrških za povrnitev škode osebam, ki so bile neupravičeno kaznovane, ali jim je bil neupravičeno izrečen varstveni ali vzgojni ukrep, ali pa jim je bila neutemeljeno odvzeta prostost.

Pred vložitvijo tožbe na povrnitev škode je obvezna vložitev zahtevka na Državno pravobranilstvo.

V preteklem letu je Državno pravobranilstvo obravnavalo 25 zahtevkov v skupni vrednosti 19.829 EUR. Iz leta 2006 je bilo prenesenih 11 zahtevkov (8.462,00 EUR), vloženih pa je bilo 14 zahtevkov v vrednosti 38.991,00 EUR. Na dan 31. 12. 2007 je bilo devet nerešenih zahtevkov v vrednosti 4.364,00 EUR.

Skupno je bilo v letu 2008 rešenih 16 zahtevkov v vrednosti 15.364,51 EUR, od tega je bilo sklenjenih šest poravnav v vrednosti 2.148,11 EUR, ostali zahtevki so bili bodisi zavrnjeni kot neutemeljeni, bodisi stranka ponudene poravnave ni sprejela. V teh primerih so oškodovanci vložili tožbe.

IV/1.2. ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NEPRAVILNEGA DELA DRŽAVNIH ORGANOV

Na prvem mestu izpostavljam odškodninske tožbe proti državi zaradi nepravilnega dela upravnih in pravosodnih organov (temeljijo na 26. členu Ustave Republike Slovenije) zaradi visokih škod, občutljivosti zadev in posledično visokih odškodnin, čeprav v zadnjih letih v tovrstnih pravnih zadevah visoke odškodnine niso bile dosojene oziroma dogovorjene s poravnavo. Postopki v teh zadevah so dolgotrajni, pogosto tudi vezani na pravnomočno končane upravne postopke. Ni mogoče z gotovostjo trditi, kakšen bo končni uspeh zahtevkov, tudi višina zatrjevane škode je pogosto odvisna od ugotovitev in izračuna sodnih izvedencev.

V letu 2007 smo v primerjavi s predhodnim letom prejeli skoraj enako število zadev zaradi nepravilnega dela upravnih in drugih državnih organov ter sodišč (2006 – 217, 2007 – 202). Na obseg zadev je vplival predvsem pripad 88 novih tožb zaradi zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in 52 tožb zaradi nepravilnega dela državnih organov.

V novih odškodninskih tožbah tožniki zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Protipravne fizične posege policistov, ki povzročijo fizične poškodbe. Primer: v sedmih zadevah oškodovanci tožijo na odškodnino v skupnem znesku 195.539,65 EUR. V obravnavanem obdobju ni prišlo do povečanega števila novih tožb.
- Nepravilno delo upravnih in inšpekcijskih služb v zvezi z vodenjem in odločanjem v različnih upravnih postopkih. Primeri: v 52 zadevah oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 55.059.234,41 EUR. Tovrstnih odškodninskih tožb smo v obravnavanem obdobju prejeli za 20 zadev manj, še vedno pa predstavljajo določeno povečanje glede na prejete zadeve v letu 2005.

V novih odškodninskih tožbah zaradi zatrjevanega nepravilnega dela sodišča tožniki predvsem zatrjujejo naslednje nepravilnosti:

- Sojenje v nerazumno dolgem roku. Tožniki so vložili 88 tožb zoper Republiko Slovenijo v skupni vrednosti 6.211.436,17 EUR, v katerih oškodovanci zatrjujejo kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Število tožb je bilo v primerjavi s

predhodnim letom nekoliko manjše, vendar pa ni pričakovati manjšega števila odškodninskih zahtevkov in s tem tudi tožb, ko ne pride do sporazumne rešitve zadeve, saj oškodovanci uveljavljajo kršitev pravice do sojenja v razumnem roku tudi za sodne postopke, v katerih so se pravnici spori začeli v letih 2003 oziroma 2004. Obstajajo zahtevki, ko oškodovanci uveljavljajo odškodnino za tri leta trajanja sodnega postopka.

Iz pregleda v letu 2007 pravnomočno zaključenih zadev pred sodišči iz naslova nepravilnega dela državnih organov, ugotavljam, da so tožniki zoper Republiko Slovenijo uspeli le z neznatnim delom zahtevkov (0,02 %).

Sodišča so pravnomočno odločila v 127 zadevah. Skupna vrednost uveljavljenih zahtevkov je bila 1.336.576.173,57 EUR.

V 62 zadevah so sodišča zavrnila oziroma zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupni vrednosti 1.330.109.049,91 EUR, ker so ugotovila, da ni podana odškodninska odgovornost države zaradi nepravilnega ravnanja policistov, nepravilnega dela sodišč in drugih državnih organov. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek, ker ravnanje policistov ni bilo protipravno ne glede uporabe sile in ne glede ravnanja po vklenitvi tožnika; sodišče je zavrnilo zahtevek, ker je pravno podlago za vrnitev preveč plačanih davkov in zakonitih zamudnih obresti od davčnih preplačil urejal Zakon o davčnem postopku, zaradi česar ne gre za civilno pravno razmerje in zadeva ne spada v sodno pristojnost rednega sodišča. V drugi zadevi pa je sodišče tožbo zavrglo iz razloga, ker zadeva ne sodi v sodno pristojnost; sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek, ker Republika Slovenija ne odgovarja za ravnanje vojaške osebe, ko je do škodnega dogodka prišlo na prostem izhodu in ne v času izpolnjevanja vojaške službe; sodišče je odločilo, da sodnik ne more odškodninsko odgovarjati zaradi razlage prava znotraj meja danih pooblastil; tožnik zaradi izrečenega disciplinskega ukrepa ni mogel napredovati, dokler ni iztekel dveletni rok; v sedmih zadevah glede zatrjevane kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, je sodišče zavrnilo tožbene zahtevke, ker tožniki niso uspeli dokazati, da so zaradi kršitve utrpeli škodo oziroma obstoj škode kot enega izmed elementov za obstoj odškodninske odgovornosti. Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja v tovrstnih zadevah ni bilo mogoče uporabiti, ker v obdobju, ko naj bi nastala škoda in je bila vložena tožba, zakon še ni bil v uporabi. V eni od teh zadev je sodišče tudi zapisalo, da tožnikovo neugodno počutje ni doseglo take stopnje, da bi bila možna ugotovitev, da je

tožnik v zvezi s tem trpel duševne bolečine. Ni dovolj, da tožeča stranka dokaže kršitev Evropske konvencije o človekovih pravicah in njenih protokolov, ampak, da je zaradi omenjene kršitve utrpela škodo; v eni zadevi je sodišče tožbo zavrglo, ker je bila vložena po preteku zastaralnega roka.

V 27 zadevah je sodišče štelo za umaknjene tožbe v skupnem znesku 5.387.815,61 EUR. Po preteku mirovanja tožnika nista predlagala nadaljevanja postopka, zato je sodišče štelo tožbi za umaknjene. V ostalih primerih so tožniki tožbe umaknili po obširnem odgovoru na tožbo. V štirih zadevah so tožniki umaknili tožbo potem, ko so z Republiko Slovenijo sklenili izvensodne poravnave v skupnem znesku 5.373,53 EUR (od zahtevanih 13.933,34 EUR).

Tožniki so s tožbami v celoti uspeli v petih zadevah v skupni vrednosti 31.272,49 EUR. Postopek o prekršku je bil z odločbo ustavljen, zato je odpadla pravna podlaga na plačilo denarne kazni in povprečnine. Tožnik je upravičen do vrnitve sredstev, saj je kazen plačal. Država je odškodninsko odgovorna zaradi malomarnega ravnanja kriminalista, ki, ko ga je tožnik vprašal, ali se vozilo nahaja v evidenci ukradenih vozil, ni dovolj natančno preveril, ali je vozilo, ki ga je kupil tožnik, ukradeno. Republika Slovenija in carinik sta odškodninsko odgovorna, ker sta povzročili škodo zaradi stroškov carinjenja, čeprav je bilo blago v tranzitu. Odgovornost carinika je bila sicer ugotovljena že v carinskem postopku. Davčni organ pri davčni izvršbi ni ravnal z zadostno skrbnostjo, ker ni preveril, kdo je dejanski lastnik vozila, ki je bilo zarubljeno v izvršilnem postopku.

V 14 zadevah je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava na plačilo skupnega zneska 149.480,08 EUR, kar predstavlja 28 % tožbenih zahtevkov, ki so skupaj dosegli 524.813,06 EUR. Primeri: v petih primerih je bila sklenjena izvensodna poravnava zaradi poškodb po policistu, med drugim tudi za primer, ko je policist v službi prekoračil pooblastila, tožnika močno brcnil v glavo in mu ob tem poškodoval levo oko. Povzročil je namreč izlitje očesa, propad zrkla in slepoto, za kar je bil s pravnomočno kazensko sodbo obsojen za kaznivo dejanje posebno hude telesne poškodbe po členu 135/1 Kazenskega zakonika. Tožnik je oslepel na levo oko, ki mu je bilo operativno odstranjeno. Ni bil več sposoben za delo, ki ga je opravljal pred nezgodo. V treh zadevah zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, je bila prav tako sklenjena poravnava.

V 15 zadevah je sodišče delno ugodilo tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 81.565,80 EUR od skupno 485.619,91 EUR, kar je 16 % vrednosti tožbenih zahtevkov.

Policisti so v šestih zadevah v različnih postopkih prekoračili pooblastila, nepravilno uporabili silo (npr. pretesna zategnitev pri uporabi lisic) in pri tem tožnike telesno poškodovali. Policisti so okrnili tudi osebnostne pravice tožnice, ker so tožnico neupravičeno pridržali za dve uri. Sodišče je opozorilo, da verbalno nestrinjanje in gestikuliranje s strani tožnice ni mogoče oceniti kot nesodelovanje v identifikacijskem postopku. Pri postopku zaslišanja zaradi prekrška sta policista tožnika z nogami brcala v glavo in rebra ter ga vklenjenega vlekla po tleh. Tožniki so uspeli z zahtevkom na plačilo odškodnine v skupnem znesku 27.602,81 EUR, od skupno 101.498,08 EUR, kar je nekaj več kot četrtnina (27 %) zahtevanih zneskov tožbenih zahtevkov.

Zaradi nepravilnega dela sodišča je bila Republika Slovenija v treh zadevah obsojena na plačilo odškodnine v skupnem znesku 2.357,07 EUR, kar je 20 % vseh tožbenih zahtevkov, ki so znašali 11.734.35 EUR. Tožniku je nastala škoda zaradi nezakonito prodanega televizorja v izvršilnem postopku, kljub temu, da je bila izvršba s sklepom sodišča odložena. Sodnikovo ravnanje pri izdaji odredbe o asistenci policije ni imelo podlage v zakonu, zato je država odškodninsko odgovorna.

Zaradi nepravilnega dela različnih državnih organov je bila Republika Slovenija v šestih primerih obsojena na plačilo odškodnine 64,124,70 EUR, kar predstavlja 17 % tožbenih zahtevkov, ki so skupaj dosegli 372.387,48 EUR. Sodišče je ugotovilo, da je bilo zaprtje prostocarinske prodajalne pred 1. 1. 1996 protipravno in za ta čas tožeči stranki prisodilo odškodnino. V času zaplembe rabljenega osebnega avtomobila, zoper tožnika je bila namreč predlagana uvedba kazenskega postopka, kazenska ovadba pa je bila nato zavržena, je zaradi neprimerne hranjenja na vozilu nastala škoda, ki jo je dolžna povrniti država.

IV/1.3 ODŠKODNINSKI ZAHTEVKI ZARADI NAPAKE DRŽAVNEGA ORGANA

Največje povečanje pripada novih zadev je bilo pri tožbah, s katerimi oškodovanci uveljavljajo odškodnino na podlagi objektivne odgovornosti države (brez njene krivdne odgovornosti). Število novih tožb se je povečalo skoraj za sedemkrat (indeks je 698) in se je povečalo od 180 primerov v letu 2006 na 1257 v letu 2007.

Med prejetimi zadevami prevladujejo tožbe zaradi škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. Drugih zadev je bilo manj, največ še tožb zaradi neupravičenega odvzema prostosti in poškodb na delu. Primerjava števila prejetih zadevnih tožb z letom 2006 kaže, da smo prejeli štiri tožbe več zaradi neopravičeno odrejenega pripora, osem tožb več zaradi poškodb na delu, dve tožbi manj za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije ter 1061 tožb več zaradi odstranitve imisij.

Med najpogostejše nove zahtevke sodijo:

- odškodninski zahtevki za škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. Primeri: oškodovanci v 1140 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 16,7 milijona EUR (16.785.044,31 EUR). Tožbe se nanašajo na škodo, v glavnem nepremoženjsko, zaradi imisij (onesnaženosti zraka zaradi izpušnih plinov, vibracij in hrupa) kot posledice povečanega prometa tovornih vozil na državni cesti G1-3, od Spodnje Ščavnice do Dolge vasi.
- odškodninski zahtevki iz naslova škod, ki so nastale zaradi neupravičenega odvzema prostosti. Primeri: v 25 zadevah tožniki tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 0,7 milijona EUR (727.969,30) zaradi neopravičenega pripora; v šestih zadevah tožijo na plačilo v skupnem znesku 2,6 milijona EUR (2.646.372,15 EUR) zaradi neutemeljene obsodbe na kazen zapora;
- odškodninski zahtevki za škode, nastale pri delu. Primeri: oškodovanci, najpogosteje so to delavci Ministrstva za obrambo in Ministrstva za notranje zadeve v 23 zadevah tožijo na plačilo v skupnem znesku 489 tisoč EUR (489.603,30 EUR);

- oškodovanci v devetih zadevah tožijo na neutemeljen zaseg premoženja v izvršilnih postopkih s strani davčnega organa in zahtevajo odškodnino v skupni vrednosti 268 tisoč EUR (268.071,17 EUR);
- v odškodninskih tožbah na podlagi 72. člena Zakona o denacionalizaciji v sedmih zadevah oškodovanci tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 1,8 milijona EUR (1.804.182,22 EUR);
- odškodninski zahtevki za škode, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih cest v lasti Republike Slovenije: oškodovanci v 14 zadevah tožijo na plačilo odškodnine v skupnem znesku 147.660,64 EUR.

Iz pregleda v letu 2007 pravnomočno zaključenih zadev iz naslova objektivne odgovornosti države ugotavljam, da so tožniki uspeli z 10,97 % zahtevkov.

Sodišča so pravnomočno odločila v 185 zadevah. Skupna vrednost uveljavljenih zahtevkov je bila 18.244.406,41 EUR.

V 34 zadevah so sodišča zavrnila oziroma zavrgla tožbene zahtevke na plačilo odškodnine v skupnem znesku 11,7 milijona EUR (11.742.323,81 EUR). Tožbeni zahtevki so bili zavrnjeni, ker tožnikom ni uspelo dokazati odškodninske odgovornosti države oziroma nastanka škode. Hoja po gozdni poti ni nevarna dejavnost. Judo sam po sebi ne sodi med nevarne dejavnosti, okoliščin za krivdno ravnanje pa tožnik ni zatrjeval. Sodišče je v treh zadevah zavrglo tožbo tožeče stranke, ker ta ni izkazala pravnega nasledstva, pooblaščenec pa tudi ni predložil pooblastila za zastopanje.

Tožniki so umaknili tožbene zahtevke v skupnem znesku nekaj čez milijon EUR (1.136.845,60) in sicer v 38 zadevah na podlagi izčrpnega pravnega stališča Republike Slovenije, v petih zadevah pa, ker so sklenili izvensodno poravnavo z državo (plačilo 225.563,24 EUR od zahtevanih 822.228,33 EUR).

Tožniki so v celoti uspeli v 21 zadevah v skupni vrednosti 108.704,97 EUR in sicer: medved je na pašniku pomoril in raztrgal 123 ovac, tožnik pa je uspel dokazati vso vtoževano škodo. Tožniki so v štirih primerih v celoti uspeli glede zahtevka zaradi neupravičenega pripora

oziroma neopravičene obsodbe. V petih zadevah so tožniki uspeli s tožbo zaradi poškodbe na vozilih, ki so nastale zaradi prelomljenega drevesa, ki je padel na cestišče, ali ob trčenju v obcestni kamen. Zavarovalnice so uspele z regresnim zahtevkom, ker so izplačale odškodnine za škodo na vozilih, ki so nastale zaradi slabo vzdrževanih državnih cest.

V 71 zadevah je sodišče delno ugodilo manj kot četrtini (20, 7 %) tožbenim zahtevkom v skupni vrednosti 865.827,39 EUR od vtoževanih 4,1 milijona EUR (4.168.414,72 EUR). Tožniki so uspeli v naslednjih zadevah: tožnik je z osebnim vozilom naletel v medveda. Utrpel je telesne poškodbe, poškodbe so bile tudi na vozilu. Država je bila obsojena na plačilo odškodnine, ker odgovarja za škodo, ki je nastala zaradi naleta zavarovane vrste prosto živeče živali; lastnik ali imetnik stvari odgovarja za škodo, ki nastane zaradi slabo zgrajene ali vzdrževane stavbe. Na tožnika se je v vojašnici, kjer je bil zaposlen, zrušil strop; vrata, s katerimi se je tožnica poškodovala, niso bila v brezhibnem stanju in niso ustrezala zahtevam varnosti pri delu. S pospešenim zapiranjem so predstavljala povečano nevarnost za povzročitev poškodb. Ker so železna vrata prostora za pridržanje pri samodejnem zapiranju udarila tožnico po sredincu leve roke, zaradi česar je utrpela poškodbeno presekanino prsta, je bilo tožbenemu zahtevku ugodeno; stopnice so bile v času, ko je tožniku spodrsnilo in si je pri tem poškodoval nogo, nevarna stvar. Stopnice so bile zaradi materiala (brušeni teraco) in obrabljenosti spolzke, še večjo spolzkost pa je povzročila vlaga, ki je ostala po čiščenju stopnic. To je povzročilo takšno gladkost stopnic, da je bila hoja po njih za povprečnega uporabnika nevarna; odgovornost Republike Slovenije je krivdna, ker ni poskrbela za odpravo poledenitve dovozne poti. Čeprav so vojaki pot pri vsakdanjih opravilih redno uporabljali, je bilo potrebno poskrbeti za odpravo poledenitve poti.

Izpostavljam obsodbe Republike Slovenije v 18 zadevah zaradi neopravičenega odvzema prostosti, ko so tožniki uspeli delno v skupnem znesku 96.000,00 EUR od vtoževanih 944.000,00 EUR. Številne obsodbe države nakazujejo, da je potrebno ponovno oceniti kriterije za priznavanje odškodnin in po potrebi zvišati poravnalne ponudbe.

V 20 zadevah zaradi poškodb na delu in 38 zadevah zaradi poškodb med služenjem vojaškega roka so tožniki uspeli z zahtevki v skupnem znesku 391.111,66 EUR, kar je 40 % vtoževanih zneskov (965.704,74 EUR).

Sodne poravnave so bile sklenjene v 16 zadevah v skupnem znesku 126.904,12 EUR in sicer v zadevah neupravičenega odvzema prostosti, poškodovanja na delu, zaradi imisij (dve zadevi), neupravičene obsodbe v letih 1945-1955.

Izpostavljam odločitve Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki je zavzelo stališče glede odškodninskih zahtevkov za škode, ki nastajajo zaradi povečanih imisij. V letu 2007 je revizijsko sodišče odločilo o revizijah tožene Republike Slovenije v odškodninskih zadevah zaradi nepremoženjske škode zaradi imisij kot posledic povečanega prometa tovornih vozil na Cankarjevi ulici v Murski Soboti v času od leta 1992 do 2002. Revizijsko sodišče je zavzelo stališče, da zaradi duševnih bolečin, zaradi okrnitve pravice osebnosti kot psihičnega neugodja zaradi povečanega prometa ni potrebno strokovno medicinsko mnenje, če se posledice imisij ne odrazijo v oškodovančevem zdravju, tožniki pa ne zatrjujejo okvare zdravja. Višino odškodnine je v tem primeru mogoče določiti ob upoštevanju 200. člena ZOR in podobnih ter primerljivih primerov iz sodne prakse. Dejstva, na katerih podlagi sta sodišči nižjih stopenj odločali o obstoju pravno priznane škode in višini odškodnine zanjo, so del tožbenih trditvenih podlag, osvetljena so bila v postopkih z izdajo vmesne sodbe o podlagi tožbenih zahtevkov, dokončno pa so bile razjasnjene z zaslišanji tožnikov. Ob takšnem dejanskem stanju je bila dana podlaga za vsebinsko konkretizacijo 200. člena ZOR z uporabo vrednostnih meril, ki jih sodišču ni bilo treba opredeljevati s strokovnimi mnenji izvedenca.

Revizijsko sodišče je dalo usmeritev glede višine prisojenih odškodnin, saj je v več primerih odškodnine, prisojene v pritožbenem postopku, znižalo na zneske, ki jih je prisodilo sodišče prve stopnje.

Po navedenem so se revizijski postopki izkazali za koristne, saj so Državno pravobranilstvo in državni organi, na katere se nanašajo predmetni zahtevki, dobili stališče glede ugotavljanja duševnih bolečin v tovrstnih zadevah, še zlasti pa primerljive zneske odškodnin za podobne primere. Sodne prakse v tovrstnih zadevah do sedaj skorajda ni bilo, zadeve pa so vedno bolj aktualne.

IV/1.4 DRUGE ODŠKODNINE

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo tudi odškodninske tožbe, ki niso zajete v predhodnih točkah. Ker oškodovanci tudi v teh odškodninah vtožujejo izredno visoke zneske, je primerno, da so zadeve prikazane posebej.

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 18 novih tožb.

Med najpogostejše nove zahtevke sodijo:

- gospodarska družba zahteva plačilo 5.649.918,86 EUR. Znesek predstavlja škodo, ker ni bila izbrana kot najugodnejši ponudnik za dobavo kolesnikov 8x8.
- odškodninski zahtevki iz naslova škode, ki je nastala zaradi nepravočasnega sprejetja spremembe zakona. Primer: politična stranka toži na plačilo odškodnine 2.444.340,03 EUR, zaradi protiustavne pravne ureditve in nepravočasnega sprejetja spremembe zakona, zaradi česar je bila politična stranka slabše financirana, to pa je tudi vplivalo na volilni rezultat;
- odškodninski zahtevki iz naslova nepravilne odločitve upravnega organa. Primer: pravna oseba toži na plačilo odškodnine 25.920,00 EUR. Tožnik meni, da je Republika Slovenija odgovorna za povzročeno škodo (zmanjšanje vrednosti nepremičnine zaradi postavitve objekta na sosednji parceli), saj je investitorjem izdala gradbeno dovoljenje, v upravnem postopku pa zaradi nepravilnosti niso bile udeležene vse stranke;
- občina toži na plačilo odškodnine v vrednosti občinskih cest in poti, ki so bile razlašćene za gradnjo avtoceste (vtoževana vrednost 315.675,00 EUR);
- vloženi sta bili dve tožbi zoper Državno revizijsko komisijo v skupnem znesku 648.781,84 EUR. V tožbi se zatrjujejo napačne odločitve Državne revizijske komisije v revizijskem postopku v zvezi z zbiranjem ponudnikov za nakup 18 operacijskih miz in oddaje javnega naročila naročnika RTV Slovenija. Naročnik ni izbral nobenega ponudnika za sklopa B in C, ker ni prejel nobene pravilne ponudbe.

V letu 2007 je bilo statistično zaključenih 18 zadev, v katerih so tožniki z odškodninskimi zahtevki uspeli v neznatnem delu (0,11 %). Sodišče je tožbene zahtevke zavrnilo v štirih primerih, saj tožniki niso uspeli dokazati odškodninske odgovornosti države, v štirih primerih pa so tožniki po izčrpnem ugovoru Republike Slovenije umaknili tožbeni zahtevek. Med temi zadevami omenjam tožbo, ki se je glasila na plačilo odškodnine 65.346.339,51 EUR. Tožeča stranka je očitala Republiki Sloveniji, da ni sprejela vseh pozitivnih predpisov, da bi lahko v upravnem postopku meritorno odločala, prav tako ni upoštevala Uredbe Evropske unije, ki narekuje liberalizacijo trga ponudnikov tržnih telekomunikacijskih storitev. Med izvajanjem dokazov v samem postopku je prijavil stransko intervencijo na strani tožeče stranke Holding Slovenske železnice, nato pa je tožeča stranka umaknila tožbo z odpovedjo tožbenemu zahtevku.

Republika Slovenija je bila obsojena na plačilo odškodnine v desetih zadevah in sicer v celoti v treh zadevah, v skupnem znesku 40.353,85 EUR, na podlagi sklenjenih sodnih poravnav v štirih zadevah v znesku 13.432,33 EUR ter v treh zadevah na delno plačilo v skupnem znesku 19.357,18 EUR. Država je odgovorna za škodo, ki jo je utrpel oškodovanec v prometni nesreči, katero je povzročil policist; država je odškodninsko odgovorna, ker na sodišču ni ustrezno poskrbela za red in varnost udeležencev postopka, ki so bili vabljeni v kazenski zadevi. Tožnik je bil vabljen v kazenski zadevi kot priča, na sodišču pa je bil napaden in poškodovan; Republika Slovenija je pripoznala tožbeni zahtevek, da je oporoka pokojnika predložena v fotokopiji pristna; Republika Slovenija je s poravnavo priznala škodo na uničenem drevju, ki je nastala zaradi regulacije vodotoka, ki je bila izvedena brez vednosti in dovoljenja tožnika; Republika Slovenija je s poravnavo priznala škodo, ki je nastala tožniku, ker je enostransko odpovedala pogodbo o opravljanju nalog v tujini; sklenjena je bila poravnava na plačilo odškodnine, ker je država uporabljala zemljišče oškodovanca kot dovozno pot k policijski postaji brez dovoljenja.

IV/1.5 DELOVNI IN SOCIALNI SPORI

V okviru pravnih zadev tudi letos posebej prikazujem zadeve, ki se nanašajo na spore, ki jih rešujejo delovna in socialna sodišča. V delo smo prejeli 506 novih zadev (indeks 71). Sedežno pravobranilstvo je prejelo 401 zadevo, kar predstavlja štiri petine (80 %) vseh novih delovnih in socialnih sporov. Dejansko število novih zadev je za 24 zadev manjše, saj se je Delovno in socialno sodišče v Ljubljani odločilo, da bo zadeve reševalo na delovnih sodiščih izven Ljubljane, zadeve pa so bile odstopljene zunanjim oddelkom Državnega pravobranilstva, kjer so bile ponovno vpisane.

Tudi v letošnjem poročilu ugotavljam, da številni tožniki niso bili zadovoljni z odločbami svojega delodajalca in da odgovorni v državnih organih niso pokazali dovolj pripravljenosti slediti sodni praksi in v naprej izgubljeni zadevi, še pred vložitvijo tožbe, urediti sporno razmerje.

a. delovni spori

Največ novih sporov (134 tožb – 57 več kot v letu 2006) se nanaša na zahteve zaradi nepravilnega izplačevanja plač (določitev količnika, plačilo razlike v plači, nepravilno napredovanje, neplačilo dodatno odrejenega oziroma nadurnega dela) in nadomestil (dnevnice, stroškov prevoza na delo, stroškov prevoza v kraj izobraževanja, stroškov prehrane, dodatkov za delo v deljenem delovnem času in za izmensko delo, nadomestil za neizkoriščen letni dopust ali tedenski počitek).

V 45 zadevah tožniki zatrjujejo nepravilnost obračunov potnih stroškov iz dela in na delo. Izstopajo tožbe zoper obračune na podlagi Uredbe o določitvi višine stroškov prevoza na delo in iz dela javnim uslužbencem in funkcionarjem v državnih organih. V odgovorih na tožbo je Republika Slovenija vztrajala pri pravilni uporabi materialnih predpisov in zakonitosti sklepov. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je odločilo, da bo v identičnih zadevah izpeljalo vzorčni postopek, ki ga vodi pod opr. št. IV Pd 501/2007.

Pregled 242 pravnomočno zaključenih takšnih zadev je pokazal, da je sodišče 127 zahtevkov zavrnilo, 44 zahtevkov je bilo umaknjenih po posredovanju odgovora na tožbo, v eni zadevi

pa po izpolnitvi obveznosti. V celoti je bilo ugodeno 25 zahtevkom, delno so tožniki uspeli v 40 primerih, v petih primerih pa je bila sklenjena sodna poravnava.

V 37 primerih so tožniki delno uspeli z zahtevki na plačilo nadomestila za uporabo lastne civilne obleke. Že v lanskoletnem poročilu sem izpostavil, da so v 63 zadevah tožniki, zaposleni na Ministrstvu za notranje zadeve, zahtevali plačilo nadomestila za uporabo civilne obleke. Tožniki so bili razporejeni na uniformirana delovna mesta, vendar so po dovoljenju nadrejenega, zaradi vrste dela, ki ga opravljajo, ves čas uporabljali svoja civilna oblačila. Ministrstvo za notranje zadeve jim nadomestila zaradi uporabe civilnih oblačil ni izplačevalo. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je dne 19. 1. 2006 enemu izmed tožnikov priznalo minimalni znesek nadomestila za uporabo lastne civilne obleke in ne v višini dejanskega stroška. Sodba je postala pravnomočna dne 20. 10. 2006. Republika Slovenija je upoštevanje pravnomočno rešeno zadevo tožbeni zahtevek v vseh 37 zadevah delno pripoznala, višji tožbeni zahtevek pa je sodišče zavrnilo. V eni zadevi je tožnik po delni pripoznavi tožbo umaknil.

Izpostavljam še naslednje sodne odločitve:

- Sodišče je zavrnilo večje število tožbenih zahtevkov, s katerimi so zahtevali izplačilo razlike v plači, ker naj bi jim pripadala višja plača. Tožeče stranke ne morejo neposredno uveljavljati denarne terjatve iz naslova razlik v plači, ker zoper odločbo o plači niso ugovarjale. Tožniki namreč pogodbe o zaposlitvi, odločbe o razporeditvi na novo delovno mesto, s katero jim je bil določen količnik za določitev plače, ukaza o imenovanju na dolžnost niso izpodbijali in so odločbe oziroma akti postali dokončni. V dokončen in pravnomočen sklep sodišče pač ne more posegati.
- Tožnik je bil član strokovne komisije Vlade Republike Slovenije za upravljanje in razpolaganje s stvarnim premoženjem Republike Slovenije. S sklepom o ustanovitvi komisije je bilo določeno, da bodo člani komisije nagrajevani z dodatkom, katerega višino bo določil njihov neposredno nadrejeni. Tožniku za določeno obdobje nagrada ni bila niti določena niti izplačana, za določeno obdobje pa je bila določena nižje kot ostalim članom komisije. Sodišče je ugotovilo, da tožnik ni bil enakopravno obravnavan z ostalimi člani komisije, zato tudi tožniku pripada nagrada v enaki višini. Svojo odločitev je oprlo na

izpoved priče (člana komisije), ki je izpovedala, da je v celotnem obdobju članstva v komisiji prejela nagrado v višini 30%.

- Sodišče je tožniku priznalo dodatek v višini 0,2 količnika za posebno nevarnost in ogroženost ter toženi stranki naložilo izplačilo razlike v plači, ker je ugotovilo, da je tožnik v neposrednem stiku z nevarnimi snovmi in eksplozivi.
- V skoraj 50 zadevah so tožniki, ki so bili kot policisti začasno napoteni v drug kraj dela, oddaljenost pa je znašala do 130 km, zahtevali za časčasne napotitve izplačilo razlike med terenskim dodatkom in dnevnicom, ker niso imeli poleg prenočišča organizirane brezplačne prehrane. Tožniki so v navedenem času prejeli regres za prehrano. Sodišče je tožbene zahteve v celoti zavrnilo. Navedlo je, da v primeru začasno napoteni delavcev policije velja prvi odstavek 79. člena Zakona o policiji (ZPol), zato ne pridejo v poštev določbe Kolektivne pogodbe za negospodarsko dejavnost. V konkretnih primerih tožniki niso imeli zagotovljene brezplačne prehrane, zagotovljena pa jim je bila organizirana prehrana. Izplačani zneski so zadoščali za vse obroke dnevno. Na podlagi določb 65. in 79. člena ZPol bi toženi stranki pripadala dnevnicam le v primeru, če ji ne bi bila zagotovljena niti brezplačna niti sicer organizirana prehrana, vendar ti pogoji niso bili izpolnjeni. Takšno stališče je potrdilo tudi Vrhovno sodišče. Eden od tožnikov je vložil ustavno pritožbo, o kateri še ni odločeno.

Druga najštevilčnejša skupina zahtevkov (66 tožb) je bila sprožena zaradi zatrjevanja nezakonitosti odločb na področju razporeditev in razvrstitev v plačne razrede, zaradi nenapredovanja ali nepravilnega napredovanja v višji plačni razred, zaradi neskladnosti delovnega razmerja za nedoločen čas, zaradi spremembe odločbe iz nedoločenega v določen čas, zaradi izrečenih disciplinskih kazni oziroma ukrepov, zaradi nepravilne ocene dela in nepravilne odmere dopustov oziroma rekreacijskega dopusta.

Pregled 193 zaključenih zadev je pokazal, da je sodišče zavrnilo 85 zahtevkov, 61 zahtevkov je bilo umaknjenih po podaji odgovora na tožbo. Tožniki so bili v celoti uspešni v 30 zadevah, v 17 zadevah pa je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava.

Izpostavljam tri primere odločitev. Sodišče je tožbeni zahtevek tožnice v celoti zavrnilo. Ker tožnica ni napredovala, bi morala vsakokrat zahtevati varstvo svojih pravic, in sicer v roku 30

dni po preverjanju pogojev v posameznem ocenjevalnem obdobju, v katerem bi ji morala biti izdana odločba o napredovanju. Za obdobje, ki ga je vtoževala, je tožnica izgubila pravico uveljavljati napredovanje in tudi razliko v plači. V ostalih zadevah so tožniki z zahtevki uspeli. S tožbenim zahtevkom, s katerim je zahtevala izdajo sklepa o napredovanju za dva plačilna razreda, je v celoti uspela. Sodišče je svojo odločitev oprlo na izpoved prič, ki so v postopku navajale, da je tožeča stranka nadpovprečno delovno uspešna. Sodišče je tožbenemu zahtevku v celoti ugodilo, saj je menilo, da mora biti delavec plačan za delo, ki ga opravlja in da je tudi tožnica bila razporejena na »novo« delovno mesto še pred izdajo odločbe oziroma še pred veljavnostjo formacije.

Prejeli smo 48 tožb (štiri več kot v letu 2006) na izpodbijanje sklepov o prenehanju delovnega razmerja.

Pravnomočno zaključenih takšnih zadev je bilo 43. V celoti so tožniki uspeli v 12 primerih. Sodišče je tožbenemu zahtevku ugodilo iz razloga, ker je tožena stranka nepravilno štela dneve odsotnosti in je bil datum prenehanja delovnega razmerja nepravilen. V treh zadevah je bilo ugotovljeno, da je bila odpoved pogodbe nezakonita in tožeči stranki delovno razmerje pri toženi stranki ni prenehalo. Tožena stranka je tožečo dolžna sprejeti v delovno razmerje, v eni zadevi pa je sodišče toženi stranki naložilo tudi plačilo razlike v plači, odpravnine, prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, ki si jih je tožnica plačevala sama ter dodatka za preventivno dejavnost. V sporu pred delovnim in socialnim sodiščem je bilo ugotovljeno, da tožnik ni neupravičeno izostal z dela, zato smo zahtevek pripoznali. V zvezi z umikom tožbe pa je pomembna odločitev sodišča glede plačila pravnih stroškov. Tožnik je vložil tožbo zaradi izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Med samim postopkom je Komisija za pritožbe iz delovnega razmerja pritožbi tožnika ugodila ter izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi odpravila. Tožnik je po prejemu sklepa Komisije tožbo umaknil, sodišče pa je odločilo, da mora tožena stranka tožniku povrniti nastale pravne stroške. Po oceni sodišča je bilo tožbo potrebno vložiti, tožnik pa jo je takoj po odločitvi Komisije za pritožbe iz delovnega razmerja umaknil.

Sodišče je zavrnilo 21 zahtevkov, v šestih primerih pa so tožniki tožbo naknadno umaknili. V dveh primerih je bila sklenjena sodna poravnava, s katero sta pravdni stranki ugotovili, da tožeči stranki ni prenehalo delovno razmerje, dogovor pa je bil sklenjen tudi glede reintegracijskega zahtevka.

Navajam primer zavrnitve tožbe, s katero je tožnik izpodbijal disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti. Po drugi točki prvega odstavka 45. člena Zakona o delavcih v državnih organih (v nadaljevanju: ZDDo) predstavlja neizpolnjevanje oziroma nevestno, napačno in malomarno opravljanje delovnih obveznosti hujšo kršitev delovnih obveznosti, za kar zakon predvideva obligatorni izrek disciplinskega ukrepa prenehanja delovnega razmerja. Sodišče je po izvedenem dokaznem postopku ocenilo, da je tožnik storil vse očitane kršitve po 2. in 8. točki prvega odstavka 45. člena ZDDo, zato mu je tožena stranka zakonito izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja. V drugi zadevi pa je sodišče poudarilo, da je tožena stranka pravilno odpovedala pogodbo o zaposlitvi v skladu s 5. točko prvega odstavka 155. člena Zakona o javnih uslužbencih s prvim dnevom neupravičene odsotnosti z dela, ker tožnica ni prišla na delo k toženi stranki.

V 26 zadevah so različni državni organi Državno pravobranilstvo pozvali, da izterja ali vloži tožbe na vrnitev sredstev v skupnem znesku 68.287,25 EUR, ki so jih toženci neupravičeno prejeli iz različnih naslovov (preveč izplačana plača, štipendija, stroški izobraževanja).

V dveh zadevah tožbe ni bilo potrebno vložiti, ker je dolžnik v eni zadevi po opominu vrnil sredstva v višini 1.732,39 EUR, v drugi zadevi pa je bilo ugotovljeno, da zahtevki za vračilo ni utemeljen.

Pregled 22 pravnomočno zaključenih zadev je pokazal, da je bila Republika Slovenija uspešna v 11 zadevah v celoti, v treh delno, v dveh s poravnavo in je tako z zahtevki uspela v višini 53.447,29 EUR. Ni pa uspela s tožbo v šestih primerih, med drugim tudi v primeru tožbe, ki je bila vložena na podlagi zahteve Računskega sodišča. Računsko sodišče je v poročilu revizije poslovanja Senata za prekrške ugotovilo, da je bila članom sodnega sveta Senata za prekrške neutemeljeno plačana sejnina. Na njihovo zahtevo je bila vložena tožba, vendar je Delovno in socialno sodišče v Ljubljani tožbo zavrnilo z obrazložitvijo, da je bilo izplačilo sejnine zakonito. Odločitev je utemeljilo s tem, da je v 29. členu Zakona o sodiščih določeno, da članom sodnega sveta za udeležbo na sejah pripada sejnina.

Sedežno pravobranilstvo poroča o prejemu dveh predlogov za uvedbo kolektivnih delovnih sporov. Sindikat rejniških družin zahteva, da mu Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve prizna status reprezentativnega sindikata, Sindikat družbenih in državnih organov pa zatrjuje, da Ministrstvo za obrambo krši kolektivno pogodbo zaradi ukinitve dodatka za delo v

upravi in toži na plačilo razlike v plači. Zaključen pa je bil spor, ko je Sindikat pilotov v kolektivnem delovnem sporu uspel z zahtevo, da Ministrstvo za obrambo sklene pogodbo za zagotavljanje pogojev za sindikalno delo.

V pravnomočno zaključenih zadevah je bila Republika Slovenija kot tožnica uspešna v 87,29 % zadev, tožniki zoper Republiko Slovenijo pa v 19,70 % zadev.

b. socialni spori

Tudi v obravnavanem obdobju je Republika Slovenija v socialnih sporih nastopala kot tožnik, ko je vtoževala vrnitev neupravičeno prejetih nadomestil in dodatkov. Tako smo v delo prejeli 147 zadev (v primerjavi s preteklim obdobjem 181 zadev manj) v skupni vrednosti 79.835,59 EUR. 86 zadev se nanaša na vračilo preveč prejetih zneskov socialne pomoči po Zakonu o socialnem varstvu. Državno pravobranilstvo je pred vložitvijo tožb posamezne dolžnike pozvalo na vrnitev preveč plačanih zneskov. V 51 zadevah so dolžniki vrnili neupravičeno prejeta sredstva v skupni vrednosti 10.538 EUR in tožb ni bilo potrebno vložiti.

Zoper Republiko Slovenijo je bilo vloženi 84 tožb. Tudi v obravnavanem obdobju se je največ zahtevkov nanašalo na kršitev pravic po Zakonu o socialnem varstvu (43 tožb) in pravic po Zakonu o starševskem varstvu (37 tožb).

Po Zakonu o socialnem varstvu tožniki izpodbijajo odločbe centrov za socialno delo, s katerimi so tožnikom zavrnili zahteve za priznanje pravice do enkratne izredne denarne socialne pomoči in v višjem znesku zahteve glede uveljavljanja subvencionirane najemnine, oprostitev plačila stroškov institucionalnega varstva, priznanja pravice do družinskega pomočnika, prenehanja pravice do prejemanja socialne pomoči, pravice do plačila prispevkov za socialno varnost in zaradi priznanja statusa invalida.

Po Zakonu o starševskem varstvu tožniki uveljavljajo priznanje pravice do dodatka oziroma višjega dodatka za nego otroka, izpodbijajo odločbe centra za socialno delo zaradi vrnitve neupravičeno prejetega zneska otroškega dodatka, zaradi dodatka za nego in pomoč, priznanje pravice do otroškega dodatka in priznanje višjega otroškega dodatka.

Statistično zaključenih zadev je bilo 356. Republika Slovenija je s tožbenimi zahtevki uspela v skoraj vseh zaključenih zadevah. S sodno odločbo je bilo ugodeno 195 tožbenim zahtevkom, v 14 zadevah je bila sklenjena poravnava, v osmih zadevah je bila tožba umaknjena, ker je bilo naknadno ugotovljeno, da obveznost ne obstaja, v 37 zadevah pa je bila obveznost izpolnjena po vložitvi tožbe. Republika Slovenija je tako uspela z zahtevki v skupni vrednosti 103.249,86 EUR kar predstavlja 88,84 % zadev.

Republika Slovenija ni uspela v šestih zadevah. V dveh zadevah je sodišče tožbo zavrglo, ker je ob vročanju tožbe ugotovilo, da je tožena stranka že pred vložitvijo tožbe umrla in se terjatev lahko uveljavlja le v zapuščinskem postopku. Ena tožba je bila vložena na izrecno zahtevo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki je želelo imeti izvršilni naslov za odpis terjatve, kljub temu, da je vedelo, da subjekt, ki je bil označen kot tožena stranka, ni več obstajal. V dveh zadevah je sodišče zahtevke zavrnilo, ker je v eni zadevi ugotovilo, da je tožena stranka materialno ogrožena, v drugi pa, da se toženka glede na svoj moten duševni razvoj niti ne zaveda izredno slabega premoženjskega stanja v katerem se je znašla. Sodišče je ugotovilo, da so okoliščine primera tako žalostne in nesrečne, da je potrebno dolg do toženke odpisati.

Večina zadev, ki se nanašajo na tožbe tožnikov, denarno ni bila ovrednotenih. Tožbe tožnikov so bile zavrnjene v 56 zadevah, v 15 zadevah so bili zahtevki zoper Republiko Slovenijo umaknjeni, tožniki pa so s tožbami uspeli v 29 zadevah.

Med izgubljenimi zadevami izpostavljam naslednje primere:

V petih zadevah je sodišče ugotovilo, da tožnik glede na določbo prvega odstavka sedmega člena Zakona o prepovedi proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki ter o zagotovitvi sredstev za prestrukturiranje azbestne proizvodnje v neazbestno (v nadaljevanju: ZPPPAI) izpolnjuje tako pogoj starosti kot tudi pogoje pokojninske dobe in gostoto dobe pri delu z azbestom. Sodišče je zaključilo, da mora Republika Slovenija tožnikom priznati pravico do dokupa pokojninske dobe v različnih trajanjih. Zavrnilo pa je tisti del tožbenih zahtevkov, ki se je glasil na izplačilo odškodnine v višini razlike med prejetimi dajatvami, ki jih je prejel kot brezposelna oseba in med pripadajočo pokojnino. Sodišče je poudarilo, da pokojnino odmeri Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in ne Republika Slovenija. Zato tožena stranka tudi ni dolžna plačati zakonitih zamudnih obresti od vložitve tožbe dalje, saj

tožena stranka še ni prišla v zamudo. V eni od zadev sodišče opozarja, da je bil tožnik opredeljen kot trajni presežek, o tem je izvedlo obširen dokazni postopek in ugotovilo, da je do viška prišlo zaradi ukinitve proizvodnje, ki je bila vezana na uporabo azbesta.

Velja pa tudi opozoriti, da je sodišče v devetih zadevah zahtevk zavrnilo, ker tožniki ne izpolnjujejo pogojev po 8. členu ZPPPAI. Ker so zakonski pogoji za pokojnino pod ugodnejšimi pogoji po 7. in 8. členu predpisani kumulativno, je že neizpolnjevanje enega od pogojev zadosten razlog za zavrnitev zahtevka. Sodišče zato ni izvajalo dokazov v zvezi z izpolnjevanjem pogojev po 7. členu zakona in ni ugotovilo neenakega obravnavanja tožnice. Pritožbeno sodišče se je strinjalo z dejanskimi ugotovitvami in pravno presojo prvostopenjskega sodišča, tudi revizija je bila zavrnjena, v kateri ponavlja, da zakon omogoča upokojevanje pod ugodnejšimi pogoji v primeru kumulativnega izpolnjevanja pogojev po 7. in 8. členu. Zadošča že ugotovitev, da tožnik ne izpolnjuje enega od pogojev. Nepotrebno je ugotavljati, ali tožnik morda izpolnjuje še druge pogoje. Namen zakona je zagotavljati upokojevanje pod ugodnejšimi pogoji le tistim, ki jim zaradi ukinitve delovnih mest oziroma zmanjšanja števila delavcev zaradi prestrukturiranja proizvodnje ali drugih operativnih razlogov preneha delovno razmerje po predpisih o delovnih razmerjih, ob dodatnem pogoju, da jim ni mogoče niti s prekvalifikacijo zagotoviti njihovim delovnim sposobnostim ustrezne druge zaposlitve v roku enega leta.

Glede izpodbijanja odločb Centrov za socialno delo ter Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je sodišče zahtevkom ugodilo ter tožnikom priznalo pravico do otroškega dodatka, Centru za socialno delo pa naložilo, da mora tožnikom izdati odločbo o višini in času prejemanja otroškega dodatka, saj je ugotovilo, da sta oba otroka tožnika imela dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji in v Republiki Sloveniji tudi prijavljeno začasno prebivališče, s čimer je bil izpolnjen pogoj po 67. členu Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih; na podlagi izvedenskih mnenj je sodišče ugotovilo, da je tožbeni zahtevek glede nepravilne višine dodatka za nego otroka utemeljen; tožnica je uspela s tožbo, ker Center za socialno delo ni upošteval pravih podatkov o dohodku na družinskega člana. Šlo je za napako organa pri vodenju postopka, kar ne more iti v škodo tožnice, ki bi s tem izgubila gostoto zavarovalne dobe. Sodišče je ocenilo ravnanje Centra za socialno delo za protipravno, saj ni pozvalo k predložitvi dokazila o šolanju. Pritožbeni upravni organ je bil dolžan preizkusiti pritožbene navedbe tožnika tudi glede postopka pred izdajo odločbe;

tožnica je pravočasno sporočila Centru za socialno delo pomembne podatke, zato je sodišče tožbi ugodilo in Centru za socialno delo ter ministrstvu naložilo izdajo nove odločbe.

Sodišče pa je zavrnilo tožbe zaradi zavrnitve dodelitve denarne socialne pomoči oziroma pravice do subvencionirane najemnine, ker je tožnik ob vložitvi zahteve imel premoženje – vrednostne papirje v vrednosti okrog 1.600,00 EUR. Osnovno merilo, ki mora voditi Center za socialno delo pri dodeljevanju denarne socialne pomoči je, da se zagotovijo sredstva za preživetje tistemu, ki to pomoč potrebuje. Glede na to, da ima tožnica premoženje, je pravilna ugotovitev, da ima dovolj sredstev, da bi si lahko zagotovila sredstva za preživetje. Glede pravice do subvencionirane najemnine pa je sodišče opozorilo, da tožnik v postopku ni izkazal obstoja trenutne materialne ogroženosti oziroma izredne situacije, ki bi mu povzročale izredne, nepričakovane stroške. Zdravstvene težave ne predstavljajo izrednih okoliščin. Rekreatijski dodatek ni izvzet iz dohodkov, ki se upoštevajo pri odmeri oziroma ugotavljanju dohodka. Višina subvencije za neprofitno stanovanje je bila pravilno izračunana. Pravilno je bil upoštevan površinski normativ za enega družinskega člana. V stanovanju živi le tožnik, tožena stranka pa je pravilno upoštevala, da je površinski normativ za enega člana gospodinjstva, ki živi sam, do 30 m², kot to določa prvi odstavek 14. člena citiranega pravilnika. Glede na to, da ima tožnik stanovanje, ki meri 52,65 m², sodišče ugotavlja, da lahko subvencionira najemnino za neprofitno stanovanje le za predpisan površinski normativ za enega člana gospodinjstva, ki znaša 30 m².

Tožniki so v navedenih zadevah s svojimi zahtevki uspeli v 31,12 % zadev.

IV/1.6 LASTNINSKI SPORI

Že tretje leto zapored v skupnem letnem poročilu lastninske spore podrobno predstavljam zaradi povečanega pripada zadev. V obdobju poročanja je bilo prejetih desetino več novih zadev (indeks 110). Tako Republika Slovenija kot tožnica in kot lastnik uveljavlja lastninsko pravico in vsa iz lastnine izvirajoča upravičenja v 101 zadevi. Uveljavlja izpraznitev stanovanj zaradi tega, ker so uporabniki stanovanj zasedali stanovanja oziroma poslovni prostor brez pravnega naslova (12 zadev), ker uporabniki stanovanj niso plačevali najemnine in so bili podani razlogi za vložitev zahtevka za odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja (11 zadev), zahteva plačilo mesečnih anuitet (devet zadev) ter uveljavlja lastninsko pravico na različnih nepremičninah (50 zadev). V devetih zadevah je Republika Slovenija vložila tožbe na vpis lastninske pravice na dolžnika, da bi pridobila listino, ki je potrebna za vložitev izvršilnega predloga na rubež nepremičnine (168. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju). V dveh zadevah je vložila tožbo zaradi motenja posesti, v petih pa zaradi nezakonitega izkoriščanja gramoza.

Republika Slovenija nastopa kot tožena stranka v 73 zadevah. Največ zadev se nanaša na lastninske tožbe, v katerih tožniki zatrjujejo priposestvanje nepremičnin, katere uporablja Republika Slovenija oziroma so v zemljiški knjigi vpisane na Republiko Slovenijo (57 zadev), med njimi tudi nepremičnine, ki so bile nacionalizirane na podlagi Zakona o nacionalizaciji. Nadalje zatrjujejo napake pri vpisu lastninske pravice ob obnovi zemljiške knjige, obstoj pravnih poslov za katere ne razpolagajo z dokumentacijo, v dveh zadevah pa uveljavljajo kot razlog motenje posesti s strani različnih državnih organov.

V dobi poročanja je bilo statistično zaključenih 159 zadev, o katerih so odločala sodišča.

Republika Slovenija je uspela v 41 zahtevkih na izpraznitev stanovanja oziroma na odpoved najemne pogodbe in izpraznitev stanovanja ter na plačilo uporabnine za stanovanje, v katerem stanujejo brez najemne pogodbe. V 19 zadevah so bile tožbe umaknjene, ker so toženci izpraznili stanovanja oziroma plačali zapadle obroke najemnin. Poleg navedenih zadev je potrebno omeniti še nadaljnjih sedem, v katerih tožb ni bilo potrebno vložiti, saj so dolžniki v dveh zadevah po opominu stanovanje izpraznili, v petih pa poravnali neplačano najemnino. V treh zadevah je bilo ugotovljeno, da Republika Slovenija s tožbami ne bi uspela.

Republika Slovenija ni uspela s tožbo, ko je zaradi zavarovanja svojega interesa na podlagi petega odstavka 168. člena ZIZ s tožbo zahtevala, da se ugotovi in vpiše lastninska pravica na toženo stranko. Tožena stranka je navajala, da je sporno stanovanje skupno premoženje toženke in njenega izvenzakonskega partnerja. Sodišče je tožbeni zahtevek zavrnilo, ker bi morala tožeča stranka tožbeni zahtevek vložiti tudi zoper zemljiškoknjižnega lastnika, saj pravda posega v njegov pravni interes. Tisti, ki je kot lastnik vpisan v zemljiški knjigi, in dolжник, ki naj se kot lastnik vpiše v zemljiško knjigo, sta v pravdi nujna sospornika.

Izpostavljam odločitve sodišča v zvezi z zahtevki Republike Slovenije na plačilo odškodnine zaradi nezakonitega izkoriščanja rudnin. Sodišče je ugodilo tožbenim zahtevkom v osmih zadevah. V pravnem postopku ni bilo sporno, da je toženec mineralne surovine nezakonito izkoriščal, sporna pa je bila količina protipravno odvzetega gramoza in cena, do katere je tožeča stranka upravičena. Pri količini izkopanega gramoza je sodišče izhajalo iz izvedeniških mnenj, pri ceni pa iz računov, ki so jih predložili toženci oziroma iz denarne vrednosti, s katero lahko tožeča stranka kot lastnica mineralne surovine kupi enako količino enake kvalitete materiala, kot je bil odvzeti material.

V pravnih zadevi zoper toženo stranko *Dravske elektrarne Maribor*, v kateri je država zahtevala plačilo 938.908,36 EUR, uspela pa je z zneskom 218.650,90EUR, je sodišče povzročitelju škode priznalo 50 % odbitek stroškov. Republika Slovenija je vložila predlog za zahtevo za varstvo zakonitosti, ker je ocenjevala, da storilcu in povzročitelju škode ne morejo pripadati stroški, ki jih je imel z nelegalnimi dejanji. Vrhovno sodišče je zavzelo stališče, da je zakonska podlaga tožbenega zahtevka določba 76. b člena Zakona o urejanju naselij. Po določbi prvega odstavka istega člena je investitor nedovoljenega posega v prostor dolžan plačati odškodnino, če so kljub izvršenim ukrepom povzročeni onesnaženje, poškodba ali razvrednotenje okolja, nevarnost za okolje ali škoda na naravni ali kulturni dediščini. Ker so vrste in oblike škod raznolike, je potrebno to škodo zatrti in ugotavljati v vsakem primeru posebej. Nižji sodišči sta stroške izkoriščanja gramoza odšteli od njegove cene, ker bi ti stroški nastali tudi Republiki Sloveniji, če bi gramoz sama gospodarsko izkoriščala. Drugače bi bilo, če bi tožeča stranka zahtevala odškodnino zaradi vzpostavitve prvotnega stanja.

Sodišče je zahtevke zavrnilo v dveh zadevah. V eni zadevi nismo dokazali, da je prav tožena stranka odpeljala gramoz, v drugi pa je izvedenec v postopku ugotovil, da je bil izkop izvršen

pred datumom, ki so ga navedli inšpektorji v svoji zahtevi za vložitev tožbe, zato je bil zahtevk zastaran.

Zaradi sklenjene izvensodne poravnave v letu 2005, je Državno tožilstvo umaknilo obtožni predlog zoper obdolženca in kazenski postopek ni bil izpeljan.

Prav tako izpostavljam tri preostale vrste zadev, v katerih država ni uspela s tožbenim zahtevkom. Ministrstvo za obrambo v svojih evidencah ni popravilo podatka, da toženka, zoper katero je bila vložena tožba na plačilo najemnine, že dlje časa ne živi v stanovanju, zaradi česar je bila tožba zavrnjena. V drugi zadevi je toženec prerokal zahtevk tožnice, da je dolžan plačati najemnino. Med pravnima strankama je namreč že bila končana pravda, v kateri je toženec uspel z zahtevkom na odkup stanovanja pod ugodnimi določbami Stanovanjskega zakonika. Sporno med strankama je bilo, kdaj je toženec postal lastnik stanovanja, saj na podlagi sodbe stranki nista sklenili prodajne pogodbe, toženec pa je šele štiri leta po izdaji sodbe plačal kupnino in zamudne obresti ter se šele takrat vselil v stanovanje. Država je zatrjevala, da je toženec postal lastnik šele s plačilom kupnine z zamudnimi obrestmi. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevk in zavzelo stališče, da je toženec postal lastnik stanovanja na podlagi sodbe.

Zoper toženo stranko smo vložili tožbo na izpraznitev stanovanja zaradi neplačevanja uporabnine za stanovanje. Toženi stranki je bilo stanovanje dodeljeno kot službeno stanovanje na podlagi odločbe o dodelitvi, ki je med drugim določala tudi, da je potrebno skleniti najemno pogodbo za stanovanje, do sklenitve pa nikdar ni prišlo. Tožena stranka tudi ni plačevala uporabnine za stanovanje. Sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevk v celoti. Mnenja je bilo, da tako tožeča kot tožena stranka nista hoteli skleniti najemne pogodbe, ker je tožeča stranka pogojevala podpis najemne pogodbe s plačilom neplačane najemnine za nazaj. Tožena stranka je tekom pravnega postopka ves čas izražala pripravljenost skleniti najemno pogodbo, medtem ko tožnica v desetih letih ni storila ničesar, da bi do sklenitve dejansko prišlo oziroma tega v postopku ni dokazovala.

Republika Slovenija je bila s tožbami uspešna v 48,75 % primerov.

Tožniki so s tožbami uspeli v 13 zadevah. Dokazali so dobro vero in potrebno priposestvovalno dobo za pridobitev lastninske pravice s priposestvanjem oziroma napake

ob vpisovanju lastninske pravice na Republiko Slovenijo (10 zadev), da je parcela, ki je bila predmet spora, predmet menjalne pogodbe. Iz enakih razlogov je bila s tožniki sklenjena sodna poravnava v dveh zadevah. Umaknili smo ugovor zoper zahtevke na odpoved najemne pogodbe in izpraznitve poslovnih prostorov (ena zadeva).

Izpostavljam primer sklenjene sodne poravnave med tožnikom in Republiko Slovenijo. Tožeča stranka je očitala toženi Republiko Sloveniji vznemirjenje pri koriščenju nepremičnin. Tožena stranka naj bi vznemirjala tožečo stranko s tem, ko je kot investitor rekonstrukcije ceste v letu 2001 naredila kanal, skozi katerega se iztekajo hudourniške vode in odplake na parceli, katerih lastnik je. Tožeča stranka je toženo opozarjala na problem, da se bo zaradi propusta kanala, voda ter odplak, ki tečejo skozenj, pričelo uničevati zemljišče v lasti tožeče stranke, s tem pa ji bo nastajala škoda na nepremičninah. Navajala je še, da ji je na nepremičninah že nastajala škoda na nasadu orehov, saj orehov sploh ni mogoče pobirati zaradi deroče vode in smrdečih odplak. Popolnoma je uničena trava. Neuporaben je postal tudi vodnjak. Pitno vodo bo možno nadomestiti le s priključitvijo na javno vodovodno omrežje. Iz tega naslova je zahtevala povračilo škode, ocenjeno na 8.763 EUR. Med strankama je bila sklenjena sodna poravnava, s katero se je tožena stranka zavezala izvesti sanacijo cestnega propusta ter plačati odškodnino zaradi zmanjšane vrednosti zemljišča v znesku 602,75 EUR, zaradi trajnega izpada pridelka 624,23 EUR in stroške izdelave izvedeniškega mnenja.

Tožniki so zoper Republiko Slovenijo s tožbenimi zahtevki uspeli v 35,28 % primerov.

IV/1.7 OSTALA PRAVNA PODROČJA

V letu 2007 smo prejeli v delo 403 zadeve, ki se nanašajo na pravna področja, ki jih nismo mogli zajeti v predhodnih točkah.

Državno pravobranilstvo je dobilo nalogo, da zahteva od komercialne televizije POP TV objavo popravka, ker naj bi se neresnično poročalo o dogodkih v oddaji »SVET«. Državno pravobranilstvo je tožbo vložilo, vendar je sodišče tožbo zavrglo kot prepozno, saj so zahtevki ob vložitvi tožbe že zastarali.

V 11 zadevah je Državno pravobranilstvo uveljavljalo plačilo odškodnine zaradi neizpolnitve pogodbe. Šlo je za osebe, ki so opravljale pripravništvo na sodiščih, po opravljenem pravniškem državnem izpitu pa niso sklenili delovnega razmerja pri pravosodnem državnem organu, ki ga je določil predsednik višjega sodišča. V treh zadevah so toženci enostransko odpovedali pogodbo o zaposlitvi. Ostali primeri pa se nanašajo na vračilo stroškov kadrovske štipendije ali stroškov izobraževanja v tujini. Toženci po končanem šolanju niso sklenili delovnega razmerja pri državnem organu, kot so se zavezali v pogodbi oziroma so delovno razmerje prekinili pred predvidenim časom. V primeru prekinitve delovnega razmerja so se zahtevki glasili na povrnitev sorazmernega dela nastalih stroškov. Med prejetimi zadevami izstopa tožba na plačilo 178.188,14 EUR.

Na opozorilo Ministrstva za kulturo je Državno pravobranilstvo za Republiko Slovenijo kot udeleženko postopkov vpisa v sodni register tudi v letu 2007 vložilo pritožbe zoper sklepe registrskega sodišča, ker sodišča pri vpisu subjekta v sodni register niso pravilno uporabila določb četrtega odstavka 20. člena Zakona o gospodarskih družbah glede uporabe besed v tujem jeziku oziroma fantazijskih poimenovanj v firmi in 17. člena Zakona o javni rabi slovenščine (v nadaljevanju: ZJRS). Pritožbe smo vložili v 32 zadevah. Opozarjam na odločitev Višjega sodišča v Ljubljani, ki je pritožbo zavrglo, ker je po oceni sodišča 9. člen ZJRS obvezno uporabo slovenščine v imenu zavoda omejil le na javne zavode, s tem pa tudi obseg pravnega interesa pritožnika. V obravnavani zadevi je šlo za vpis zasebnega zavoda, torej pravno osebo zasebnega prava, glede katere pritožnik nima pravnega interesa za pritožbo.

V devetih primerih smo prejeli predlog davčnih uradov za vložitev tožb na izpodbijanje pravnih dejanj. Predlogi se nanašajo na izpodbijanje kupoprodajnih pogodb, ki so jih sklenili davčni zavezanci z namenom izogniti se plačilu davčne obveznosti. Med zadevami je tudi primer, ko je dolžnik z ravnanjem praktično odtujil edino vredno premoženje. Izpostavljam primer, ko je Državno pravobranilstvo predlog za vložitev tožbe zavrnilo. Davčni urad že vodi zoper dolžnika postopek davčne izvršbe iz premičnin, zato smo davčnemu uradu odgovorili, da je bila v zemljiški knjigi pri predmetni nepremičnini že predlagana vknjižba hipoteke in da je vpisana zaznamba pridobitve lastninske pravice. Zato naj bi davčni organ zarubil terjatev osebe, ki je pridobila premoženje po predmetni pogodbi in naložil kupcu, da kupnino plača davčnemu uradu.

Tudi v letu 2007 smo prejeli zadeve zaradi izbrisa gospodarskih subjektov iz sodnega registra. Gre za 36 zadev, v katerih davčni uradi zahtevajo vložitev predloga za izbris iz sodnega registra na podlagi določil 25. člena Zakona o finančnem poslovanju podjetij, saj družbe ne poslujejo več in so vse veliki davčni dolžniki. Statistično je bilo zaključenih 35 zadev. Sodišča so zavrnila tri zahtevke in sicer dva, ker je upnik izkazal obstoj premoženja družbe, enega pa, ker tožena stranka v sodnem registru ni bila več vpisana. V ostalih zadevah so sodišča predlogom ugodila.

Prav tako smo v delo prejeli 98 zadev v skupni vrednosti 18.376,59 EUR, ki se nanašajo na neupravičeno pridobitev sredstev po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja. Zneski, katerih vrnitev zahtevamo, so bili upravičencem izplačani na podlagi odločb, ki so jih izdale upravne enote po določbah Zakona o žrtvah vojnega nasilja, sredstva pa je zagotavljalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Ob smrti upravičencev, ki so sredstva prejemale na svoje račune, banka ni blokirala njihovih računov, upravne enote pa so zaradi zamika pri pridobitvi informacije o smrti upravičencev, sredstva nakazovale še naprej. Po smrti upravičencev so denarna sredstva pooblaščenci, ki so imeli pooblastilo za dvig denarja, dvigovali iz računa, saj banka za smrt ni vedela, ali pa so denar dvignili na podlagi sklepa o dedovanju dediči upravičenca. Dediči so tako za sredstva, nakazana po smrti, neupravičeno obogatili in so jih dolžni vrniti na račun Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

V letu 2007 je bilo po temelju rešenih 85 takšnih zadev, in sicer v šestih zadevah s sodbo, ki je ugodila tožbenemu zahtevku, v eni zadevi je bila tožba umaknjena, ker tožena stranka ni zakrivila nobenega od razlogov iz 116. člena Zakona o vojnih invalidih, zaradi katerih mora

prejete dodatke vrniti. V 78 zadevah tožba ni bila vložena, ker so tožene stranke na podlagi opomina Državnega pravobranilstva ali opomina upravne enote, neupravičeno prejete zneske vrnilo.

Iz pregleda statistično zaključnih zadev izhaja, da je bilo vseh zaključenih zadev 369.

Republika Slovenija je bila kot tožeča stranka uspešna v 75,16 % zadev.

Tožniki so bili zoper Republiko Slovenijo uspešni v 1,66 % zadev.

Med zaključenimi zadevami posebej izpostavljam:

Sodišče je v 50 zadevah izdala sodbo zaradi odpovedi tožbenemu zahtevku. RO Medicinski center "23.avgust" iz Doboja je vložil izvršilne predloge zaradi plačila zoper Republiko Slovenijo. Na izdane sklepe o izvršbi je Republika Slovenija podala ugovore, sodišče je sklepe o izvršbi razveljavilo in nadaljevalo postopek kot pri ugovoru zoper plačilni nalog. Na razpisane naroke sodišča v sporu majhne vrednosti tožeča stranka ni pristopila, niti svojega izostanka opravičila, zato je sodišče izdalo sodbo zaradi odpovedi.

V letu 2007 smo zaključili 36 zadev, ki so se nanašale na tožbo Republike Slovenije zoper Mebles Inženiring d.o.o. in druge dolžnike, s katerimi je Republika Slovenija izpodbijala pogodbe o odkupu terjatev med posamezno pravno ali fizično osebo in družbo Mebles Inženiring d.o.o.. V tožbi se je zatrjevalo oškodovanje stečajnih upnikov. Sodišča so v 33 primerih ugodila tožbenemu zahtevku, ker so ugotovila, da je izpodbijano pravno dejanje imelo za posledico oškodovanje upnikov po 125. členu Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ter da je bil poleg objektivnega elementa (oškodovanje upnikov) v času sklepanja pogodbe o odkupu terjatve podan tudi subjektivni element, saj je tožena stranka vedela ali bi morala vedeti za dolžnikovo neugodno ekonomsko finančno stanje. V večini zadev je bila izdana zamudna sodba, ker tožniki niso ugovarjali tožbenemu zahtevku.

V 21 primerih so sodišča zavrnila tožbeni zahtevek. Sodišče je ugotavljalo, ali je podan objektivni pogoj izpodbijnosti. Družba Mebles Inženiring d.o.o. je s plačilom izpolnila svojo obveznost, ki jo je sprejela s sklenjeno pogodbo in ni dokazano, da bi bila to obveznost stečajnega dolžnika. Ker bi odstopljena terjatev kljub izpolnitvi cesijske pogodbe še naprej

obstajala, o oškodovanju stečajnih upnikov ni mogoče govoriti. Da objektivni element izpodbijanja ni podan niti v primeru plačila, po ugotovitvah sodišča dokazuje okoliščina, da je družba Mebles Inženiring d.o.o. odstopljeno terjatev prijavila v stečajnem postopku. To potrjuje, da odstopljena terjatev ni bila poravnana in bo njen upnik (družba Mebles Inženiring d.o.o.) poplačan sorazmerno kot vsi ostali stečajni upniki.

V primeru ene fizične osebe pa je glede subjektivnega elementa sodišče ugotovilo, da toženec za dolgove prvotnega toženca ni odgovoren, saj je podedovano premoženje uporabil za delno poplačilo enega od upnikov prvotnega toženca, tožba za izpodbijanje tožnikovih pravnih dejanj pa ni bila niti vložena.

IV/2. POSTOPKI PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

V zadevah iz pristojnosti Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju: Sodišče) Državno pravobranilstvo pripravlja odgovore Vlade Republike Slovenije glede sprejemljivosti in utemeljenosti pritožb na Sodišče, odgovore na stališča pritožnikov, opredelitve do odločitev o sprejemljivosti, vlaga zahteve za obravnavo pred velikim senatom in zaprosila za pridobitev svetovalnega mnenja sodišča ter se udeležuje morebitnih ustnih obravnjav.

Iz leta 2006 je bilo v leto 2007 prenesenih 72 zadev, katerih skupna vrednost je znašala 22.002.860,98 EUR. Razlika v vrednosti iz poročila za leto 2006 v znesku 3.292.340,79 EUR je posledica naknadno vpisanih vrednosti zahtevkov.

Državno pravobranilstvo je tudi v letu 2007 obravnavalo pretežno zadeve, ki so se nanašale na kršitev pravice do sojenja v razumem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Večina zadev je bila obravnavana na podlagi 25. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Ur. list RS, št. 49/06) (v nadaljevanju: ZVPSBNO), ki jih je Republiki Sloveniji vrnilo Sodišče. V letu 2007 je namreč Državno pravobranilstvo prejelo v odgovor 139 pritožb, od tega jih je bilo 137 predloženih na podlagi 25. člena ZVPSBNO. O obravnavanju tovrstnih zadev poročam posebej.

Preostali dve zadevi sta bili:

Prva zadeva, *Društvo taboriščnikov – ukradenih otrok in 147 drugih pritožnikov proti Sloveniji (številka pritožbe 37559/05)*, se je nanašala na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije, do katerih naj bi prišlo v pravnem postopku ter v kazenskem postopku, ki naj bi se začel dne 24. 9. 1994, ko so pritožniki na tožilstvo vložili kazensko ovadbo zoper neznane storilce nemške okupacijske vojske na vojaško okupiranem teritoriju Štajerske in Gorenjske. Bolj podrobno o zadevi poročam na 52. strani poročila.

Druga zadeva, *Leopold Oklešen in Pokopališke in pogrebne storitve Leopold Oklešen s.p. proti Sloveniji*, se je nanašala na kršitev 1. člena Protokola št. 1 h Konvenciji. Pritožnika

zatrjujeta, da naj bi jima Občina Novo mesto z Odlokom o pokopališki in pogrebni dejavnosti onemogočila opravljanje dejavnosti in s tem posegla v premoženje. Sodišču so bila predložena stališča Republike Slovenije v zvezi s pritožbo, in sicer, da je nesprejemljiva iz procesnih razlogov neizčrpanja pravnih sredstev, kakor tudi iz razloga, da drugi pritožnik več ne obstaja kot samostojni podjetnik. Pritožbi je Republika Slovenija nasprotovala tudi po vsebini, saj je pogrebna in pokopališka dejavnost zakonsko opredeljena kot javna služba, ki se lahko opravlja samo v eni od oblik, v katerih se lahko opravljajo javne službe, in sicer iz etičnih in zdravstvenih razlogov. Pritožnika zahtevata odškodnino v višini 5.000.000,00 SIT za vsako leto neopravljanja dejavnosti od leta 2002.

Nekaj zadev, ki jih je v odgovor predložilo Sodišče še pred uveljavitvijo ZVPSBNO, je zaradi obstoja verjetnosti obsodbe o ugotovljeni kršitvi obravnavala Komisija Vlade Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja prijateljskih poravnav in pritožnikom predlagala sklenitev prijateljskih poravnav, ki so jih slednji v večini primerov zavrnili.

IV/2.1 IZVAJANJE ZAKONA O VARSTVU PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

ZVPSBNO, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 2007, je uvedel kot sredstvi za pospešitev sodnih postopkov nadzorstveno pritožbo in rokovni predlog ter predpisal postopek in pogoje za uveljavljanje zahteve za pravično zadoščenje. Ni bilo mogoče predvideti, kako bo Evropsko sodišče ocenjevalo novi zakon, posebno še, ker je zakon omejil višino pravičnega zadoščenja za nematerialno škodo in ker lahko zahtevki za pravično zadoščenje oškodovanci uveljavljajo šele po pravnomočnosti sodnega postopka. Na Državnem pravobranilstvu smo si zastavljali tudi vprašanje, kdaj bo Sodišče pričelo Državnemu pravobranilstvu pošiljati pritožbe v obravnavo po 25. členu ZVPSBNO.

Sodišče je prve zadeve po 25. členu navedenega zakona poslalo Državnemu pravobranilstvu že v februarju 2007. O načinu in vrsti reševanja poročam v nadaljevanju.

Že v mesecu maju, ko je Sodišče dne 3. 5. 2007 izdalo sodbo v zadevi *Grzinčič proti Sloveniji* (številka pritožbe 26867/02), ki se je nanašala na kršitev prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije glede nerazumnega trajanja civilnega in kazenskega postopka, je Sodišče ocenilo,

da so pospeševalna sredstva za postopke pred sodišči I. in II. stopnje, ki jih uvaja nov zakon, učinkovita, zato jih morajo oškodovanci v nedokončanih sodnih postopkih uporabiti.

Sodišče je uvodoma ugotovilo, da je bila nova zakonodaja, in sicer ZVPSBNO v Republiki Sloveniji uvedena z namenom zagotoviti pravico do sojenja v razumnem roku v domačem pravu. Od 1. 1. 2007, ko se je začel uporabljati ZVPSBNO, imajo upravičenci, odvisno od faze posameznega postopka, na voljo različne pravne poti, prek katerih lahko uveljavljajo kršitve pravice do hitrega sojenja. V sodbi je Sodišče ugotovilo, da je trenutno proti Republiki Sloveniji vloženi približno 1.700 pritožb, ki se nanašajo na trajanje postopkov. Slovenska Vlada je bila o nekaterih izmed njih že obveščena, medtem ko velika večina zadev še čaka na predhodni preizkus pred Sodiščem.

Sodišče je po presoji veljavnih zakonskih določb izrazilo prepričanje, da je celota pravnih sredstev,¹ ki jih ZVPSBNO uvaja za zadeve, katerih trajanje pred sodišči prve in druge stopnje je predolgo, učinkovita v tem smislu, da lahko pravna sredstva načeloma tako preprečijo nadaljevanje zatrjevane kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja kot tudi zagotovijo ustrezno nadomestilo za kršitve, do katerih je že prišlo.

¹ Sicer mora sodišče ugotovitev, ali je bil izpolnjen pogoj izčrpanja, obravnavati tudi vprašanje obstoja domačih pravnih sredstev v času, ko je bila obravnavana pritožba vložena, saj je pritožnik pritožbo vložil, še preden je začel veljati in se uporabljati ZVPSBNO. Sodišče priznava, da se presoja tega, ali so bila domača pravna sredstva izčrpana, ponavadi opravi glede na datum, na katerega je bila vložena pritožba, vendar pa veljajo tudi izjeme od pravila, ki jih je mogoče upravičiti s posebnimi okoliščinami posamezne zadeve (glej sodbo v zadevi *Baumann proti Franciji* z dne 22. maja 2001, št. 33592/96, tč. 47).

Kljub temu, da v času, ko je pritožnik vložil pritožbo na Sodišče, v slovenskem pravem sistemu ni imel na voljo učinkovitega pravnega sredstva v zvezi z dolžino zadevnega postopka (glej sodbi v zadevi *Belinger proti Sloveniji* z dne 2. oktobra 2001 (odl.), št. 42320/98, in zgoraj navedeni zadevi *Lukenda*), Sodišče meni, da obstaja več dejavnikov, ki v obravnavani zadevi govorijo v prid izjemi od tega splošnega pravila.

Namen pravnih sredstev, ki jih je v odgovor na sodbo v zadevi *Lukenda* uvedel Zakon 2006, je bil prav v tem, da se slovenskim organom omogoči poprava kršitev zahteve po "razumnem roku" v domačem pravu. To velja tako za pritožbe, ki so bile vložene po datumu, na katerega se je zakon 2006 začel uporabljati, kot tudi za tiste, ki se nanašajo na notranje postopke pred prvo - in drugostopenjskimi sodišči in so bile na seznam zadev Sodišča vnesene do tega datuma.

Poleg tega je Sodišče že v več primerih, ko so pogodbene stranke sprejele zakonske ukrepe za izpolnitev zahteve po "razumnem roku" iz prvega odstavka 6. člena Konvencije, odločilo, da bi morali pritožniki ne glede na to, da so bile njihove pritožbe na Sodišče vložene še pred sprejetjem zadevne zakonodaje, izčrpiti tudi ta pravna sredstva.

Glede civilnega postopka je Sodišče ugotovilo, da se je civilni postopek zaključil dne 11. 11. 2004, in da je bila slovenska vlada o pritožbi obveščena dne 9. 6. 2006. Ker sta se oba dogodka zgodila pred 1. 1. 2007, ko se je začel uporabljati Zakon 2006, je Sodišče najprej ugotovilo, da razlaga besedne zveze "kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja je že prenehala" na splošno pomeni, da se pritožnik ne more več pritožiti zaradi kršitve pravice do hitrega postopka v že zaključenih postopkih, saj njihovega nerazumnega trajanja ni več mogoče odpraviti. Pritožnik ni imel učinkovitega pravnega sredstva, saj zakon ne ureja položaja, ko je Vlada že podala odgovor na pritožbo. Sodišče je zato razsodilo, da je kršitev prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije, podana. Odločilo je, da mora Republika Slovenija pritožniku plačati 3.000,00 EUR za nepremoženjsko škodo in 700,00 EUR za stroške postopka.

Glede kazenskega postopka pa je Sodišče ugotovilo, da je ob izdaji sodbe še vedno potekal pred Višjim sodiščem v Ljubljani. Ugotovilo je, da je imel pritožnik od 1. 1. 2007, ko se je začel uporabljati Zakon 2006, možnost zahtevati pospešitev postopka. V skladu z zakonom lahko v postopku pred sodiščem prve ali druge stopnje pritožnik zahteva pospešitev po 3., 5. in 8. členu, in sicer z nadzorstveno pritožbo ali rokovnim predlogom, ki po vsebini predstavlja pritožbo. Poleg tega lahko pritožnik končno popravo kršitve pridobi tudi prek odškodnine, in sicer z zahtevkom za pravično zadoščenje iz 15. člena Zakona.

Odločitev v navedeni zadevi je imela za posledico, da je Sodišče v več zadevah odločilo, da so pritožbe neutemeljene. Pet zadev, v zahtevani vrednosti 17.576.460,26 EUR, je bilo statistično zaključenih zaradi zavrnitve pritožbe zoper Republiko Slovenijo. Pritožbe so bile zavrnjene, bodisi kot očitno neutemeljene oziroma ker pritožniki niso uporabili novih učinkovitih pospešitvenih sredstev po ZVPSBNO.

Pomembnejši sta naslednji sodbi:

Zadeva Gliha Marija in Joras Amalija proti Sloveniji (številka pritožbe 72200/01) se nanaša na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in smiselno tudi na kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v nepravdnem postopku. Predmetni postopek se je pričel dne 30. 7. 1990 z vložitvijo predloga za vrnitev zaplenjenega premoženja. Postopek je bil kasneje združen z zadevo, ki je bila prvotno vložena kot tožba na ugotovitev lastninske pravice in izločitev nepremičnin v

posest. V času pritožbenega postopka pred ESČP se je zadeva nahajala pred pritožbenim sodiščem, saj sta pritožnici vložili pritožbo zoper sklep sodišča prve stopnje z dne 25. 10. 2006. Dvakrat je postopek tekel tudi pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije.

Pritožnici sta s pritožbo zahtevali plačilo odškodnine za premoženjsko škodo v višini 17.247.859,00 EUR, za nepremoženjsko škodo v višini 124.000,00 EUR ter povračilo stroškov pritožbenega postopka v višini 7.392,00 EUR, skupaj 17.379.251,00 EUR.

Upoštevajoč sodno prakso v zadevah *Grzinčič v. Slovenija* in *Korenjak v. Slovenija* (številka pritožbe 463/03) je Sodišče odločilo, da je pritožba glede postopka, ki teče pred sodiščem druge stopnje, nesprejemljiva zaradi neizčrpanja notranjega pravnega sredstva. Glede postopkov, ki sta tekla pred Ustavnim sodiščem pa je odločilo, da je bila pritožba prepozna oziroma da je očitno neutemeljena. Zaradi navedenega je bila pritožba, tudi glede kršitve 13. člena Konvencije, nesprejemljiva skladno s 35. členom Konvencije.

Zadeva Vinko Jama proti Sloveniji (številka pritožbe 29978/06) se je nanašala na kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena in smiselno tudi kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije. Do kršitev naj bi prišlo v nepravdnem postopku, ki je v času odločanja Sodišča še vedno trajal. Pritožnik je zahteval plačilo pravičnega zadoščenja v znesku 100.000,00 EUR. Dne 11. 12. 2007 je Sodišče izdalo sklep, da je pritožba očitno nesprejemljiva (manifestly ill-founded), tako da jo je na podlagi tretjega in četrtega odstavka 35. člena zavrnilo. Sodišče je zavrnilo pritožbo, ker pritožnik ni uporabil pospešitvenih sredstev po ZVPSBNO.

Republika Slovenija je bila v letu 2007 obsojena v 14 zadevah. Vse obsodbe so se nanašale na kršitev prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije, ker pritožniki niso imeli na razpolago učinkovitih domačih pravnih sredstev za zagotavljanje sojenja v razumnem roku. V dveh primerih je Sodišče le ugotovilo kršitev pravice do sojenja v razumnem roku in pritožnikoma ni prisodilo pravičnega zadoščenja. V enem primeru pa je sodišče tudi ugotovilo kršitev prvega odstavka 6. člena Konvencije zaradi nepristranskosti sojenja pred Ustavnim sodiščem. Za ugotovljene kršitve je bila pritožnikom od zahtevanih 1.391.346,18 EUR dosojena odškodnina v višini 30.400,00 EUR ter povračilo priglašanih stroškov v višini 6.210,00 EUR, kar predstavlja vključno s stroški le 2,63 % od zahtevanih zneskov (brez plačila stroškov le 2,18 %).

Primerjava zneskov iz obsodb Sodišča pokaže, da so pritožniki v mnogih primerih uspeli z nižjimi zneski od tistih, ki bi jih prejeli, če bi sprejeli poravnalno ponudbo.

Navajam le najpomembnejši sodbi:

Zadeva Anita Švarc in Ivan Kavnik proti Sloveniji (številka pritožbe 75617/01) se je nanašala na nerazumno trajanje postopka, ki se je pričel dne 27. 10. 1992 z vložitvijo tožbe v pravnem postopku in je bil zaključen z izdajo revizijske sodbe dne 27. 2. 1997. Tudi ustavna pritožba je bila dne 24. 3. 2000 zavrnjena oziroma ni bila sprejeta v obravnavanje. Postopek je na štirih stopnjah trajal sedem let in štiri mesece, od uveljavitve Konvencije pa pet let, osem mesecev in 26 dni. Pritožnika sta zatrjevala tudi kršitev pravice do nepristranskega sojenja, ker je prof. dr. Lojze Ude izdal mnenje na prvi stopnji za toženo stranko, nato pa kot sodnik Ustavnega sodišča odločal o sprejemljivosti pritožbe. Zahtevku je Republika Slovenija v celoti nasprotovala z obrazložitvijo, da kršitve človekovih pravic v postopku ni bilo, kakor tudi, da pritožnika nista izčrpala vseh pravnih sredstev, saj nista zahtevala izločitve sodnika. Sodišče je odločilo, da je bil kršen 6. člen Konvencije tako glede sojenja v razumnem roku, kakor tudi nepristranskosti Ustavnega sodišča in prisodilo pritožnikoma vsakemu 1.000,00 EUR odškodnine.

Odločitev Sodišča je zanimiva v delu, ki se nanaša na nepristranskost sodnika, saj je sodišče pritrdilo navedbam Republike Slovenije, da bi pritožnika lahko zahtevala izločitev sodnika, vendar pa je bilo vseeno mnenja, da bi bila taka zahteva v vsakem primeru neučinkovita, zato ni sprejelo ugovora neizčrpanja notranjih pravnih sredstev. Pri tem se je oprlo na navajanja Republike Slovenije glede Zakona o ustavnem sodišču, ki določa, da izdaja znanstvenega mnenja o pravnemu vprašanju, ki bi bilo lahko pomembno za postopek, ni izločitveni razlog. Sodišče je iz tega sklepalo, da izločitve sodnika pritožnik ne bi mogel doseči.²

Zadeva Šubinski proti Sloveniji (številka pritožbe 19611/04) se je nanašala na kršitev prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije glede nerazumnega trajanja dveh sklopov kazenskih postopkov. Sodišče je dne 18. 1. 2007 razsodilo, da je kršitev prvega odstavka 6.

² glej primer *Delage in Magistrello proti Franciji* (sklep z dne 24.1.2002), ko Sodišče ni ugotovilo kršitve ter je odločilo, da dejstvo, da sodnik v isti zadevi opravi določena predobravnavna dejanja in ima podrobno vedenje o spisu, samo po sebi ne more opravičiti suma v sodnikovo nepristranskost.

člena in 13. člena Konvencije v prvem sklopu kazenskega postopka, podana. Republiki Sloveniji je naložilo, da pritožniku plača 1.200,00 EUR, kljub temu da pritožnik zneskovno ni opredelil odškodnine za nepremoženjsko škodo. Glede drugega sklopa kazenskega postopka pa je Sodišče menilo, da je pritožba preuranjena.³

Navajam pa še odločitvi Sodišča v dveh statistično nezaključenih zadevah, ki dajeta odgovor glede vprašanja o izključitvi uporabe 6. člena Konvencije ter glede uspešnosti novega zakona.

V zadevi *Tratar proti Sloveniji* (številka pritožbe 25387/02) naj bi do kršitve prišlo v šestih sodnih postopkih pred slovenskimi sodišči večinoma delovnopravne narave, ki so v povprečju trajali približno osem let. Sodba je zanimiva predvsem iz dveh vidikov. Sodišče je najprej ponovilo mnenje iz zadeve *Grzinčič v. Slovenija*, da je Republika Slovenija s sprejetjem ZVPSBNO zagotovila učinkovito pravno sredstvo za varstvo omenjene pravice, vendar le od 1. 1. 2007, ko se je zakon začel uporabljati. Drugi poudarek se nanaša na neuspešen ugovor Vlade, da v skladu z zadevo *Pellegrin v. Francija*, postopek, ki je tekkel med pritožnikom in Ministrstvom za obrambo kot njegovim delodajalcem zaradi izplačila razlike v plači, ne sodi v okvir uporabe 6. člena Konvencije. Sklicujoč se na kasnejšo sodno prakso (zadeva *Vilho Eskelinen and Others v. Finska*) je Sodišče poudarilo, da samo dejstvo, da je pritožnik zaposlen pri organu, ki izvaja naloge javne oblasti, še ne zadošča za izključitev uporabe 6. člena Konvencije v primerih, ki se nanašajo na plačo, dodatke k plači in podobna upravičenja iz delovnega razmerja. Sodišče je ugotovilo kršitev obeh pravic ter pritožniku prisodilo 2.200,00 EUR pravičnega zadoščenja in 500,00 EUR stroškov.

V zadevi *Tomažič Bogomir proti Sloveniji* (številka pritožbe 38350/02) pa naj bi do kršitve prišlo v pravnem postopku, v katerem je pritožnik zahteval vzpostavitev prejšnjega stanja na

³ Zadeva je bila zanimiva zato, ker je bilo v postopku pred ESČP sporno od kdaj naprej je mogoče računati čas trajanja postopka. Sodišče je v obrazložitvi navedlo, da zagovarja »predmetno« namesto »formalne« koncepcije »obtožbe«. Kot določa člen 6§1, je »Obtožba« v smislu člena 6§1 mogoče na splošno definirati kot »uradno obvestilo, ki ga posamezniku izroči pristojni organ za domnevo, da je storil kaznivo dejanje«. To se lahko zgodi še preden zadeva pride pred kazensko sodišče, kot na primer na dan prijetja, na dan, ko je bila obravnavana oseba uradno obveščena, da bo kazensko preganjana, ali na dan, ko so je začel predkazenski postopek (*Neumeister proti Avstriji*, sodba z dne 27. junija 1968, serija A št. 8, str. 41, §18; *Foti in ostali proti Italiji*, sodba z dne 10. decembra 1982, serija A št. 56, §§ 52 – 53; in *G.K. proti Poljski*, št. 38816/97, § 98, 20. januar 2004). Vendar pa se lahko »obtožba« v nekaterih primerih spremeni v drugačne ukrepe, ki v sebi nosijo pomen takšne trditve, in ki lahko podobno bistveno vplivajo na situacijo v zvezi z osumljeno osebo (glej, med drugim, *Eckle*).

več parcelah ter plačilo odškodnine. V času odločanja Sodišča je postopek pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije še trajal.

Pritožnik je zahteval, da Sodišče ugotovi kršitev pravice do sojenja v razumnem roku ter s sodbo naloži Republiki Sloveniji plačilo v skupni višini 32.259,25 EUR odškodnine za nastalo materialno škodo in 20.864,00 EUR za nematerialno škodo zaradi njegovega trpljenja in duševnih bolečin ter povrnitev sodnih taks in pravnih stroškov pred nacionalnimi sodišči v višini 7.393,00 SIT in 620,04 EUR stroškov za odvetnika, cenilce in poštnino. S sodbo z dne 13. 12. 2007 je Sodišče Republiko Slovenijo obsodilo na plačilo 3.500,00 EUR odškodnine zaradi kršitve prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije in pritožniku prisodilo tudi 150,00 EUR stroškov postopka.

Sodišče je ocenilo, da glede postopkov, ki so tekli pred uveljavitvijo ZVPSBNO, pritožnik ni imel učinkovitega pravnega sredstva, saj zakon nima retroaktivne veljave. Enako pa se zakon tudi ne more uporabiti za postopek, ki traja pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije, saj se njegove določbe nanašajo le na redna in specializirana sodišča. Postopek traja že več kot 13 let na šestih stopnjah, o zadevi pa so odločale štiri instance. Problematično je bilo zlasti trajanje postopka pred sodiščem prve stopnje in pred pritožbenim sodiščem.

V sodbi je Sodišče glede na ugovore Republike Slovenije poudarilo, da je sicer potrebno šteti, da so domača pravna sredstva učinkovita, če bodisi preprečijo nadaljevanje kršitve bodisi predstavljajo zadostno pravno varstvo za že storjene kršitve. Prav tako je poudarilo, da 13. člen Konvencije daje državam podpisnicam Konvencije alternativo glede izbora domačih pravnih sredstev, enako pa tudi prvi odstavek 35. člena Konvencije. Poudarilo pa je, da v tistih državah, kjer že obstajajo kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, pospešitveno pravno sredstvo, čeprav zaželeno v prihodnje, lahko ne predstavlja primerne rešitve v situacijah, kjer postopki očitno trajajo že pretirano dolgo (para. 37 sodbe). Trajanje postopka pred vrhovnim sodiščem sicer ni bilo aktualno, saj je vrhovno sodišče odločilo še pred uveljavitvijo ZVPSBNO, vendar pa je zaključek Sodišča glede pospešitvenih sredstev vendarle pomemben, saj se zdi, da je Sodišče odsotnost možnosti zahtevati odškodnino

vendarle ocenilo kot pomanjkljivo.⁴ Pritožnik je vložil zahtevo, da se zadeva predloži v obravnavo Velikemu senatu sodišča.

V zadevah, ki jih je zaradi obstoja verjetnosti obsodbe o ugotovljeni kršitvi pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije in s tem povezane kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije, obravnavala Komisija, je bilo v letu 2007 sklenjenih sedem prijateljskih poravnav, ki so bile statistično zaključene. Pritožniki so od Slovenije zahtevali pravično zadoščenje v znesku 330.000,00 EUR, vendar je na podlagi pogajanj s pritožniki, po sklenjenih prijateljskih poravnavah, Republika Slovenija plačala pravično zadoščenje v znesku 42.120,00 EUR, kar predstavlja 12,76 % od zahtevanih zneskov.

V poročilu izpostavljam dve zadevi, ki statistično še nista zaključeni, ker je Sodišče v eni zadevi poravnavo potrdilo šele v letu 2008, o drugi pa še ni odločilo.

V zadevi *Društvo taboriščnikov – ukradenih otrok in 147 drugih pritožnikov proti Sloveniji*, je bila s pritožniki, ki so fizične osebe, podpisana poravnava (izjavo je podala Republika Slovenija dne 21. 12. 2007). Poravnava je bila sklenjena za znesek v višini 3.000,00 EUR za vsakega pritožnika (147 pritožnikov) ter nerazdelno za stroške postopka pred Sodiščem v višini 1.500,00 EUR. Pravdni postopek se je pričel dne 24. 6. 1994 z vložitvijo odškodninske tožbe zoper Republiko Slovenijo s strani 175 tožnikov; kasneje je bila tožba dvakrat spremenjena, in sicer dne 3. 1. 1995 ter dne 23. 7. 1997, tako, da je bilo na aktivni strani udeleženih 213 tožnikov, kasneje pa se je število tožnikov zmanjšalo na 195 zaradi smrti nekaterih izmed njih. Dne 21. 2. 2006 je okrožno sodišče s sodbo v celoti zavrnilo tožbeni zahtevek za plačilo odškodnine. Višje sodišče je s sodbo z dne 14. 12. 2006 zavrnilo pritožbo tožeče stranke ter potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Tožeča stranka je dne 6. 2. 2007 vložila revizijo, o kateri pa Vrhovno sodišče RS še ni odločilo. Dne 30. 4. 2007 je sodišče s sklepom revizijo 58 tožečih strank zavrglo. Sodišče še ni izdalo sklepa o izbrisu pritožbe iz seznama Sodišča.

⁴ Stališče Sodišča bo glede tega vprašanja verjetno postalo jasnejše v zadevah *Kregar v. Slovenija* (pritožba št. 24350/04) ter *Lazar v. Slovenija* (pritožba št. 5953/03). V obeh zadevah je Državno pravobranilstvo pritožbi prejelo v obravnavo po 25. členu ZVPSBNO, pri čemer je ugotovilo, da se zadevi še nahajata v postopku pred vrhovnim sodiščem. Ker je 25. člen ZVPSBNO uporabljiv samo v primeru, da je »kršitev že končana«, je torej vprašljivo ali se lahko zakon za te postopke uporablja. Glede na sodno prakso Sodišča v zadevah *Grzinčič v. Slovenija* (pritožba št. 26867/02) ter *Korenjak v. Slovenija* (pritožba št. 463/03), bi morale Sodišče v primeru, da v domačem pravem sistemu obstajajo učinkovita pravna sredstva, pritožbo razglasiti za nesprejemljivo zaradi neizčrpanja notranjega pravnega sredstva (1. odst. 35. člena Konvencije).

Zadeva Iztok Kurbus proti Sloveniji (številka pritožbe 16234/02) se je nanašala na kršitev pravice do osebne svobode in varnosti iz prvega c in tretjega odstavka 5. člena Konvencije, kršitev pravice do sojenja v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena Konvencije in kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz 13. člena Konvencije zoper navedene kršitve.

Pritožbene navedbe so se nanašale na kazenski postopek. Obtožnica je desetim osebam (v različnih kombinacijah) očitala storitev šestih kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa z mamili. Pritožnik je bil udeležen le v enem. Med kazenskim postopkom je bila obtožnica zoper enega soobdolženega umaknjena, zoper drugega pa je bil kazenski postopek ustavljen, ker je bil za isto kaznivo dejanje že obsojen v Avstriji. Državni tožilec je nato umaknil obtožnico za dve izmed šestih kaznivih dejanj. Pritožniku je bila odvzeta prostost in je v priporu preživel dve leti, pet mesecev in 25 dni. V času pisanja odgovora na pritožbo se je zadeva nahajala v pritožbenem reševanju na višjem sodišču.

Omeniti je potrebno, da so bile obrazložitve sklepov o podaljšanju pripora, kakor tudi instančne odločitve izredno tipske in abstrahirane. V zadevi *Svipsta proti Latviji, št. 66820/01*, z dne 9. 3. 2006, je Sodišče ugotovilo kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, ravno zaradi presplošnih, tipskih in skopih obrazložitvev podaljšanja pripora.

Praksa Sodišča v okviru varovanja osebne svobode posameznika v okviru 5. člena Konvencije daje poudarek procesnim varovalkam. V primeru odvzema prostosti zaradi utemeljenega suma, da je pridržani izvršil kaznivo dejanje, je potreben hiter odziv oblasti. V okvir hitrega odziva sodi tudi sojenje v razumnem roku.

Glede kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, je tako Državno pravobranilstvo ocenilo, da je postopek do trenutka pregleda zadeve predolgo trajal, in sicer na dveh stopnjah nekaj manj kot šest let in štiri mesece in še ni bil zaključen, od tega je na prvi stopnji trajal nekaj manj kot tri leta in sedem mesecev. S pritožnikom je bila zato sklenjena poravnava, in sicer je Vlada Republike Slovenije pritožniku ponudila pravično zadoščenje v višini 6.000,00 EUR, tako da je Sodišče zadevo izbrisalo iz seznama dne 31. 1. 2008.

V letu 2007 je bilo pet primerov zadev, ko je Sodišče pritožbo črtalo iz seznama zadev, ker pritožniki niso imeli več namena nadaljevati postopka, ali pa so pritožniki vložili pritožbo po

izteku šestmesečnega roka, kot je določen v prvem odstavku 35. člena Konvencije in je kot takšna nesprejemljiva. V enem primeru je bila pritožba umaknjena.

IV/2.2 OBRAVNAVANJE ZADEV PO 25. ČLENU ZAKONA O VARSTVU PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja je v 25. členu, kot v posebni prehodni določbi, uredil način in postopek obravnave zadev, v katerih je že bila vložena pritožba na Sodišče zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz prvega odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije. Da Sodišče lahko uporabi 25. člen, mora kršitev pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja prenehati. V navedenem členu pa so določeni tudi roki, v katerih mora Državno pravobranilstvo stranki predlagati poravnavo oziroma v katerem lahko stranka vložijo tožbo, če njenemu predlogu za poravnavo ni bilo ugodeno ali če Državno pravobranilstvo in stranka nista dosegla sporazuma.

Državno pravobranilstvo je tako v letu 2007 od Sodišča prejelo 137 zadev po 25. členu ZVPSBNO, v katerih so pritožniki zatrjevali kršitev 6. člena in smiselno 13. člena Konvencije. Skupna vrednost zahtevkov je znašala 7.178.420,85 EUR. Pri tem je potrebno opozoriti, da nekateri pritožniki tudi v novoprejetih pritožbah niso opredelili višine pravičnega zadoščenja, ki bi ga zaradi zatrjevanih kršitev konvencijskih pravic želeli dobiti od tožene države. Nekateri so npr. na splošno navedli, da zahtevajo kot pravično zadoščenje odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo, niso pa je opredelili in tudi ne predložili nikakršnih dokazov o njenem morebitnem nastanku. Nekateri pritožniki pa so le navedli, da kot šibkejša stranka v postopku pričakujejo pravično in nepristransko sojenje, oziroma da naj Sodišče vsebinsko odloči o zadevi iz domačega sodnega postopka.

V skladu z določbami ZVPSBNO je bila v letu 2007 ustanovljena Komisija Državnega pravobranilstva Republike Slovenije za presojo utemeljenosti sklepanja poravnave glede kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, ki je v letu 2007 obravnavala vseh 137 zadev.

Po stanju na dan 23. 4. 2008 je Republika Slovenija v 126 primerih pritožnikom ponudila sklenitev poravnave (od tega je bilo v 121 primerih ponujenih poravnav z izplačilom odškodnine in v petih primerih s pisno izjavo). Poravnalna ponudba, s katero smo ponudili pisno izjavo, je bila sprejeta le v enem primeru.

Od 121 ponujenih poravnav za izplačilo odškodnine za nematerialno škodo so bile sklenjene in realizirane 104 poravnave, po katerih je Republika Slovenija izplačala odškodnine v znesku 252.139,00 EUR in 36.658,28 EUR za stroške. Najnižji znesek je znašal 450,00 EUR, najvišji pa 5.000,00 EUR. V 14 primerih pritožniki ponujenih poravnav niso sprejeli, ena ni bila sklenjena zaradi neaktivnosti pritožnice, tako da je Sodišče zadevo izbrisalo iz seznama, v dveh primerih pa postopka pogajanj po 25. členu ZVPSBNO še nista zaključena.

Od preostalih 11 zadev, v katerih ni bila ponujena poravnava, so v treh zadevah pritožniki umrli, ena pritožba na Sodišče je bila prepozna, v štirih zadevah je bilo ugotovljeno, da ni kršitve, v treh zadevah pa se postopek pred nacionalnim sodiščem ni končal, oziroma se ni končal pred 31. 3. 2007.

Pri tem je potrebno poudariti, da je Državno pravobranilstvo ugotavljalo višino odškodnine za nepremoženjsko škodo na podlagi meril iz 4. člena ZVPSBNO ter ob upoštevanju sodne prakse Sodišča (glej npr. zadeva Dubjaková v. Slovakia, pritožba št. 672990/01, sklep z dne 19. 10. 2004; Riccardi Pizzati v. Italy, pritožba št. 62361/00, sodba [VS] z dne 29. 3. 2006, § 86-97, enako tudi Scordino v. Italy, pritožba št. 36813/97, sodba [VS] z dne 29. 3. 2006), ki državi pogodbenici dovoljuje, da v postopku pred nacionalnimi organi stranki ponudi oziroma dosodi odškodnino za kršitev njene pravice do sojenja v razumnem roku v višini 45 % zneska, ki bi ji ga prisodilo Sodišče.

Poudariti je tudi potrebno, da je Državno pravobranilstvo v predpisanem roku strankam posredovalo poravnalne ponudbe oziroma nadaljnje odgovore, prav tako pa Sodišču podatke o neobstoju pogojev iz 25. člena.

V letu 2008 nas je Sodišče obvestilo, da je v 48 zadevah, v katerih je Republika Slovenija sklenila poravnavo, izdalo sklep o izbrisu zadeve iz seznama. Pri tem je potrebno opozoriti, da je iz obrazložitve sklepov Sodišča razvidno, da je vsako poravnavo preizkušalo v smeri upoštevanja sodne prakse sodišča.

V primerih, ko ni prišlo do poravnave med stranko in Državnim pravobranilstvom, je stranka lahko vložila tožbo na pristojno okrajno sodišče. Do sedaj je bilo vloženih pet tožb, vendar o nobeni sodišče še ni odločilo

Iz leta 2007 je bilo v leto 2008 prenesenih 180 zadev, katerih skupna vrednost znaša 11.432.482,90 EUR. V leto 2008 so prenesene predvsem zadeve, v katerih so pritožniki sprejeli ponudene zneske za sklenitev poravnave, vendar sodišče še ni izdalo sklepa o izbrisu, tako da jih po stanju na dan 31. 12. 2007 ni bilo mogoče statistično zaključiti.

Med prenesenimi zadevami pa so bile tudi zadeve, ki se nanašajo na postopke iz prejšnjih let, pa o njih ESČP še ni dokončno odločilo in so bile predstavljene v poročilih za pretekla leta.

IV/2.3 POMEMBNEJŠE NEZAKLJUČENE ZADEVE

V obdobju poročanja je Državno pravobranilstvo obravnavalo še naslednje nezaključene zadeve:

1. *Zadeva Kovačić in drugi proti Sloveniji (številke pritožb 44574/98, 45133/98 in 48316/99)* se nanaša na kršitev 1. člena Protokola št. 1 h Konvenciji glede obveznosti za dolgove nekdanje države zaradi nezmožnosti dviga prihrankov nekdanjih varčevalcev Ljubljanske Banke d.d., Glavne podružnice Zagreb.

Sodišče je v zadevi že enkrat razsodilo (soglasno je bilo odločeno, da imajo dediči po pritožnikih g. Kovačiću in ge. Golubović pravni interes za nadaljevanje zadevnega postopka namesto njiju in odločilo, da izbriše zahteve za obravnavo s seznama zadev), vendar zadeva še ni dokončna, ker so pritožniki zahtevali njeno predložitev za dokončno odločitev Velikemu senatu. Na obravnavi dne 14. 11. 2007 je Sodišče zadevo ponovno vsebinsko obravnavalo, vendar sodbe v času poročanja še ni izdalo.

2. *Zadeva Franja in Ivan Šilih proti Sloveniji (številka pritožbe 71463/01)* se nanaša na kršitev pravic, varovanih v določbah 2., 3., 6., 13. in 14. člena Konvencije. Dne 28. 6. 2007 je Sodišče izdalo sodbo, v kateri je ugotovilo obstoj kršitve procesnega vidika

pravice do življenja iz 2. člena Konvencije, kot tudi, da glede zatrjevanih kršitev pravic, varovanih v prvem odstavku 6. člena Konvencije in 13. člena Konvencije, ni potrebna ločena obravnava zadeve. Glede ostalih zatrjevanih kršitev je Sodišče razglasilo pritožbo za nesprejemljivo. Republiku Sloveniji je naložilo, da pritožnikoma skupaj plača znesek 7.540,00 EUR iz naslova nepremoženjske škode in znesek 2.000,00 EUR za stroške, poleg tega pa tudi vsoto, ki bi jo bilo treba morebiti poravnati iz naslova davkov. Ostale zahtevke pritožnikov iz naslova pravičnega zadoščenja je Sodišče zavrnilo.

Predmetna sodba se nanaša na kršitve s Konvencijo varovanih pravic, do katerih naj bi prišlo v dveh sodnih postopkih pred nacionalnimi sodišči. Gre za kazenski postopek zoper zdravnico, ki naj bi bila po prepričanju pritožnikov odgovorna za smrt njunega sina Gregorja Šiliha, ter za civilni postopek, v katerem pritožnika zoper omenjeno zdravnico ter zoper bolnišnico in še dva druga zdravnika uveljavljata odškodnino za prestane duševne bolečine zaradi njegove smrti. Oba postopka sta se začela že po uveljavitvi Konvencije v Republiku Sloveniji, medtem ko je njun sin umrl še pred njeno uveljavitvijo.

Izdelana je bila podrobna analiza predmetne sodbe, in sicer zlasti glede *ratione temporis* pristojnosti Sodišča za obravnavo kršitve procesnega vidika pravice do življenja iz 2. člena Konvencije. Na podlagi te analize je bila sprejeta odločitev, da se vloži Zahteva za ponovno obravnavo zadeve pred Velikim senatom. Navedeno zahtevo Republike Slovenije je Sodišče sprejelo in je za dne 2. 4. 2008 razpisalo ustno obravnavo pred Velikim senatom, vendar sodbe še ni izdalo.

3. Zadeva *Makuc in drugi proti Sloveniji »izbrisani«* (pritožba št. 26828/06) se nanaša na pritožbo tako imenovanih izbrisanih proti Republiku Sloveniji (Milana Makuca in še desetih oseb). Tožba je bila na Sodišče vložena dne 4. 7. 2006, Državno pravobranilstvo pa je bilo o njej obveščeno dne 16. 11. 2006. Pritožniki so zatrjevali kršitve več členov Konvencije in Protokolov, in sicer prvega odstavka 6. člena Konvencije (zaradi neizvršitve odločb Ustavnega sodišča), 8. člena (spoštovanje zasebnega in družinskega življenja), 3. člena (ponižujoči pogoji za življenje), 13. člena (pomanjkanje učinkovitega pravnega sredstva), 14. člena Konvencije v povezavi z 8. členom Konvencije, 3. členom Protokola št. 1, 2. členom Protokola št. 4 in prvim odstavkom 6. člena Konvencije (diskriminacija pritožnikov pri uživanju njihovih pravic), 3. člena Protokola št. 1 (izguba

aktivne in pasivne volilne pravice), 2. člena Protokola št. 4 zaradi (omejevanje svobode gibanja) in 1. člena Protokola št. 1 (izguba ali odvzem premoženja).

Sodišče je dne 31. 5. 2007 odločalo o sprejemljivosti pritožbe in izdalo delni sklep o sprejemljivosti, v katerem je delno razglasilo pritožbo za nesprejemljivo iz različnih procesnih razlogov. Vlado Republike Slovenije je pozvalo k opredelitvi glede kršitev 8., 13. in 14. člena Konvencije in 1. členu Protokola št. 1 h Konvenciji.

Državno pravobranilstvo je konec oktobra 2007 pripravilo pisna stališča v zvezi s pritožbo in delnim sklepom o sprejemljivosti.

Pritožniki trdijo (v obsegu, ki ga je Sodišče dopustilo – sicer je pritožba bolj obširna), da so bile kršene njihove pravice do družinskega in zasebnega življenja, kar vse izhaja iz po njihovem mnenju nezakonitega »izbrisa« iz registra stalnih prebivalcev. Trdijo, da nimajo na razpolago notranjih pravnih sredstev, s katerimi bi lahko dosegli spoštovanje odločb Ustavnega sodišča, ki je nekatere določbe zakonov, ki urejajo materijo državljanstva in tujcev, razveljavilo zaradi neustavnosti, poleg tega pa tudi naložilo izdajo dopolnilnih odločb v upravnem postopku. Nadalje zatrjujejo, da so kot skupina žrtev diskriminacije. Nekateri od njih zatrjujejo, da so bili prikrajšani pri uživanju svojih premoženjskih pravic.

V odgovoru na pritožbo je bilo izpostavljenih več predhodnih ugovorov, zaradi katerih pritožba po mnenju Republike Slovenija ni sprejemljiva, med njimi zlasti nesprejemljivost obravnavanja zadeve *ratione temporis* (ker je do dogodka, ki naj bi bil vzrok kršitve, prišlo pred začetkom veljavnosti Konvencije za Republiko Slovenijo), pa tudi neizčrpanje notranjih pravnih sredstev. Kar zadeva vsebino ugovorov, pa odgovor navaja, da so imeli državljani drugih republik bivše Jugoslavije po osamosvojitvi Republike Slovenije na razpolago možnost pridobitve državljanstva pod izredno ugodnimi pogoji, v nasprotnem primeru pa bi si bili morali urediti status tujca, torej zaprositi za izdajo dovoljenja za (stalno ali začasno) prebivanje v skladu s takrat veljavnim Zakonom o tujcih. Ker nekatere osebe tega niso storile, so bile prenesene iz registra stalnih prebivalcev v register tujcev brez urejenega statusa, saj ni bilo več podlage za njihovo vodenje v registru (legalno) naseljenih prebivalcev.

Decembra 2007 je Sodišče poslalo dodatna stališča v zvezi z novimi navedbami dveh pritožnikov. Po tem datumu so bile vložene intervencije treh nevladnih organizacij (Mirovni inštitut in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij iz Ljubljane; Open Society Justice Initiative iz New Yorka; The Equal Rights Trust iz Londona).

Zadeva še ni zaključena. Februarja 2008 je Državno pravobranilstvo prejelo stališča pritožnikov na stališča Vlade iz oktobra 2007, s podanim zahtevkom za pravično zadoščenje.

IV/2.4 OBJAVA PREVODOV SODB EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE NA SPLETNI STRANI DRŽAVNEGA PRAVOBRANILSTVA

Na spletni strani Državnega pravobranilstva je od meseca aprila 2008 dalje objavljena zbirka v slovenščino prevedenih odločb Evropskega sodišča za človekove pravice, ki se nanašajo na Slovenijo. Zbirka še ni popolna, saj manjkajo še nekatere starejše sodbe in sklepi, ki jih bomo postopoma vnesli v aplikacijo. Prav tako bodo objavljene nekatere pomembnejše sodbe Sodišča, ki se ne nanašajo na Republiko Slovenijo.

V 44. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in 78. členu Poslovnika Sodišča je predpisano, da se dokončne sodbe objavijo v primerni obliki, zato jih Sodišče objavlja na svoji spletni strani, bodisi v angleškem bodisi v francoskem jeziku. Zaradi učinkovitejšega spremljanja sodne prakse Sodišča, ki pomembno vpliva na razumevanje Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, smo na Državnem pravobranilstvu prejete sodbe postopoma prevajali v slovenski jezik, v letošnjem letu pa uspeli urediti zbirko prevedenih odločb na spletni strani. Republika Slovenija je s tem zadostila določbam Konvencije, ki dokumente, razen v izjemnih primerih, opredeljuje kot dostopne javnosti, prav tako pa tudi Priporočila Sveta Evrope št. Rec(2000)13 državam članicam, ki priporoča, da naj države poskrbijo za objavo dokončnih sodb Sodišča.

IV/2.5 ZAHTEVA ZA IZDAJO SVETOVALNEGA MNENJA V SKLADU S 47. ČLENOM EVROPSKE KONVENCIJE O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN GLEDE RAZLAGE 21. IN 22. ČLENA KONVENCIJE

Ena izmed zadev, ki jo je Sodišče poslalo Vladi Republike Slovenije v odgovor, se je nanašala na Zahtevo za izdajo svetovalnega mnenja v skladu s 47. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin glede razlage 21. in 22. člena Konvencije.

Odbor ministrov Sveta Evrope je na predlog vlade Republike Malte na Evropsko sodišče za človekove pravice naslovil vprašanje, ki se nanašata na razlago 21. in 22. člena Konvencije, in sicer, ali lahko Parlamentarna skupščina v okviru svojih pooblastil iz 22. člena Konvencije zavrne seznam kandidatov za mesto sodnika na sodišču izključno iz razloga ne vključenosti pri sodišču manj zastopanega spola (ženskega), čeprav vsi kandidati s seznama izpolnjujejo pogoje za sodnika iz 21. člena konvencije.

Republika Slovenija je v navedenem postopku vložila pisna stališča, v katerih je zastopala mnenje, da enaka zastopanost spolov na seznamu kandidatov ni pogoj, opredeljen s Konvencijo, zaradi česar v postopku izvolitve sodnika s strani Parlamentarne skupščine ne more predstavljati razloga za zavrnitev seznama kandidatov, čeprav na tem seznamu ni predstavnice ženskega spola.

IV/3. POSTOPKI PRED SODIŠČEM EVROPSKIH SKUPNOSTI, SODIŠČEM PRVE STOPNJE IN SODIŠČEM EFTA

V postopkih, ki jih obravnavajo Sodišče Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: SES), Sodišče prve stopnje (v nadaljevanju: SPS) in Sodišče EFTA, Državno pravobranilstvo pripravlja tožbe, odgovore na tožbe, replike, duplike, stališča Republike Slovenije v postopkih za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred Sodiščem Evropskih skupnosti, stališča Republike Slovenije v postopkih za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča ter se udeležuje morebitnih ustnih obravn.

Na podlagi 11. člena ZDPra ter prvega odstavka 12. člena Pravilnika o sodelovanju državnih organov z državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropskih skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo (Ur. list RS, št. 126/2005), je Državno pravobranilstvo posredovalo vse prejete predloge za sprejem predhodne odločbe in pisna stališča zainteresiranih strank v postopku pristojnim ministrstvom ali drugi pristojni vladni službi z zaprosilom, da se opredelijo do morebitnega sodelovanja v postopku. Posredovane zadeve so Državno pravobranilstvo in posamezni resorji državnih organov sproti obravnavali.

Državno pravobranilstvo je iz leta 2006 v leto 2007 preneslo 400 zadev, ki so se nanašale na postopke SES, SPS in Sodišča EFTA.

V letu poročanja je Državno pravobranilstvo iz SES, SPS in EFTA Sodišča prejelo 436 zadev, od tega se je ena nanašala na tožbo zoper Republiko Slovenijo, 215 na postopke za sprejem predhodne odločbe, pet pa na postopek za sprejem svetovalnega mnenja pred Sodiščem EFTA.

Republika Slovenija se je vključila v postopke v naslednjih primerih:

a) Postopki po tožbah po 230. členu PES

V obdobju poročanja je bila zoper Republiko Slovenijo vložena prva tožba zaradi kršitve prava Evropske unije. Komisija Evropskih skupnosti je s tožbo proti Republiko Sloveniji

(številka zadeve C-267/07) zahtevala ugotovitev, da Republika Slovenija s tem, ko ni sprejela zakonov in drugih predpisov, potrebnih za izpolnitev Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/50/ES z dne 29. 4. 2004 o spremembi Direktive Sveta 96/48/ES o interoperabilnosti vseevropskega železniškega sistema za visoke hitrosti in Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2001/16/ES o interoperabilnosti vseevropskega železniškega sistema za konvencionalne hitrosti (UL L 164, 30.4.2004), oziroma v vsakem primeru, ker jih Komisiji ni sporočila, ni izpolnila svojih obveznosti iz te direktive. V odgovoru na tožbo je Republika Slovenija navajala, da je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 22. 6. 2007 sprejel Zakon o varnosti v železniškem prometu (ZVZelP), s katerim je bila Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/50/ES v celoti prenesena v pravni red Republike Slovenije. Na tej podlagi je Komisija z vlogo z dne 20. 11. 2007 tožbo umaknila. Dne 31. 1. 2008 je Republika Slovenija prejela sklep SES z dne 14. 12. 2007, da se zaradi umika tožbe zadeva izbriše iz vpisnika sodišča in da se Republiki Sloveniji naloži plačilo stroškov, o čemer SES Republike Slovenije še ni obvestilo.

b) Postopki po 234. členu PES

Od 215 prejetih zadev, ki se nanašajo na priglasitev udeležbe v postopku predhodnega odločanja, se je Republika Slovenija vključila v postopke v petih primerih:

Zadeva Stringer in ostali v. Her Majesty's Revenue and Customs (številka zadeve C-520/06) se nanaša na dve vprašanji, ki ju je predložila Sodišču britanska House of Lords glede razlage člena 7(1) in (2) Direktive 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 11. 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (v nadaljevanju: Direktiva 2003/88). Postopek je v zaključni fazi, saj je že bila opravljena obravnava, sklepne predloge pa je podala tudi že slovenska generalna pravobranilka.

Udeležbo v postopku za predhodno odločanje je predlagalo Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve. Po mnenju Republike Slovenije delavec, ki ni izrabil minimalnega letnega dopusta, ni upravičen do nadomestila za neizrabljen letni dopust. Kadar pa država članica izvaja diskrecijsko pravico nadomestiti minimalni plačani letni dopust z denarnim nadomestilom, pa je način izračuna prepuščen nacionalnim predpisom.

Smiselno podobne odgovore, kot jih zastopa v svojih pisnih stališčih Republika Slovenija, jih v sklepnih predlogih SES predlaga tudi slovenska generalna pravobranilka.

Zadeva Markus Stoss in drugi (številka zadeve C-316/07, C-358/07, C-360/07, C-409/07 in C-410/07) se nanaša na dve vprašaji, ki sta ju upravni sodišči iz Nemčije postavili v zvezi z razlago člena 43 in 49 PES glede tega, ali je dopustno, da države članice za športne stave (razen na konjskih dirkah) z nacionalnimi ureditvami iger na srečo oblikujejo državni monopol, pri čemer ne vodijo dosledne in sistematične politike omejevanja drugih iger na srečo. Drugo vprašanje se je nanašalo na veljavnost dovoljenj za prirejanje iger na srečo, izdanih s strani pristojnega nacionalnega organa ene države članice, na ozemlju druge države članice. Republika Slovenija je zastopala podobno stališče, kot je že bilo izraženo v ostalih odprtih zadevah glede skladnosti nacionalne zakonodaje s pravom Skupnosti na področju iger na srečo, in sicer, da člena 43 in 49 PES ne nasprotujeta državnemu monopolu na določene igre na srečo, kadar je na podlagi dosledne in sistematične politike omejevanja iger na srečo utemeljeno, da lahko posamezne igre na srečo prireja le en sam prireditelj, ki ga neposredno ali posredno nadzoruje država, če je mogoče le na ta način zadovoljivo in na najbolj učinkovit način doseči nadzorovano in omejeno, v skladu s sociološkimi in drugimi značilnostmi okolja organizirano prirejanje iger na srečo. Glede drugega vprašanja je Republika Slovenija zastopala stališče, da se člena 43 in 49 PES razlagata tako, da dovoljenja za organizacijo športnih stav, ki so omejena na določeno nacionalno ozemlje in ki jih podeljujejo pristojni nacionalni organi države članice, ne dovoljujejo imetniku dovoljenja niti tretjim, ki jih ta pooblasti, da ponujajo in izvajajo zadevne ponudbe za sklenitev pogodb tudi na ozemlju drugih držav članic brez dodatnega nacionalnega dovoljenja.

Zadeva Josefa Velasco Navarro proti Fondo de Gratía Salarial (Fogasa) (številka zadeve C-246/06) se nanaša na vprašanje španskega socialnega sodišča glede razlage Direktive 2002/74/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 9. 2002 o spremembi Direktive Sveta 80/987/EGS o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca. Bistvo vprašanj, ki ju postavlja špansko sodišče je, ali lahko ima direktiva neposredni učinek glede državne jamstvene institucije, z učinkom od dneva, ki sledi zadnjemu dnevu roka za uskladitev domače zakonodaje z njo in njeno interpretacijo s strani SES, če je domača zakonodaja zadnji dan navedenega roka nepopolna in z navedenima neusklajena in podrejeno, če je odgovor na prvo vprašanje

pritrديلen, ali se neposredni uęinek direktive nanaša tudi na obdobje med datumom zaęetka veljavnosti direktive in datumom, do katerega bi morala biti sprejeta nacionalna zakonodaja za uskladitev z doloębami direktive.

SES je dne 17. 1. 2008 razsodilo, da v primeru, ko do prenosa Direktive 2002/74/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 9. 2002 o spremembi Direktive Sveta 80/987/EGS o priblięevanju zakonodaje dręav ęlanic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca v notranje pravo ne pride do 8. 10. 2005, se v zvezi s stanjem plačilne nesposobnosti, do katerega je prišlo pred tem datumom, v nobenem primeru ni mogoęe sklicevati na morebitni neposredni uęinek ęlena 3, prvi odstavek, Direktive Sveta 80/987/EGS z dne 20. 10. 1980 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca. Kadar spada nacionalna ureditev na podroęje uporabe Direktive 80/987, kot je bila spremenjena z Direktivo 2002/74, mora nacionalno sodišęe v zvezi s stanjem plačilne nesposobnosti, do katerega je prišlo med datumom zaęetka veljavnosti Direktive 2002/74 in datumom izteka roka za njen prenos, zagotoviti uporabo te nacionalne ureditve skladno z naęelom nediskriminacije, kot je priznано s pravnim redom Skupnosti. Republika Slovenija je v pisnih stališčih zasledovala smiselno podobne odgovore in s tem tudi izid osnovnega spora.

Zadeva Nationale Loterij (številka zadeve C-525/06) se nanaša na dve vprašanji belgijskega sodišęa v zvezi z razlago konkretne belgijske zakonske doloębe s podroęja prirejanja iger na sreęo, v razmerju do prava Skupnosti. Obe vprašanji se nanašata na upravięenost omejevanje svobode opravljanja storitev na tem podroęju, kot izhaja iz belgijske zakonske doloębe. Bistvo prvega vprašanja, ki ga postavlja belgijsko sodišęe je opredelitev, ali javni interes (prepreęevanje zapravljanja denarja z igranjem) v okoliščinah, kot so navedene v vprašanju, še lahko opravięuje restriktivne doloębe belgijskega zakona z dne 19. 4. 2002, ki je Nationale Loterij podelil zakoniti monopol za organiziranje javne loterije v Belgiji. Belgijsko sodišęe še sprašuje, ali je navedena restriktivna doloęba nacionalnega prava, ki omejuje podjetje pri dostopu na trg, na katerem se za pridobitni namen prodaja obrazce za skupinsko sodelovanje v Euro Millions, v nasprotju z naęelom svobodnega opravljanja storitev (ęlen 49 ES), ęe toęena stranka loterije ne organizira sama, ampak skuša z namenom ustvarjanja dobięka zgolj organizirati skupinsko sodelovanje v Euro Millions prek obrazcev Nationale Loterij.

Zadeva *Liga Portuguesa (številka zadeve C-42/07)* se nanaša na dve vprašanji portugalskega sodišča s področja prirejanja iger na srečo. S prvim vprašanjem sodišče sprašuje, ali monopol za prirejanje iger na srečo in stav, vzpostavljen z Odlokom št. 282/2003 v korist Santa Casa, in ki velja za celotno državno območje, in sicer tudi v razmerju do izvajalcev teh storitev s sedežem v drugi državi članici, v kateri zakonito izvajajo zadevne storitve in na Portugalskem nimajo poslovalnic, predstavlja omejitev prostega pretoka storitev in krši temeljna načela svobodnega opravljanja storitev, svobode ustanavljanja in svobodnega pretoka kapitala, v skladu s členi 49, 43 in 56 PES. Z drugim vprašanjem pa sodišče sprašuje, ali dejstvo, da z Odlokom št. 282/2003 vzpostavljeni monopol velja za celotno območje države in tudi za internet, nasprotuje načelom prostega opravljanja storitev, svobode ustanavljanja in svobodnega pretoka kapitala iz členov 49, 43 in 56 PES.

V letu 2007 so bile zaključene tri zadeve, v katerih je Republika Slovenija priglasila udeležbo v postopku za sprejem predhodne odločbe iz 234. člena Pogodbe Evropskih skupnosti pred SES oziroma za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča. Zaključili pa smo zadeve, v katerih so bodisi SES, bodisi SPS, izdali sodbo in zoper slednjo Republika Slovenija ni predlagala vložitve pritožbe. Zaradi neudeležbe je tako bilo po stanju na dan 31. 12. 2007 zaključenih 421 zadev.

- Zaključena zadeva *Alessandro Tadescio proti Tomasoni Fittings SrL (številka zadeve C-175/06)* je bila s sklepom o izbrisu z dne 27. 9. 2007 izbrisana iz seznama sodišča, vendar se vsebinsko ni zaključila, ker je italijansko sodišče sprejelo sklep o nepristojnosti, tako da je odgovor na postavljena vprašanja za predhodno odločanje postal brezpredmeten. Zadeva se je nanašala na predlog za predhodno odločanje, ki ga je posredovalo Sodišču italijansko sodišče glede kršitve intelektualne lastnine (patenta) na podlagi člena 4 Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. 5. 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah. V nacionalnem postopku je italijansko sodišče zaprosilo Sodišče Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske za posredovanje dokazov glede kršitev intelektualne lastnine. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.

Republika Slovenija je v tej zadevi priglasila udeležbo, ker je menila, da je sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah, kot to predpisuje Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001, izjemnega pomena za razvoj in zaščito notranjega trga. Prav izboljšanje sodelovanja med sodišči držav članic na področju reševanja zaprosil z njegovo poenostavitvijo lahko z uporabo vseh primernih sredstev, pomembno prispeva k hitrejšemu pridobivanju dokazov v sodnih in predsodnih postopkih. Po mnenju Republike Slovenije obsegajo določbe Uredbe možnost za pridobivanje dokazov tudi v postopkih za izdajo začasnih in zaščitnih ukrepov. Glede na to, da SES ni imelo podlage za vsebinsko odločitev, nismo prejeli odgovora, ali lahko sodišče ene države članice zaprosi pristojno sodišče druge države članice, da naj pridobi dokaze.

Zadeva (*številka zadeve C-440/05*) se nanaša na tožbo *Komisije Evropskih skupnosti proti Svetu Evropske unije* (po členu 230 PES), v kateri Komisija zahteva ugotovitev, da je Okvirni sklep Sveta 2006/667/PNZ z dne 12. 7. 2006 o okrepitvi kazenskopravnega okvira za izvrševanje zakonodaj proti onesnaževanju morja z ladje nezakonit in razglasitev ničnosti tega sklepa. Tožba se v bistvu nanaša na vprašanje pristojnosti glede harmoniziranja materialnega in procesnega kazenskega prava v prvem stebru. Pogodba o Evropski uniji v členu 42 sicer ureja možnost prenosa te pristojnosti s tretjega v prvi steber, vendar države članice, med njimi tudi Republika Slovenija, tej možnosti trenutno niso naklonjene. Republika Slovenija je priglasila intervencijo na strani Sveta Evropske unije. Intervencijo je predlagalo Ministrstvo za pravosodje.

SES je dne 23. 10. 2007 izdalo sodbo, s katero je odločilo, da se Okvirni sklep Sveta 2005/667/PNZ z dne 12. 7. 2005 o okrepitvi kazenskopravnega okvira za izvrševanje zakonodaje proti onesnaževanju morja z ladij razglasi za ničnega, tako da ni sledilo razlagi, kot jo je zagovarjala Republika Slovenija.

- Zadeva *Landbrokes proti The government of Norway and others*⁵ se nanaša na vprašanje zakonitosti zahteve norveške zakonodaje, po kateri je možno opravljati storitve ponujanja iger na srečo in loterije le na podlagi posebne licence, podeljene v skladu s pozitivno zakonodajo, v razmerju do svoboščin svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev po členih 31 in 36 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP

⁵ postopek za sprejem svetovalnega mnenja po členu 34 Sporazuma med EFTA državami o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča

Sporazum). Norveško sodišče še sprašuje, ali je po EGP pravu legitimno, da nacionalna zakonodaja določa, da gre dobiček od iger na srečo v humanitarne in socialne namene (vključno šport in kultura) ter da ta dobiček ni vir zasebnega dobička, ter ali člen 36 EGP Sporazuma ne dopušča, da bi nacionalni predpisi prepovedovali opravljanje in trženje iger na srečo, katere na Norveškem niso dovoljene, so pa odobrene z nacionalnimi predpisi drugih držav EGP. Udeležbo v postopku predhodnega odločanja je predlagalo Ministrstvo za finance. Sodišče je sledilo razlagi, kot jo je zagovarjala Republika Slovenija.

Iz leta 2007 je bilo v leto 2008 prenesenih 410 zadev, ki so se nanašale na postopke Sodišča Evropskih skupnosti, Sodišča prve stopnje in Sodišča EFTA. V leto 2008 so bile poleg zadev, v katerih je bila priglašena udeležba in sodišče o njih še ni odločilo, prenesene tudi zadeve, v katerih še ni bila izdana sodba (SES) oziroma še ni potekel rok za pritožbo (SPS).

V skoraj štiriletnem obdobju članstva v Evropski uniji se je Republika Slovenija seznanila z različnimi postopki pred Sodišči Evropske unije. Pridobljene izkušnje so nedvomno izjemnega pomena za zastopanje pred temi sodišči. Pripomogle bodo k učinkovitejši obrambi interesov Slovenije nasploh, še posebej pa v primerih, ko bodo interesi Slovenije neposredno prizadeti. Pri tem je potrebno omeniti, da naša sodišča SES še niso postavila nobenega vprašanja za predhodno odločanje, medtem, ko sta ga državi članici iz zadnje širitve EU, že. Kljub temu, da se je Republika Slovenija do zdaj pretežno vključevala v postopke predhodnega odločanja, velja poudariti, da je sodelovanje v teh postopkih velikega pomena za državo. Zaradi svoje dvojne narave, kot sredstva razlage prava Skupnosti in posrednega sodnega nadzora nacionalnih predpisov, države članice v teh postopkih ne branijo zgolj svojih nacionalnih interesov ali ekonomskih interesov domačih subjektov, ampak tudi skušajo vplivati na interpretacijo prava Skupnosti, kar potrjuje sorazmerno velik delež sodb izdanih prav v teh postopkih.

Poleg doslej naštetih zadev je Državno pravobranilstvo obravnavalo tudi spremembe Poslovnika Sodišča ES, vprašanje glede vračanja nacionaliziranega premoženja na Hrvaškem in pripravilo predlog sprememb Pravilnika o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropske skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo in Poslovnik Sodišča ES.

Zadeva "Poslovnik Sodišča ES" se nanaša na sodelovanje Oddelka za evropske zadeve z Ministrstvom za pravosodje, glede predlogov sprememb poslovnika SES. V letu 2006 je sodelovanje obsegalo zlasti dokument Sodišča ES 13272/06 (jur 356, cour 42, justciv 208, asim 66), ki se nanaša na uvedbo posebnega nujnega postopka predhodnega odločanja v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice, saj naj bi bil hitri postopek, ki ga je uvedel člen 104a Poslovnika SES nezadosten v tistih zadevah, ki terjajo hitro odločitev nacionalnih sodišč. V letu 2007 je SES delovni skupini Sveta za SES posredovalo dva predloga glede ureditve nujnega postopka, glede katerih se je opredelilo tudi Državno pravobranilstvo. V Uradnem listu EU, L 24, str. 42, je bil dne 29. 1. 2008 objavljen sklep Sveta ministrov z dne 20. 12. 2007 o spremembi Protokola o statutu Sodišča ter spremembe Poslovnika SES, ki implementirajo poseben nujni postopek predhodnega odločanja.

V zadevi "Vračanje nacionaliziranega premoženja na Hrvaškem" je Ministrstvo za zunanje zadeve Državno pravobranilstvo zaprosilo za mnenje glede skladnosti pogojevanj Republike Hrvaške za upravičenost do denacionalizacije s sklenitvijo meddržavne pogodbe s Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, s posebnim poudarkom na dodatnih protokolih št. 1 in 12 (zaradi morebitnega uveljavljanja interesa slovenskih državljanov za vrnitev premoženja, ki jim je bilo odvzeto po II. svetovni vojni na ozemlju Republike Hrvaške, v pristopnih pogajanjih Hrvaške z Evropsko unijo v okviru pogajalskega poglavja 23 – Pravosodje in temeljne pravice). Na podlagi obrazložene sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice je bilo podano mnenje, da Hrvaška s pogojevanjem upravičenosti do vračanja odvzetega premoženja s sklenitvijo meddržavne pogodbe ne krši Protokola št. 1 h Konvenciji.

Zadeva "Pravilnik o sodelovanju državnih organov z Državnim pravobranilstvom Republike Slovenije glede postopkov pred Sodiščem Evropske skupnosti, Sodiščem prve stopnje in Evropsko komisijo (Ur. list RS, št. 163/2004)" Na prošnjo Direktorata za mednarodno sodelovanje in mednarodno pravno pomoč pri Ministrstvu za pravosodje je Državno pravobranilstvo pripravilo predlog sprememb in dopolnitev Pravilnika. Ob vložitvi predloga za dovolitev intervencije Republike Slovenije v zadevi C-440/05 pred SES, se je namreč sedanje besedilo 14. in 15. člena Pravilnika izkazalo kot neustrezno glede opredelitve vloge, katere besedilo pred predložitvijo SES potrdi Vlada. V predlogu smo predlagali spremembo 14. in 15. člena Pravilnika ter dodatek novega 15. a člena.

IV/4. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

V izvršilnih zadevah, v katerih Republika Slovenija nastopa kot upnik, smo v obravnavanem obdobju prejeli v delo 2.001 zadevo zaradi vložitve izvršilnih predlogov, kar je za 2,4 % manj zadev kot v predhodnem letu (skupna vrednost prejetih zadev je znašala 29,5 milijona EUR). Državno pravobranilstvo se poslužuje vseh izvršilnih sredstev (predlogi za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice, izvršbe z rubežem in prodajo nepremičnin, izvršbe z rubežem plače, drugih prejemkov, kapitalskih deležev, premičnih stvari), zaradi smotrnosti pa predhodno preveri dolžnikovo premoženjsko stanje in se glede na uspeh poizvedb odloči za najprimernejše izvršilno sredstvo.

Skupna vrednost vseh izvršilnih predlogov v delu je dosegla 173,3 milijona EUR.

Izvršbe se nanašajo predvsem na izterjavo preveč izplačanih plač, neplačanih najemnin, zakupnin, obrokov kupnin, posojil, šolnin, terjatev iz pogodbenih razmerij, računov za geodetske storitve, obveznosti po sodnih odločbah, neplačanih davkov, prispevkov in ostalih dajatev, ki so prihodek proračuna, ter na izterjavo nadenarnih terjatev (predvsem na izselitve iz nezakonito vseljenih stanovanj in stanovanj, za katera je bil pravni naslov zaradi neplačevanja zapadlih najemnin oziroma obrokov kupnine odpravljen s pravnomočno sodno odločbo).

Med takšnimi zadevami vodimo tudi nekaj zadev zaradi izterjave preživnine po Konvenciji o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini. Dolžnikov dolžnik namreč zneske, ki jih je zarubilo dolžniku, nakaže Državnemu pravobranilstvu, le to pa jih prenakaže na račun zakonitega zastopnika osebe, ki je upravičen do preživnine.

Na koncu poročevalskega obdobja je bilo 6.047 nerešenih zadev (2006 – 5.918, 2007 – 6.047). Tudi v letošnjem poročilu kot pozitivno izpostavljam ugotovitev, da je postopek za pridobivanje podatkov o računih dolžnikov, zaposlitvah, prebivališčih dolžnikov, o davčnih številkah, EMŠO, rojstnih podatkih, itd. hiter in poenostavljen. Podatke o dolžnikih nam posredujejo pristojni davčni uradi na podlagi tretjega odstavka 80. člena Zakona o davčnem postopku.

Na dolžino postopkov lahko vplivajo tako počasno delo sodišča kot tudi okoliščine na strani upnika. Na področju izvršb so še vedno veliki zaostanki, vendar pa posamezni oddelki Državnega pravobranilstva v letošnjih poročilih posebej ne opozarjajo, da naj sodišča ne bi vročala ugovorov zoper sklepe o izvršbi oziroma pošiljala v izvršitev pravnomočnih sklepov o izvršbi.

Republika Slovenija kot upnik lahko vpliva na dolžino postopkov, in sicer v primerih, ko Državnega pravobranilstva sproti ne obvešča o morebitnih celotnih ali delnih plačilih dolga oziroma odpisih prispevkov, temveč to stori šele po tem, ko dolžnik ugovarja višini terjatve. To ponovno ugotavljam pri izterjavah najemnin za uporabo stanovanj, ki so v lasti Ministrstva za obrambo, saj ne vodi natančnih evidenc o terjatvah. Bilo je nekaj primerov, ko smo za isto terjatev prejeli ponovne predloge za začetek izvršilnega postopka.

IV/4.1. ZAVAROVANJE TERJATEV Z VKNJIŽBO ZASTAVNE PRAVICE

Predlogi za zavarovanje terjatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi so instrument, ki se ga država poslužuje predvsem pri izterjavi neplačanih davkov in prispevkov, ki so prihodek republiškega proračuna. V letu 2007 je bilo vloženi 364 predlogov (indeks 89 v primerjavi s predhodnim letom) v skupni vrednosti prek 13,1 milijona EUR. Ta znesek vrednostno predstavlja 44 % vseh vloženi izvršilni predlogov.

Davčni organ sme po določbah Zakona o davčnem postopku predlagati zavarovanje terjatve do dolžnika, ki je lastnik nepremičnin, šele, ko v postopku davčne izvršbe oceni, da ni verjetno, da bo davek poplačan iz denarnih prejemkov, denarnih sredstev pri bankah in hranilnicah, denarnih terjatev dolžnika ali iz njegovega premičnega premoženja.

Podlaga za zavarovanje obveznih dajatev z vknjižbo zastavne pravice v zemljiški knjigi na nepremičninah dolžnika je pravnomočna odločba pristojnega davčnega oziroma carinskega organa. Sodišča predlogom praviloma ugodijo. Vendar pa opozarjam na posamezne primere, ko so deli terjatev zaradi dolgotrajnosti predhodnih postopkov in neažurnosti davčnih uradov relativno ali celo absolutno zastarali. Pristojni davčni uradi bi morali imeti tekoč pregled nad stanjem terjatev, kakor tudi nad roki izterljivosti posameznih terjatev. Tako sodišča kot tudi

davčni uradi namreč zastopajo stališče, da je na zastaranje davčnih terjatev potrebno paziti po uradni dolžnosti.

Vknjižena zastavna pravica (hipoteka) je učinkovito sredstvo, ki dolžnike prisili, da terjatev Republike Slovenije poravnajo prostovoljno, ne da bi bilo potrebno vložiti predlog za izvršbo.

Po vložitvi predloga so dolžniki poravnali dolgove v 123 zadevah (prek 107 tisoč EUR), zato smo predlagali izbris zastavne pravice.

IV/4.2. IZVRŠBE Z RUBEŽEM IN PRODAJO NEPREMIČNIN

Tudi za to vrsto izvršbe velja, da so postopki dolgotrajni, saj od cenoitve nepremičnine, do nadaljevanja izvršilnega postopka, praviloma mine veliko časa.

Prednost izvršbe z vknjižbo zastavne pravice ter z rubežem in prodajo nepremičnin je v tem, da dolžniki po vknjižbi zastavne pravice ali pred samo izvedbo prodaje nepremičnin obveznost pogosto sami poravnajo. Tako se namen poplačila dolga doseže, ne da bi bile dolžnikove nepremičnine prodane.

V primerih, ko se upniku v nepremičninski izvršbi ni uspelo poplačati zaradi neuspele prodaje, upnik obdrži svojo zastavno pravico, pri tem pa je varovan tudi njegov vrstni red poplačila.

V dosedanjih letnih poročilih sem opozarjal na vprašanja učinkovitosti vlaganja izvršilnih predlogov na rubež in prodajo nepremičnin, kadar so dolžniki lastniki nepremičnin in zemljišč na deležih, ki so manjši od ene polovice, ko so dolžniki lastniki zasedenih stanovanjskih ali poslovnih prostorov, ko so na nepremičninah že vknjižene hipoteke drugih večjih upnikov, kadar Republika Slovenija pristopi k že začeti izvršbi, zato jih ne ponavljam.

To opozorilo je aktualno tudi za 372 izvršilnih predlogov, ki smo jih vložili v novih zadevah, katerih vrednost neplačanih terjatev je znašala prek 9 milijonov EUR.

IV/4.3. IZVRŠBE NA RUBEŽ PLAČE, DRUGIH PREJEMKOV, SREDSTEV NA BANČNIH RAČUNIH, VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KAPITALSKIH VLOŽKOV IN PREMIČNIH PREDMETOV

Pri izterjavi denarne terjatve se v primeru, kadar je dolžnik zaposlen ali prejema pokojnino oziroma ima sredstva na bančnem računu, predlaga izvršba z rubežem denarnih sredstev, prav tako pa tudi z rubežem in prodajo vrednostnih papirjev in kapitalskega deleža družbenika. Izvršba z rubežem denarnih sredstev je najbolj učinkovito sredstvo, razen če dolžnikova plača ni obremenjena prek zakonsko dovoljene višine.

V obravnavanem obdobju je Državno pravobranilstvo v 518 primerih uveljavljalo izvršbo na zadevna sredstva zaradi izterjave terjatev v skupnem znesku 2.524.215,42 EUR.

Značilnost teh izvršilnih postopkov je, da mora Državno pravobranilstvo opraviti veliko pisnih poizvedb o naslovih dolžnikov, njihovem premoženju, zaposlitvi in prejemkih. Ugotavljam, da pristojni upravljavci posameznih zbirk podatkov le-te posredujejo ažurno.

Če izvršba na denarna sredstva ni možna ali ni uspešna, predlagamo izvršbo z rubežem in prodajo premičnin dolžnika.

»Premičninska izvršba« je za upnika največkrat neuspešna in hkrati najdražja oblika izvršbe, saj mora upnik predhodno založiti predujem za stroške izvršitelja, ki praviloma niso majhni in velikokrat presežejo celo znesek terjatve. V obdobju poročanja smo vložili 38 predlogov na rubež in prodajo premičnin dolžnika (skupna zahtevana vrednost je znašala 593.735,13 EUR). V posameznih primerih, ko dolžniki drugega premoženja nimajo, so se v nekaterih ministrstvih odločili, da ne bodo vztrajali na premičninski izvršbi, v več primerih pa so se ministrstva celo odločila za odpis dolga.

Neuspešnost premičninske izvršbe je posledica majhne vrednosti rubljivih predmetov ali sploh neobstoja rubljivih predmetov, kakor tudi pogostega izmikanja dolžnikov samemu rubežu. Državno pravobranilstvo pogosto opravlja poizvedbe o morebitnem spremenjenem premoženjskem stanju dolžnikov, tako da lahko takoj vloži nov izvršilni predlog za dodatno in prednostno izvršilno sredstvo.

V primerih, da delodajalec dolžnika ne izvrši sklep sodišča o zasegu dela plače, Državno pravobranilstvo vlaga na podlagi 134. člena ZIZ izvršilne predloge zoper delodajalca. Takšne izvršbe so učinkovite.

IV/4.4. IZVRŠBE ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

Zoper Republiko Slovenijo so bili vloženi 103 izvršilni predlogi v skupni vrednosti skoraj 21 milijonov EUR. Število prejetih zadev je enako prejetim v letu 2006, le skupna vrednost zahtevkov je skoraj štirikrat večja. Analiza pregledanih zadev kaže, da se zadeve nanašajo na izterjavo neplačanih računov za najemnine, telefonske storitve, vzdrževanje nepremičnin, odvetniške stroške za zastopanje delavcev ministrstva in tujcev v kazenskem postopku, situacijo za gradbeno delo, obresti od prepozno plačanih računov, terjatve iz naslova kaducitete in neizpolnjenih obveznosti na podlagi pravnomočnih sodnih odločb.

Ugotavljam, da je bila večina sklepov o dovolitvi izvršbe utemeljenih, in da je država ponovno premalo vestno (v celoti ali delno - zaradi zamika med vložitvijo predloga in izdajo sklepa, so nekatere terjatve v vmesnem času že lahko poravnane) izpolnjevala obveznosti, ki so ji naložene s pravnomočnimi sodnimi odločbami oziroma z raznimi poslovnimi oziroma naročniškimi razmerji. V teh primerih zamudne obresti na glavnico bremenijo proračun; enako tudi nepotrebni izvršilni stroški z zakonitimi zamudnimi obrestmi od dneva izdaje izvršilnega sklepa do plačila.

Med prejetimi izvršilnimi predlogi je bilo tudi 33 zadev (šest zadev več kot v letu 2006), ki so se nanašali na primere, ko je sodišče izdalo sklep o dovolitvi izvršbe, ker država ni v roku izpolnila obveznosti po sodnih odločbah oziroma v enem primeru po odločbi arbitraže. Skupna vrednost vloženi zadevni izvršilni predlogov je znašala 3.867.749,85 EUR z zakonitimi zamudnimi obrestmi, izvršilni stroški pa so se glasili na skupni znesek 14.328,14 EUR.

V primeru dovolitve izvršbe na podlagi odločbe arbitraže je bil vložen ugovor, da terjatev še ni izvršljiva, saj je Republika Slovenija pred dovolitvijo izvršbe že sprožila pravdni postopek pred rednim sodiščem.

Republika Slovenija je ugovarjala zoper 15 sklepov o dovolitvi izvršbe, ker je bila obveznost poravnana in sicer enkrat po preteku roka za plačilo, vendar pa pred izdajo sklepa o dovolitvi izvršbe, enkrat na podlagi pobotne izjave, v ostalih primerih pa pravočasno. V prvem primeru je sodišče ustavilo izvršilni postopek za plačilo glavnice, izvršbo pa nadaljevalo do celotnega poplačila terjatve. Glede pobotne izjave je sodišče ugovor dolžnika zavrnilo, Republika Slovenija je zoper sklep vložila pritožbo, o kateri še ni odločeno.

Ena zadeva se je nanašala na izpolnitev obveznosti glede vrnitve na delo, v ugovoru pa je bilo poudarjeno, da je upnica odklonila prihod nazaj na delo, za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ne daje pravne podlage.

V štirih primerih je bil ugovor vložen zoper obrestni del zahtevka, ki je presegal glavnico. V enem primeru je bil vložen ugovor s predlogom odložitve izpolnitve, saj bo Republika Slovenija izpolnila obveznost v naslednjih dneh po vložitvi ugovora, v enem primeru pa je bilo plačilo delno izvedeno.

Ugovoru Republike Slovenije zoper obrestni del zahtevka, ki je presegal glavnico, je sodišče ugodilo, o ostalih ugovorih pa še ni odločilo.

V primerih, da bodo sodišča ugovore države, da je bila obveznost v celoti poravnana, posebno še glede obračuna zamudnih obresti, pravnomočno zavrnila, bi bilo primerno, da tovrstnih ugovorov ne bi več uveljavljali.

V lanskoletnem poročilu sem opozoril, da nekatera sodišča ne izvršujejo pravnomočnih sodnih odločb. V letu 2007 oddelki Državnega pravobranilstva o tej problematiki ne poročajo, ocenjujem pa za potrebno, da izpostavim, da Ministrstvo za finance Državnemu pravobranilstvu od 1. 1. 2008 dalje zagotavlja sredstva na posebni proračunsko postavko za izplačilo odškodnin iz naslova nepravilnih odločitev sodišč. Ker bo Državno pravobranilstvo izplačevalec odškodnin, bodo odpadli razlogi, da država ne bi mogla pravočasno izplačevati tovrstnih odškodnin.

Sodelovanje s strankami v zvezi z vložitvami ugovorov zoper sklepe o izvršbi je bilo dobro, saj dokumentacijo kljub kratkemu roku prejmemo pravočasno.

IV/5. STEČAJNI POSTOPKI IN POSTOPKI PRISILNE PORAVNAVE

V letu 2007 je Državno pravobranilstvo prejelo 653 zadev (leta 2006 – 678). V stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave je Republika Slovenija v letu poročanja uveljavljala nove terjatve v 475 zadevah v skupni višini 932.035.011,00 EUR, in sicer kot prijave terjatev v stečajnem postopku ter kot izločitvene in ločitvene pravice v teh postopkih, kakor tudi prijave v postopkih prisilne poravnave. Tudi za letošnje poročilo velja, da je največ terjatev iz naslova neplačanih davkov in prispevkov ter vračanja nenamensko porabljenih sredstev, najmanj pa terjatev iz naslova neplačanih sodnih taks. V istem obdobju je Republika Slovenija v 178 zadevah predlagala tudi uvedbo stečajnega postopka zoper gospodarske družbe in samostojne podjetnike. Vrednost zadevnega dolga je znašala 15.415.396,98 EUR. V primerjavi s predhodnim letom smo vložili 76 prijav manj, predlogov za uvedbo stečajnega postopka pa je bilo vloženih 51 več.

V 121 zadevah je bilo predlogu za uvedbo stečajnega postopka ugodeno. V treh zadevah je sodišče predlog zavrglo, ker je sodišče stečajni postopek začelo že po predlogu dolžnika, v enem pa, ker je dolžnik med postopkom umrl. V sedmih zadevah se je stečajni postopek začel, vendar se ni izvedel, saj premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ni zadoščalo niti za stroške stečajnega postopka. Sodišče je zato stečaj v navedenih zadevah takoj zaključilo. V eni zadevi je bil že pred vložitvijo predloga Republike Slovenije vložen predlog za prisilno poravnavo. V osmih zadevah je bil predlog za uvedbo postopka umaknjen, saj je stečajni postopek že tekkel po predlogu stečajnega dolžnika, oziroma je dolžnik poravnal neplačane obveznosti, v dveh zadevah pa je bil dolžnik izbrisan iz poslovnega registra podjetnika.

V nasprotju s preteklimi leti, oddelki Državnega pravobranilstva v poročilih za leto 2007 ne poročajo o težavah pri prejemanju dokumentacije. Izrecno poudarjajo, da posebne problematike v zvezi s stečajni in prisilnimi poravnami niso zaznali. Sodelovanje z upniki je bilo v tem letu dobro, upniki so Državnemu pravobranilstvu potrebno dokumentacijo vedno predložili pravočasno.

Iz podatkov o zaključenih zadevah pa je zaslediti, da upnik in Državno pravobranilstvo pred vložitvijo predloga dovolj natančno ne preverita, ali na sodišču že teče stečajni postopek zoper istega dolžnika, oziroma, da je dolžnik že izbrisan iz sodnega registra ali poslovnega registra podjetnika.

V zvezi s statistično zaključenimi zadevami moram opozoriti, da v nadaljevanju poimensko posebej ne izpostavljam stečajnih zadev dolžnikov, katerih zadeve so bile zaključene na podlagi drugega odstavka 99. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (v nadaljevanju: ZPPSL), ker dolžnik ni imel sredstev za oblikovanje mase. Gre za 15 zadev, v katerih je Republika Slovenija uveljavljala terjatev, ki je bila višja od zneska 105.000,00 EUR. Skupna vrednost terjatev je znašala 60.012.054,93 EUR, terjatve pa so se nanašale na naslednja upnika:

- Republiko Slovenijo, Ministrstvo za finance, Davčno upravo Republike Slovenije, različni davčni uradi, v skupnem znesku 59.839.748,08 EUR
- Republiko Slovenijo, Ministrstvo za finance, Carinsko upravo Republike Slovenije, v znesku 172.306,85 EUR.

Ob izteku leta 2007 je ostalo nerešenih 1.505 zadev.

V nadaljevanju navajam stečajne postopke in postopke prisilne poravnave, v katerih je Republika Slovenija prijavila terjatve v zneskih, ki presegajo 105.000,00 EUR in so bili zaključeni v letu 2007, razen tistih, ki so bili zaključeni na podlagi drugega odstavka 99. člena ZPPSL.

a) stečajni postopki

- Dolžnik Hranilno kreditna služba Sicura d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 231.146,55 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana. Republiku Sloveniji je bil poplačan sorazmerni del terjatve v višini 26,22 %, to je 60.606,62 EUR.
- Dolžnik GP Bograd podjetje za trgovino in gradbeništvo d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 381.389,13 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana. Republika Slovenija je bila poplačana z 0,96 %, to je 3.661,33 EUR.

- Dolžnik Carco proizvodnja, trgovina in storitve d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 138.187,19 EUR s pp. Terjatev je bila priznana v celoti in je bila poplačana v višini 0,95 %, to je 1.535,25 EUR.
- Dolžnik Infomedia 3 Filming, družba za proizvodnjo in distribucijo vseh vrst filmov in storitev d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za kulturo znaša 728.002,93 EUR s pp. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 0,35 %, to je 2.548,01 EUR.
- Dolžnik Angora proizvodnja in trgovina d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarske dejavnosti znaša 305.654,60 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana. Stečajna masa je bila razdeljena privilegiranim upnikom in bivšim zaposlenim delavcem v sorazmernem delu, ker sredstva niso zadoščala za celotno poplačilo. V skladu z drugim odstavkom 170. člena ZPPSL je sodišče ostanek premoženja preneslo na Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.
- Dolžnik Libela p.o., Celje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 137.241,98 EUR. Terjatev je bila prerekana v višini 9.161,55 EUR.
- Dolžnik IKOS d.o.o., Kranj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve znaša 258.062,61 EUR. Terjatev je bila priznana v višini 72.696,77 EUR, poplačana pa v višini 12 %, to je 30.967,51 EUR.
- Dolžnik Sukno d.o.o., Zapuže: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 138.146,32 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 5,44 %, to je 7.515,16 EUR.
- Dolžnik LIO lesna industrija, Škofja Loka: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarske dejavnosti znaša 115.203,74 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, vendar so bili poplačani le privilegirani upniki, kar Republika Slovenija ni bila.

- Dolžnik Iskra STI d.o.o., Kranj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarske dejavnosti znaša 160.780,41 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, vendar so bili poplačani le privilegirani upniki, kar Republika Slovenija ni bila.
- Dolžnik Gradbeništvo Jožef Kresnik s.p., Šmartno pri Slovenj Gradcu: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 132.633,92 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 9,7 %, to je 12.866,81 EUR.
- Dolžnik A.C.K. avtotrgovina in servis d.o.o., Lenart v Slovenskih goricah: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 1.134.771,25 EUR. Terjatev je bila prerekana v višini 465.227,08 EUR, zaradi neupoštevanja sodbe Ustavnega sodišča v zvezi z zamudnimi obrestmi, ki presegajo glavnico. Do poplačila iz stečajne mase ni prišlo.
- Dolžnik Ritonja Vladimir s.p. SGD RSV, Spodnji Slemen: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 130.238,09 EUR, od tega zneska 90.029,97 EUR ločitvena pravica, ki je bila priznana na nepremičninah v lasti dolžnika. Do poplačil glede preostale navadne terjatve iz stečajne mase ni prišlo, saj nepremičnin, razen tistih, glede katerih je bila predlagana ločitvena pravica, ni bilo.
- Dolžnik Par d.o.o., podjetje za proizvodnjo, Dravograd: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 208.708,94 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 1,28 %, to je 2.671,47 EUR.
- Dolžnik Slava Maučec s.p., Gostilna pri Slavi, Beltinci: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 189.512,71 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, iz posebne razdelitvene mase je bil poplačan Davčni urad Murska Sobota v višini 2 %, to je 3.782,43 EUR, iz glavne razdelitvene mase pa v višini 44,71%, to je 44.174,78 EUR.

- Dolžnik Ciril Jerebic s.p., Montaža vodovoda in centralne kurjave, Odranci: Terjatev Republike Slovenije, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 137.733,44 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, iz posebne razdelitvene mase pa poplačan ločitveni upnik NLB d.d., Ljubljana. Ostali ločitveni upniki (DURS), ki so imeli vpisane zastavne pravice za ločitvenim upnikom NLB, iz posebne stečajne mase niso prejeli ničesar, saj oblikovana posebna stečajna masa ni zadoščala niti za celotno poplačilo prvega ločitvenega upnika.
- Dolžnik Bojan Kous s.p., Mizarstvo, Krog, Murska Sobota: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 488.625,44 EUR. Terjatev in ločitvena pravica sta bila v celoti priznana. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, iz posebne razdelitvene mase pa je bil DURS poplačan v višini 2,10 %, to je 10.248,44 EUR.
- Dolžnik TGM IN PREVOZI, Vohar Janez s.p., Krog, Murska Sobota: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 333.391,85 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane posebne (ločene) in navadne razdelitvene stečajne mase je bil delno poplačan upnik v višini 1,19 %, to je 3.956,49 EUR.
- Dolžnik Darja Fras s.p., posredništvo pri prodaji živil, Veržej: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 113.997,17 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane posebne (ločene) stečajne mase sta bila poplačana ločitvena upnika Reiffeisen bank in DURS v višini 0,45 %, to je 514,43 EUR.
- Dolžnik Vinko Lutar s.p., inštalaterstvo za vodovod, plin in kanalizacijo, Murska Sobota: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 252.259,02 EUR. Terjatev se je prerekala v višini 190,68 EUR, za višino katere je upnik tudi umaknil prijavljeno navadno terjatev. Poravnani so bili stroški stečajnega postopka, z delom oblikovane

posebne (ločene) stečajne mase sta bila poplačana ločitvena upnika Reiffeisen bank in DURS v višini 9,06 %, to je 10.802,13 EUR, iz navadne razdelitvene mase pa je bilo poplačanih 10 upnikov v višini 21,18%, od tega DURS v znesku 28.179,18 EUR.

- Dolžnik PST Solkan, Ilijevski Ilija s.p., Nova Gorica: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Nova Gorica znaša 155.358,70 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana, poplačana pa v višini 2 %, to je 3.107,17 EUR.
- Dolžnik Tijan d.o.o., Trzin: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 1.358.558,12 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Pom gradbeno podjetje d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 214.951,29 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Frece d.o.o., Petrovče: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 137.241,98 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik A.P. Marolt s.p., Šmartno ob Paki: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 129.307,09 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Marič Bojan s.p., Vojnik: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 107.286,11 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Redcas d.o.o., Velenje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 126.157,45 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.

- Dolžnik Jeršič Peter s.p., Šentjur: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 147.261,22 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Ingo Inženiring d.o.o., Nova Gorica: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Nova Gorica znaša 769.071,22 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Geltar, Zastopništvo, trgovina, Črnomelj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Novo mesto znaša 460.917,56 EUR. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Šega Tours & Co družba za storitve d.n.o., Videm pri Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 120.193,74 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana.
- Dolžnik Zemljarič Zoran s.p., Gostilna Ata Franc, Ptuj – v stečaj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 151.342,58 EUR s pp. Terjatev je bila v celoti priznana.

V zadnjih 11 zadevah, v katerih so bile terjatve Republike Slovenije v celoti priznane, Republika Slovenija ni prejela nobenega denarja, saj stečajna masa ni zadoščala za poplačilo upnikov.

b) postopki prisilne poravnave

- Dolžnik Emona blagovnica Bežigrad d.d., Dunajska 49, Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Ljubljana znaša 213.652,68 EUR. Republika Slovenija je bila v prisilni poravnavi poplačana v višini 100 % v roku šestih mesecev od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Plutal, industrija zapiralna embalaže d.d., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 3.221.413,59 EUR s pp. Postopek prisilne

poravnave se je zaključil na podlagi 169. člena ZPPSL. Republika Slovenija je bila poplačana v 1,26 %, to je 40.589,81 EUR.

- Dolžnik Ariel d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 308.677,40 EUR s pp. Prisilna poravnava je bila potrjena, znesek 119.403,61 EUR je bil izplačan v prvem letu v 30 %, ostalih 70 % pa dve letih po pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi. Znesek 13.179,82 EUR je Republika Slovenija dobila poplačan v celoti po pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi, znesek 4.269,27 pa je bil odpisan.
- Dolžnik Merit d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance znaša 203.846,30 EUR s pp. Dolžnik je pred narokom za prisilno poravnavo umaknil predlog za začetek postopka prisilne poravnave, zato je poravnalni senat postopek prisilne poravnave ustavil.
- Dolžnik Deamobil, trgovina in zastopanje d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprava Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 751.480,49 EUR s pp. Dolžnik je pred narokom za prisilno poravnavo umaknil predlog za začetek postopka prisilne poravnave, zato je poravnalni senat postopek prisilne poravnave ustavil. Republika Slovenija je v stečajnem postopku prijavila terjatev v stečajni postopek v višini 1.036.495,86 EUR s pp. Postopek še teče.
- Dolžnik Evolve razvoj internetnih rešitev d.o.o., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 126.302,11 EUR s pp. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da je Republika Slovenija dobila poplačilo terjatve v višini 20 %, to je 25.260,42 EUR z obračunanimi obrestmi v enem letu po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Sinerga informatika, elektronika in računovodstvo d.o.o., Trbovlje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Hrastnik znaša 271.180,33 EUR. Iz sklepa o potrditvi prisilne

poravnave izhaja, da je Republika Slovenija poplačana v višini 20 %, to je 54.236,00 EUR v roku enega leta po pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.

- Dolžnik Induplati industrija platnenih izdelkov d.d., Zgornje Jarše: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 297.143,16 EUR s pp. Iz sklepa o potrditvi prisilne poravnave izhaja, da je Republika Slovenija poplačana v višini 20 %, to je 59.428,63 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Sopotnik Recom, družba za storitve d.o.o., Trzin: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Carinske uprave Republike Slovenije, Carinskega urada Ljubljana znaša 120.290,11 EUR s pp. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo nad dolžnikom. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 24.058,00 EUR v roku enega leta od dneva pravnomočnosti sklenjene prisilne poravnave.
- Dolžnik Jeretina Anton s.p., Ljubljana: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ljubljana znaša 121.955,49 EUR s pp. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 24.391,10 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Bohor d.o.o., Šentjur: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 641.445,32 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 128.289 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Panles Trade d.o.o., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 111.594,22 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 22.318,84 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.

- Dolžnik Rogaška Crystal d.o.o., Rogaška Slatina: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 442.350,31 EUR. Prisilna poravnava je bila zaključena in pričet stečajni postopek
- Dolžnik Glin IPP d.o.o., Nazarje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 704.973,58 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 140.994,70 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik: Kac d.o.o., Celje: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije znaša 185.279,08 EUR. Dolžnik je pred narokom za prisilno poravnavo umaknil predlog za začetek postopka prisilne poravnave, zato je poravnalni senat postopek prisilne poravnave ustavil.
- Dolžnik TERMOPLAST d.o.o., Bistrica ob Dravi: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 142.052,95 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 28.410,60 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Nizke in rudarske gradnje, proizvodnja, trgovina in storitve d.d., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 3.132.671,19 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 626.534,20 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Integra, podjetje za avtomobilsko dejavnost, trgovino, uvoz in izvoz d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 858.869,56 EUR in ločitvena pravica v znesku 550.832,03 EUR. Med postopkom je dolžnik ugotovil, da s prisilno poravnavo ne bo uspeha, zato je podal umik predloga, kasneje pa je podal ponovni predlog za prisilno poravnavo.

- Dolžnik Pololes – proizvodnja pohištva Mirko Pomberg s.p., Podvelka: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 242.126,31 EUR, poplačilo 20 %, to je 48.425,30 EUR v roku enega leta in pripadajoče obresti do dneva začetka postopka prisilne poravnave z obrestmi v višini 0,2 % letne obrestne mere od 18. 07. 2006 do enoletnega roka za končno poplačilo upnikov.
- Dolžnik Nova oprema tovarna oblazinjenega pohištva d.d., Slovenj Gradec: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 212.834,21 EUR. Dolžnik je umaknil predlog za začetek postopka prisilne poravnave.
- Dolžnik Levin, podjetje za avtomobilsko dejavnost in trgovino d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 126.688,24 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je bila poplačana v višini 20 %, to je 25.337,60 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik Bigrad d.o.o., Slovenj Gradec: Terjatvi Republike Slovenije znašata 526.103,60 EUR (terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo v znesku 210.646,85 in terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor v znesku 315.456,75 EUR). Sodišče je postopek ustavilo na podlagi 4. točke prvega odstavka 34. člena ZPPSL (da lahko dolžnik izpolni svoje obveznosti v večjem deležu oziroma krajšem roku kot ga predlaga dolžnik v prisilni poravnavi).
- Dolžnik EVACO, inženiring trgovina storitve d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 131.309,92 EUR. Terjatev ugotovljena v celoti. Poplačilo predvideno v višini 40 %, to je 52.524,00 EUR ugotovljenih terjatev v roku dveh let od pravnomočnosti potrjene prisilne poravnave brez obresti.

- Dolžnik Integra, podjetje za avtomobilsko dejavnost, trgovino, uvoz in izvoz d.o.o., Maribor: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 957.216,99 EUR, od tega znesek 596.914,50 EUR uveljavljena ločitvena pravica na nepremičninah. Dolžnik je umaknil predlog za prisilno poravnavo iz razloga, ker na glasovanju s predlogom po vsej verjetnosti ne bi imel uspeha.
- Dolžnik Spona podjetje za trgovino, storitve in inženiring, Pekre Limbuš: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Maribor znaša 204.934,95 EUR. Dolžnik je predlog prisilne poravnave umaknil.
- Dolžnik Nova oprema tovarna oblazinjenega pohištva d.d., Slovenj Gradec: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za gospodarstvo znaša 222.762,23 EUR. Sodišče je s sklepom potrdilo prisilno poravnavo. Republika Slovenija je prejela svojo terjatev v višini 20 %, to je 44.552,44 EUR v roku enega leta od pravnomočnosti sklepa o potrditvi prisilne poravnave.
- Dolžnik MS turistično, kmetijsko in trgovsko podjetje Ključarovci d.o.o., Križevci pri Ljutomeru: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Murska Sobota znaša 755.785,49 EUR. Prisilna poravnava nad dolžnikom je bila potrjena, terjatve upnikov pa so razvrščene v šest razredov, od katerih je upnik Davčna uprava Republike Slovenije uvrščen v razred C – terjatve po 160. členu ZPPSL (obveznost 12.195,79 EUR), preostala terjatev pa v razred D – navadni upniki, katerih terjatve se poplačajo v višini 20 % v roku enega leta od dneva pravnomočnosti sklepa o potrjeni prisilni poravnavi – v znesku 141.872,37 EUR.
- Dolžnik Fištravec, podjetje za proizvodnjo, trgovino in storitve d.o.o., Ormož: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 478.346,22 EUR s pp. Postopek prisilne poravnave je sodišče ustavilo, ker dolžnik ni položil predujma za stroške postopka.

- Dolžnik Konstruktor storitve, gradbeništvo, storitve, proizvodnja, trgovina in gostinstvo d.o.o., Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 164.120,02 EUR s pp. Prisilna poravnava je bila izglasovana, terjatev v celoti priznana, uvrščena v 4. razred, ki se poplača v višini 34,79 % vrednosti v roku 18 mesecev od pravnomočnosti sklepa (55.671,41 EUR).
- Dolžnik Varnost Rival sistemi, Varnostna družba d.d., Ptuj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Ptuj znaša 335.736,58 EUR s pp. Sodišče je predlog za začetek postopka prisilne poravnave zavrglo.
- Dolžnik Varnost Kranj: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Kranj znaša 223.741,43 EUR. Postopek prisilne poravnave, ki ga je sodišče začelo na predlog dolžnika, je ustavilo, ker dolžnik v roku treh mesecev sodišču ni predložil načrta finančne reorganizacije.
- Dolžnik FAE Poslovne storitve d.o.o., Šempeter pri Gorici: Terjatev Republike Slovenije, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Davčnega urada Nova Gorica znaša 878.808,17 EUR. Prisilna poravnava je bila zaključena in pričet je stečajni postopek.

IV/6. POSTOPKI PO ZAKONU O DENACIONALIZACIJI

Državno pravobranilstvo je v letu 2007 obravnavalo 1.207 denacionalizacijskih zadev v skupni vrednosti prek 34 milijonov EUR. V delo je prejelo 122 novih zadev, kar pomeni nekoliko nižje število (indeks 67) kot v predhodnem letu. V večini primerov zahtevki niso denarno ovrednoteni, saj se zahteva vrnitev v naravi. Iz poročil posameznih oddelkov izhaja, da se večji del novo pripadlih zadev nanaša na postopke pred upravnimi organi. Še vedno lahko predvidevamo, da organi, ki obravnavajo te zadeve, Državnega pravobranilstva še niso seznanili z vsemi zahtevki, saj smo do zaključka poročila prejeli še 25 novih zadev. Državno pravobranilstvo v teh postopkih zastopa Republiko Slovenijo kot zavezanca ter Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad) kot zavezanca za vrnitev državnega premoženja.

V letu 2007 je bilo statistično zaključenih 412 zadev, kar je za 47 zadev manj. Ob dejstvu, da je bilo ob časovno dolgem reševanju zahtevkov zaključenih manj zadev, je potrebno na eni strani upoštevati, da sodiščem in upravnim organom ostajajo v reševanju najtežje zadeve, na drugi strani pa, da organi rešujejo zahtevke z delnimi odločbami, da se nekaj zadev obravnava še pred upravnim sodiščem, nekaj pa jih je tudi v postopku obnove. Postopek obnove pomeni, da je bilo o zahtevku že pravnomočno odločeno, stranke pa poskušajo z izrednim pravnim sredstvom doseči drugačne vrsto odločitve.

Ob izteku leta 2007 je ostalo nerešenih še 795 denacionalizacijskih zadev, od tega pred sodišči 80 zadev, ki se obravnavajo po 5. členu Zakona o denacionalizaciji (v nadaljevanju: ZDen). Potrebno je poudariti, da število nerešenih zadev ne pomeni, da se v teh zadevah še niso obravnavali zahtevki upravičencev. Pomeni le, da zadeva ni v celoti zaključena, izdane pa so bile lahko že številne delne odločbe. Med nerešenimi zadevami upravne enote obravnavajo še 677 zadev, Ministrstvo za kulturo 31 zadev, Ministrstvo za okolje in prostor šest zadev in Ministrstvo za finance eno zadevo.

V letu 2007 so bile rešeni posamezni zahtevki, kot sledi:

Zahtevkom za vrnitev v naravi je bilo ugodeno v 370 primerih v vrednosti 2.530.739,15 EUR + 874.809,67 DEM; delno ugodeno je bilo štirim zahtevkom, zavrženih je bilo 52 zahtevkov, 10 zahtevkov je bilo umaknjenih, na drug način pa je bilo rešeno 46 zahtevkov.

Zahtevkom za izdajo priznanic je bilo ugodeno v šestih primerih v vrednosti 51.957,82 EUR. Noben zahtevek ni bil niti zavrjen niti rešen na drug način.

Zahtevkom za nadomestna zemljišča je bilo ugodeno v 80 primerih. Upravičenci so prejeli v last in posest nadomestna zemljišča v skupni površini 3.202.052 m². Šest zahtevkov je bilo zavrjenih, v štirih zadevah je prišlo do umika zahtevka, prav tako je v štirih zadevah predlagatelj zavrnil poravnavo za nadomestna zemljišča. Sedem zahtevkov je bilo rešenih na drug način.

Zahtevki so bili rešeni na drug način, ko je bilo ugotovljeno, da Republika Slovenija ali Sklad nista bila zavezanca v postopku (npr. v eni zadevi za vrnitev v naravi je postal zavezanec za vrnitev gospodarski subjekt). Nadalje takrat, ko ni bilo pogojev za vrnitev v naravi, ali za izročitev nadomestnih zemljišč, ali so bili zahtevki spremenjeni v obveznice Slovenske odškodninske družbe. V vseh teh primerih namreč upravni organi niso s posebno odločbo ali posebno točko v izreku odločbe formalno zavrnilo zahtevek zoper Sklad ali zoper Republiko Slovenijo, čeprav iz vsebine odločbe izhaja, da za zahtevek upravičenca nista zavezana Republika Slovenija ali Sklad. Zadeva je bila rešena na drug način tudi v primeru, ker poravnava ni bila vrnjena v roku.

Ponovno izpostavljam probleme, ki še vedno vplivajo na dolgotrajnost postopkov.

a.) Gre za uveljavljanje ovir po 1. točki prvega odstavka 19. člena ZDen, ko upravičenci zahtevajo vrnitev takega objekta, ki služi za opravljanje dejavnosti državnih organov ali za dejavnosti s področja zdravstva, vzgoje in izobraževanja, kulture oziroma drugih javnih služb. Tudi v letu 2007 je Državno pravobranilstvo v mnogih primerih ponovno zaprosilo Vlado Republike Slovenije ali posamična resorna ministrstva, da preverijo, ali obstaja dovolj dokazov in razlogov za utemeljeno uveljavljanje ovir. Dokazno breme za dokazovanje obstoja ovire je v celoti na strani zavezanca. To velja za vse pogoje, naštete v 1. točki 19. člena ZDen, ravno tako pa tudi pri ocenitvi tako imenovanih nesorazmernih stroškov, ki bi nastali zavezancu v primeru vrnitve nepremičnine v naravi. Glede na opisano stališče je tako tudi prišlo v več primerih denacionalizacijskih postopkov do spremembe izjave volje, zaradi česar se ni več nasprotovalo vračanju v naravi, pač pa je celo prišlo v nekaterih primerih do sklepa poravnave med udeleženci postopka, ki je bila nato povzeta v odločbah upravnih organov. To je tudi prispevalo k hitrejšemu zaključku

denacionalizacijskih postopkov, saj v teh primerih ni bilo potrebno še posebej angažirati izvedencev zaradi izračunavanja nesorazmernosti stroškov, ki jih je potrebno dokazati v primeru zatrdjevanja ovir za vrnitev, to pa je eno od najzahtevnejših izvedenskih opravil. Tudi v primerih, ko so izvedenci podali mnenje o nesorazmernosti stroškov, so se postopki v glavnem zelo podaljšali, ker so upravičenci praviloma podajali ugovore takim mnenjem in zahtevali določitev drugih izvedencev, ali jih celo sami angažirali.

Izpostavljam naslednje poravnave:

- V zadevi upravičenk *Zveze hranilno kreditnih služb Slovenije in Slovenske združne kmetijske banke*, ki se je nanašal na vračilo $\frac{1}{2}$ deleža nepremičnine parc. št. 168 k.o. Studenec (tri stanovanja v prvem nadstropju poslovno stanovanjskega objekta Ig 89). Dejstvo je, da so bila vsa tri stanovanja prenesena v zasebno last po uveljavitvi Zakona o začasni prepovedi sečnje v gozdovih in družbeni lastnini in začasni prepovedi prometa z nepremičninami v družbeni lastnini ter po uveljavitvi ZDen, torej v času, ko je veljala prepoved razpolaganja z nepremičninami, glede katerih je obstajala dolžnost vrnitve. Slovenska odškodninska družba je zato upravičeno vztrajala na stališču, da ovire za vrnitev v naravi niso podane, saj 88. člen ZDen jasno določa, da so pravni posli, sklenjeni po uveljavitvi tega zakona, nični. Tudi v določbah Stanovanjskega zakona (123. člen), na podlagi katerega je prišlo do sklenitve kupoprodajnih pogodb, je določeno, da se lahko pravica do nakupa stanovanja uveljavlja zgolj, če stanovanja niso bila v denacionalizacijskem postopku, torej da zanje ni bila vložena zahteva za denacionalizacijo, ali da je bil zahtevek zavrnjen v šestih mesecih od dneva uveljavitve zakona, sicer pa v šest mesecih od pravnomočne zavrnitve za denacionalizacijo. Razpolaganje s stanovanji, glede katerih je bila vložena zahteva, tako ni bilo dopustno. Glede na dejstvo, da je Republika Slovenija vsa tri stanovanja prodala fizičnim osebam v času, ko je že veljala prepoved razpolaganja z nacionaliziranim premoženjem, so zato vse kupoprodajne pogodbe nične. V izogib tožbam na izpodbijanje ničnosti prodajnih pogodb, ki jih je sklenila Republika Slovenija s fizičnimi osebami, ki tudi zasedajo predmetna stanovanja, je Republika Slovenija sklenila z upravičenkama poravnavo, v kateri so bile podpisnice poravnave soglasne, da se namesto vrnitve v naravi, to je vrnitvene polovice solastniškega deleža na nepremičnini parc. št. 168 k.o. Ig izplača upravičenkam odškodnina, kot bi jim pripadla v primeru, da bi bila zavezanka Slovenska odškodninska družba, in katere glavnico je izračunal sodni cenilec Anton Čarman v cenitvenem

poročilu. Dne 29. 11. 2007 je Ministrstvo za javno upravo pogodbenima strankama, Deželni banki Slovenije in Kapitalski zadrugi Ljubljana, vsaki izmed njih, nakazalo odškodnino po pravnomočni odločbi upravne enote z dne 12. 10. 2007, v višini 41.945,31 EUR.

- V zadevi upravičenke *RKŽ Vodice* je šlo za zamenjavo prostorov v objektu na Šmarni Gori, ki so nujno potrebni za neokrnjeno dejavnost Ministrstva za notranje zadeve. Tudi v tem primeru je na podlagi izračuna izvedencev prišlo le do minimalnega poplačila pri zamenjavi prostora, ki ga je odstopila upravičenka resornemu ministrstvu za vrnitev preostalega dela stavbe.
- V sodnem postopku sta z upravičencem sklenila poravnavo *Sklad in Slovenska odškodninska družba* kot zavezanec za plačilo odškodnine. Glede na dejstvo, da je bila zadeva po temelju nesporna, glede obsega, načina in oblike vrnitve premoženja pa je bil med strankama Slovensko odškodninsko družbo in Skladom zaradi prepletenosti kmetijskih zemljišč z zemljišči, ki jih ni bilo mogoče vrniti v naravi, potreben dogovor, ki sta ga stranki glede na ugotovljeno dejansko stanje tudi sklenili.

b.) Glede uveljavljanja obstoja ovir na podlagi tretjega odstavka 18. člena ZDen, t.j. naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov državnega pomena v državni lasti, sem že poročal, da je Vrhovno sodišče Republike Slovenije po pritožbi Ministrstva za kulturo in Državnega pravobranilstva kot zastopnika javnega interesa odločilo, da Blejskega otoka ni možno vrniti v naravi (vrnitev cerkve ni bila nikoli sporna) upravičencu, Rimokatoliškemu župnijstvu Bled. Sodišče je odločitev utemeljilo, da je potrebno glede na tretji odstavek 6. člena ZDen in glede na načelo zakonitosti iz 4. člena ZUP obstoj ovir za vračanje v naravi iz 3. točke prvega odstavka. 19. člena ZDen presojati po predpisih, veljavnih v času odločanja organa I. stopnje. Po 62. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine in 85. členu Zakona o ohranjanju narave so kulturnimi spomeniki in naravne znamenitosti državnega pomena, last države, izvzeti iz pravnega prometa. Ustavno sodišče Republike Slovenije je z odločbo št. Up-395/06-24 in U-I-64/07-13 z dne 21. 6. 2007 odločilo, da določbe 2. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 7/99) ter prvega odstavka 85. člena in prvega odstavka 171. člena Zakona o ohranjanju narave (Ur.

l. 96/04 – up. p. b) niso v neskladju z Ustavo. Ustavno pritožbo Rimokatoliškega župnijstva Bled zoper sodbo Vrhovnega sodišča je zavrnilo.

- c.) Opažam, da se postopki ne zavlačujejo več zaradi izredno počasnega dela izvedencev in dopuščanja strankam, da vztrajajo pri nepopolnih zahtevkih brez ustreznih listin. Sodišče in upravni organi so postali doslednejši pri pozivih, da stranke čimprej dopolnijo svoje zahtevke z ustreznimi listinami, izvedenci pa svoja dela tudi hitreje opravijo, morda celo v določenih rokih. Vse to prispeva k hitrejšemu reševanju tovrstnih zahtevkov.
- d.) Postopki, v katerih je prišlo do zahtevkov za nadomestna zemljišča upravičencev, so se mnogo hitreje in lažje odvijali. Sklad je še nadalje izvajal prakso, ko je vendarle upošteval predloge upravičencev za sklenitev sporazuma za nadomestna zemljišča in jim le-ta tudi ponudil ter na to sklenil sporazum, v kolikor so se upravičenci strinjali s ponujenimi zemljišči. Zahtevek za nadomestna zemljišča, ko vrnitev podržavljenih zemljišč v naravi ni možna, praktično ne predstavlja več večjih zastojev in ovir v izvajanju denacionalizacijskega postopka. Tudi v primerih 5. člena ZDEN, ki jih obravnava sodišče v nepravdnih postopkih, Sklad ne zahteva več odločitve sodišča po temelju, kar se je dogajalo do sedaj, pač pa vendarle, kot izhaja iz zapisnikov o narokih pri sodišču ter predlogih upravičencev, pristopi k pripravi sporazuma za nadomestna zemljišča. Tovrstnih zahtevkov je sicer nerešenih še 95.
- e) Izrecno izpostavljam, da Državno pravobranilstvo vloga maksimalne napore, da bi se vsak postopek rešil čim hitreje, to je že na prvi stopnji. V primeru ugotovljenih evidentnih kršitev procesnih zakonov ali materialne zakonodaje ali pomanjkljive ugotovitve dejanskega stanja, o tem seznanj zavezano stranko. Pritožbe ali druga pravna sredstva vloga zoper odločbe v denacionalizacijskih zadevah izključno le v primerih, ko dobi izrecno naročilo stranke oziroma zavezanca, ki ga zastopa v postopku.
- f.) V letu poročanja smo se v več postopkih srečali z vprašanjem ali ima tuj državljan, ki je državljan države članice EU in ni državljan Republike Slovenije, v postopku

denacionalizacije, do katere je upravičen, pravico do vrnitve nepremičnin v naravi. Državno pravobranilstvo je v postopkih zastopalo stališče, da ima upravičenec, ki izpolnjuje pogoje za denacionalizacijo in ni državljan Republike Slovenije (je pa državljan druge članice EU) pravico do odškodnine, ne pa do vrnitve nepremičnin v naravi. Ustavni zakon o spremembah 68. člena Ustave Republike Slovenije v 3. členu izrecno določa, da tujci lahko pridobijo lastninsko pravico pod pogoji, ki jih določa zakon ali mednarodna pogodba. ZDen ohranja ovire glede oblike vrnitve v naravi, drug zakon, ki bi urejal pridobivanje lastninske pravice tujcev na nepremičninah na podlagi odločbe državnega organa in s tem dal materialno podlago za pridobitev lastnine na nepremičninah z odločbo državnega organa, ni bil sprejet. Vrhovno sodišče je enako odločilo v sodbi opr. št. I Up 1657/05 z dne 25. 11. 2007.

Na podlagi povedanega zaključujem, da se je v letu 2007 število denacionalizacijskih zadev, ki jih je obravnavalo Državno pravobranilstvo, še nadalje zmanjševalo. Obstajajo lahko tudi objektivni razlogi za zastoj pri odločanju. Tako izpostavljam zadevo, v kateri upravni organ ne more v celoti rešiti obravnavanega zahtevka. Na območju določene upravne enote sta bila zemljiška knjiga in kataster med vojno v precejšnjem delu uničena, zato je upravni organ zaradi identifikacije podržavljenih nepremičnin v letu 2004 določil izvedenca geodeta, ki je že predložil izvedensko mnenje. Po mnenju upravnega organa je mnenje zelo pomanjkljivo in kot takšno neuporabno za odločanje v postopku denacionalizacije. Kljub takšnim in drugim težavam, ki še obstajajo in prispevajo k dolgotrajnosti postopkov, je vendarle opaziti tudi v letu 2007 velik napredek, pa tudi pripravljenost vseh strank v postopkih za čimprejšnjo zaključitev zadev ter kolikor je možno v korist vseh strank. Seveda pa še vedno ostajajo nerešeni oziroma so v reševanju najtežji in najbolj zapleteni denacionalizacijski primeri.

IV/7. POSTOPKI PO ZAKONU O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ

Državno pravobranilstvo zastopa Republiko Slovenijo v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja, ki se vodijo pred okrajnimi sodišči po pravilih Zakona o nepravdnem postopku. Že v letnih poročilih iz preteklih let sem opozarjal, da je na vračanje zaplenjenega premoženja pomembno vplivala novela Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur. l. RS, št. 10/98 - ZIKS-G), ki po 266. členu novega Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (Ur. l. RS, št. 22/00) še vedno velja. Novela je vračanje zaplenjenega premoženja skoraj popolnoma izenačila z vračanjem podržavljenega premoženja, ki se vrača po določbah ZDen. Določila je namreč, da se v primerih, ko je bila kazen zaplembe premoženja izrečena pred 31. 12. 1958 ter razveljavljena na podlagi izrednih pravnih sredstev, glede oblik in obsega vračanja, glede omejitev v zvezi z vračanjem in glede vrednotenja premoženja, smiselno uporabljajo določbe III. poglavja ZDen. Poleg navedenega pa je v 3. členu določila, da se nepravdni in pravdni postopki v zvezi z vrnitvijo zaplenjenega premoženja, ki so se začeli pred njegovo uveljavitvijo, pa do dneva njegove uveljavitve še niso pravnomočno končani, končajo po določbah noveliranega zakona.

V letu 2007 je imelo Državno pravobranilstvo v delu 127 zadev, od teh je bilo novo pripadlih šest. Vrednost obravnavanih zadev presega 51,4 milijona EUR, vrednost novo prejetih zahtevkov pa znaša 23.772, EUR. Ponovno poudarjam, da večina denarnih zahtevkov ni ovrednotena.

Do leta 2007 so se nezaključeni postopki bolj ali manj uskladili z zgoraj navedeno novelo. Tudi izvedenci oziroma cenilci so se končno vpeljali v način cenitve, ki ga zahteva omenjena novela zakona. Kljub temu v letu 2007 ni bilo zaključeno veliko število zadev. Sedežno pravobranilstvo poroča, da bi bil lahko razlog za počasnejše reševanje zadev tudi v tem, ker so se na nepravdnem oddelku Okrajnega sodišča v Ljubljani zamenjale skoraj vse sodnice, ki so na obravnavanih zadevah delale, novi sodniki pa so zadeve začeli reševati šele konec leta. Kljub temu je potrebno opozoriti, da število nerešenih zadev ne pomeni, da so omenjene zadeve v celoti nerešene. V pretežnem številu primerov je bilo namreč tudi v odprtih zadevah na podlagi delnih sklepov odločeno, da se del premoženja vrne v naravi ali izplača odškodnina za nesporne dele zaplenjenega premoženja.

Republika Slovenija sodeluje v vsakem postopku vračanja zaplenjenega premoženja in postane zavezanica za plačilo odškodnine v obveznicah šele, ko se ugotovi, da zaradi obstoja ovir za vrnitev v naravi druge v postopku sodelujoče stranke premoženja ne morejo vrniti v naravi.

V zvezi s pravno problematiko, ki se pojavlja v postopkih vračanja zaplenjenega premoženja na podlagi razveljavljene kazenske sodbe, je Državno pravobranilstvo v postopkih zastopalo stališče, da je potrebno ugotoviti, na podlagi katerega pravnega akta je bilo premoženje podržavljeno in da dejstvo, da je bila z razveljavljeno sodbo izrečena kazen zaplembe premoženja že samo po sebi ne daje pravice do vrnitve premoženja, če je bilo podržavljeno na drugi pravni podlagi, na podlagi Odloka AVNOJ ali pa je bilo nacionalizirano. Takšnemu pravnem stališču je pritrdilo tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije (npr. II Ips 615/2005, II Ips 847/2007). V postopku ustavne pritožbe je Ustavno sodišče Republike Slovenije s sklepom opr. št. Up 649/06-7 z dne 27. 3. 2007 zavrnilo ustavno pritožbo upravičencev z ugotovitvijo, da človekove pravice z odločitvijo Vrhovnega sodišča niso bile kršene.

Pregled v letu 2007 pravnomočno rešenih zahtevkov pokaže, da je bilo:

- delno ugodeno dvema zahtevkoma za vrnitev v naravi (v eni zadevi vrnjeno 11.352 m² vinogradov, v drugi zadevi pa stanovanjska vila z okoli ležečim zemljiščem), za zaplenjeno nepremično in premično premoženje, ki ga ni bilo mogoče vrniti, pa je bila določena odškodnina v skupni višini 24.093,50 EUR. Dva zahtevka sta bila zavrjnena, trije zahtevki so bili umaknjeni;
- v celoti ugodeno 26 zahtevkom za izdajo obveznic v skupni vrednosti 7.635.293,40 EUR in 1.021.482,00 DEM. En zahtevek je bil zavrjnjen, ker je bila zaplemba izvršena z Odlokom AVNOJ-A in ne s kazensko sodbo;
- en zahtevek za odškodnino v denarju je bil zavrjnjen.

Na koncu poročevalskega obdobja je nerešenih 98 zadev.

IV/8. NEPRAVDNI POSTOPKI

Državno pravobranilstvo je v obdobju poročanja Republiko Slovenijo zastopalo v 32.756 nepravdnih postopkih, od katerih je bilo novih 10.806 (2006 – 35.736, 2007 – 10.806).

IV/8.1 POSTOPKI GLEDE VRAČANJA VLAGANJ V JAVNO TELEKOMUNIKACIJSKO OMREŽJE

Zahtevki iz naslova povrnitve vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje predstavljajo večino obravnavanih nepravdnih zadev, zato smo tudi v letu 2007 med tekočimi zadevami največ pozornosti posvetili tem zahtevkom.

Na podlagi Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (v nadaljevanju ZVVJTO, Ur. list RS, št. 58/02, čistopis Ur. list RS, št. 86/04) so fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali druge sklepale pogodbe s pravnimi predniki Telekom Slovenije d.d. in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi za poštni, telegrafski in telefonski promet (v nadaljevanju SIS) in pridobile pravico do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje Telekoma Slovenije d.d. Predpisano je bilo, da upravičenci zahtevke vložijo na Državno pravobranilstvo, državni pravobranilec pa na podlagi predloženih dokazov in za izvajanje zakona sprejetih podzakonskih aktov sestavi predlog za sklenitev poravnave o vračilu; v primeru nesoglasja lahko vlagatelj zahtevka v dveh mesecih po zavrnitvi vloži predlog za rešitev zahtevka na pristojno okrajno sodišče, ki odloča o zahtevku po določbah nepravdnega postopka.

Dne 10. 6. 2006 je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (ZVVJTO-C, Ur. list RS, št. 60/06), ki je pravila vračanja vlaganj bistveno spremenil. Komisija, ustanovljena za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog na podlagi ZVVJTO, je v Uradnem listu RS, št. 73-74/06 objavila javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Rok za vložitev zahtevka je potekel 12. 10. 2006. Uradno prečiščeno besedilo Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je bilo objavljeno v Ur. listu

RS, št. 110/06, ZVVJTO-UPB 39, Pravilnik o podatkih za ugotavljanje višine vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je bil spremenjen in dopolnjen s tabelo povprečnih tipičnih del in materialov (Ur. list RS, št. 92/06) in je stopil v veljavo 2. 9. 2006.

Zakonodajalec je za vloge, vložene pred uveljavitvijo zakona 11. 6. 2006, predvidel, da morajo biti predlogi za sklenitev pisne poravnave pripravljene do dne 30. 9. 2006, za ostale vloge do dne 30. 11. 2006.

Zakonodajalec je predpisal (8.a. člen), da lahko vlagatelj zahtevka, če mu državni pravobranilec do teh rokov ne odgovori oziroma ne pripravi predloga za sklenitev pisne poravnave, vloži predlog za rešitev zahtevka na pristojno okrajno sodišče. Državno pravobranilstvo kljub izjemnim naporom tako obsežnega dela poleg tekočega dela ni moglo opraviti. Zaključilo ga ni niti v letu poročanja. Zlasti zaostajajo ponudbe poravnave lokalnim skupnostim. Na njihove urgence jih obveščamo o obsežnosti zahtevkov in naših prizadevanjih za hitrejše reševanje. Pojasnjujemo jim, da so njihovi roki za uveljavljanje vračila varovani s tem, da jim bomo ali poslali ponudbo poravnave ali pisno obvestilo, da zahtevka ni utemeljen. V primeru zavrnitve zahtevka vlagatelj lahko v dveh mesecih po zavrnitvi vloži predlog za rešitev zahtevka na sodišče (prvi odstavek 8.a. čl. ZVVJTO). V primeru nestrinjanja s ponudbo poravnave lahko začne postopek na sodišču v dveh mesecih po preteku roka, ki bo določen za sklenitev poravnave (osmi odstavek 8. čl. ZVVJTO).

S pojasnjevanjem upravičencem, lokalnim radijskim postajam in drugim medijem, smo doslej uspešno preprečevali naval zahtevkov na sodišča. Doslej je bilo vloženo le 33 zahtevkov za sodno določitev vračila in to 25 na območju zunanjega oddelka Državnega pravobranilstva v Kranju, sedem na območju sedežnega pravobranilstva v Ljubljani in eden na območju zunanjega oddelka Državnega pravobranilstva na Ptuj. V slednjem primeru je bil zahtevka zavrjen, ker upravičenec ni upravičen do vračila vlaganj, saj so vlaganja bila izvedena v letu 1972, torej izven obdobja vračanja, pa tudi plačani znesek ne presega obveznih dajatev.

Zaradi izjemno velikega števila zahtevkov smo zaradi večje preglednosti in možnosti vodenja različnih evidenc že leta 2006 odprli nov Nt vpisnik, vanj prenesli 32.773 zahtevkov, 67 zadev je nastalo zaradi združitve, 3.148 zahtevkov je bilo vloženo na novo, tako, da je bilo v letu 2006 evidentirano 36.258 zadev.

V prejšnjem letnem poročilu sem obsežno poročal o organizacijskih ukrepih sprejetih z namenom čim hitrejšega in kakovostnejšega reševanja vloženih zahtevkov ter omogočanja različnih pregledov tako opravljenega dela, kot tudi obremenjenosti posameznih državnih pravobranilcev zaradi predodeljevanja zadev pravobranilcem, ki bi zahtevek lahko rešili hitreje.

Kot pripomoček za delo je bilo že v letu 2006 izdelano 23 različnih obrazcev za komuniciranje z vlagatelji zahtevkov in osnutek ponudbe poravnave. Ti obrazci so bili v letu 2007 spremenjeni in dopolnjeni zaradi sprejema Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (ZVVJTO-D, Ur. list RS, št. 33/2007), ki je stopil v veljavo dne 14. 4. 2007 in dne 18. 6. 2007 izdanega uradnega prečiščenega besedila Zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje (ZVVJTO-UPB4, Ur. l. RS, št. 54/2007). Že v letu 2006 je pravobranilstvo izdelalo pet različnih računalniških programov za preračun vračila vlaganj. V letu 2007 je bil glede na potrebe, ki so se pokazale pri reševanju zahtevkov lokalnih skupnosti, izpopolnjen program, ki je omogočil vnos več podatkov za izračunavanje zahtevkov lokalnih skupnosti, izdelan je bil še program za izračun zneska vloženega dela in materiala po Pravilniku o podatkih za ugotavljanje višine vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Organizirane so bile predstavitve teh programov državnim pravobranilcem, reševanje zahtevkov lokalnih skupnosti je bila tudi tema izobraževanja državnih pravobranilcev v Šoli državnih pravobranilcev v letu 2007.

Ob takšnem dejanskem stanju je Državno pravobranilstvo iz predhodnega obdobja preneslo v leto 2007 16.613 nerešenih zadev. V letu poročanja je bilo prejetih 1.629 zadev, tako, da je bilo v obravnavi 18.242 zadev. Pri sestavljanju poročila smo ugotovili, da se število nerešenih zadev na začetku obdobja ne ujema s poročilom iz leta 2006. To je posledica dveh vrst napak. Prva je nastala ob prepisovanju števil, druga pa je bila posledica neuskkljenosti podatkov računalniških evidenc z dejanskim stanjem. Ob prenosu zadev v nov računalniški program NT vpisnik, v katerem so bili ponovno aktivirani tudi že vsi zaključeni spisi v N vpisniku, je prišlo do podvajanja podatkov ali pa jih novi program sploh ni prevzel. Številke v sedanjem poročilu so točne, saj so se preverjale tudi s fizičnim preštevanjem spisov.

V obdobju poročanja je bilo zaključenih 14.293 zadev, od tega se jih 13.784 nanaša na zahtevke fizičnih oseb, 509 pa na zahtevke lokalnih skupnosti.

V pregledu načinov rešitve ločeno prikazujem zahtevke, ki so bili že rešeni in jih je bilo potrebno zaradi določb zakona znova pregledati ter ločeno zahtevke, ki še niso bili rešeni ali so bili vloženi na novo. Načini rešitve so naslednji:

- zahtevke zavrnjen, predlagatelj ni legitimiran (ponoven negativni odgovor) – 345 primerov
- zahtevke zavrnjen, predlagatelj ni legitimiran (nerešen, nov zahtevke) – 307 primerov
- zahtevke zavrnjen, plačilo obvezne dajatve (ponoven negativni odgovor) – 5.463 primerov
- zahtevke zavrnjen, plačilo obvezne dajatve (nerešen, nov zahtevke) – 1.129 primerov
- zahtevke zavrnjen, ni v obdobju vračanja (ponoven negativni odgovor) – 449 primerov
- zahtevke zavrnjen, ni v obdobju vračanja (nerešen, nov zahtevke) – 121 primerov
- zahtevke zavrnjen, pravne osebe (ponoven negativni odgovor) – 55 primerov
- zahtevke zavrnjen, pravne osebe (nerešen, nov) – 26 primerov
- zavrnitev zahtevka, ostali razlogi – 79 primerov
- zavrnitev zahtevka, ki ni bil dopolnjen z dokazili (ponovna obravnava) – 199 primerov
- zavrnitev zahtevka, ki ni bil dopolnjen z dokazili (nerešen, nov zahtevke) – 234 primerov
- zavrnitev prvotno zavrnjenega zahtevka zaradi manjka pogodbe, preračun plačil ne utemeljuje vrnitve – 16 primerov
- preračun vračila v že sklenjeni poravnavi – ni pogojev za doplačilo – 463 primerov
- umik zahtevka – 5 primerov
- zavrnitev, zahtevke je bil vložen prepozno – 312 primerov
- zavrnitev zahtevka po notarsko overjeni izjavi - 461 primerov
- sklenitev poravnave – 4301 primer
- vlagatelj zavrnil ponudbo poravnave – 312 primerov
- ostale rešitve – 16 primerov.

Poravnave (kot navedeno, je bilo novih poravnav 4.301) so bile sklenjene v skupni višini 42.769.825,27 EUR, od tega s fizičnimi osebami v 3.884 zadevah v vrednosti 1.727.617,39 EUR, z lokalnimi skupnostmi pa v 417 zadevah v vrednosti 41.042.207,88 EUR.

Nerešenih zadev na koncu leta je bilo 3.949, od tega 2.993 zadev, ki se nanašajo na zahtevke fizičnih oseb, 956 zadev pa na zahtevke lokalnih skupnosti.

Glede na število rešenih zadev v celotnem obdobju in število nerešenih zadev na zaključku poročevalskega obdobja posebne pohvale zaslužita zunanja oddelka Državnega pravobranilstva v Celju in Mariboru, ki sta imela le še 45 oziroma 71 nerešenih zadev.

Zakon o vračanju v javno telekomunikacijsko omrežje je prvotno določil, da vlagatelji v javno telekomunikacijsko omrežje niso upravičeni do vrnitve tistih vlaganj, ki so bila na zadevnem območju v času investicije opredeljena kot obvezna vlaganja. Državni pravobranilec je lahko že zgolj s pregledom listin ugotovil, ali gre za obvezne dajatve in tak zahtevek zavrnil.

S spremembo zakona ZVVJTO-C pa je bilo določeno, da se kot obvezna dajatev, ki se ne vrača, upošteva manjše od naslednjih vrednosti:

- vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS-u navedenih v pravnem poslu, če je ta vsota različna od 0, ali
- vsota vrednosti priključnine in prispevka SIS-u iz tabele iz 5. člena zakona, ki sta v obdobju sklenitve pravnega posla veljala na tem geografskem območju, če je ta vsota različna od 0, ali
- povprečna vrednost priključnin in prispevkov SIS-u na vseh geografskih območjih in vseh obdobjih, ki znaša 1388 DEM.

Namen take določbe je bil izločiti tiste dajatve, ki so bile na nekaterih območjih predpisane kot obvezne in so bile ekstremno visoke, zato je bilo določeno, da obvezna dajatev ne more biti višja od 1.388 DEM po telefonskem priključku.

Posledica te spremembe je bila, da je potrebno vsako plačilo preračunati v DEM, izvesti primerjave navedenih treh vrednosti in ugotoviti razliko.

Sprememba zakona v letu 2006 je razširila krog upravičencev tudi na organizacije fizičnih oseb in dala vlagateljem še dodatno možnost, da zahtevek za vračilo, če ne razpolagajo z nobenimi listinami ali dokumenti, utemeljujejo z notarsko overjeno izjavo o vrsti in obsegu vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Državni pravobranilec mora v tem primeru

opraviti poizvedbe na Telekomu Slovenije d.d. o datumu vključitve vlagatelja zahtevka v javno telekomunikacijsko omrežje in zaprositi za izjavo, ali se navedbe vlagatelja o vrsti in obsegu vlaganj ujemajo s podatki iz dokumentacije Telekoma Slovenije d.d. oziroma pravnih prednikov. Če se iz podatkov in izjav ne da ugotoviti dejanskega stanja, je Telekom Slovenije d.d. dolžan na podlagi dodatne zahteve državnega pravobranilca predložiti opis takrat nastalega in priključenega omrežja. Glede na takšno normativno ureditev, ki zahteva še razčiščevanje dejanskega stanja, zahtevkov ni mogoče reševati hitro.

Zunanji oddelek Državnega pravobranilstva v Murski Soboti opozarja, da sta mu v letu 2007 dve občini predložili večje število individualnih zahtevkov, katere so pri njiju pravočasno vložili individualni upravičenci. Zelo veliko je tudi primerov, da so med zahtevki lokalnih skupnosti vloženi zahtevki fizičnih oseb, ki so sklenile pogodbo oziroma sporazum s PTT organizacijo, zato je potrebno za take zahtevke odpreti nove spise, kar število obravnavanih zadev povečuje.

Pri reševanju zahtevkov fizičnih oseb so najbolj problematični zahtevki na podlagi notarsko overjene izjave vlagatelja o vlaganju v javno telekomunikacijsko omrežje. S poizvedbami na Telekom Slovenije d.d. včasih ne moremo ugotoviti niti datuma vključitve vlagatelja zahtevka ali njegovega pravnega prednika, ker ni bilo mogoče ugotoviti telefonske številke ob vključitvi, sedanja številka pa je spremenjena. Na vprašanje, ali se navedbe vlagatelja o vrsti in obsegu njegovega vlaganja ujemajo s podatki iz dokumentacije Telekoma Slovenije d.d. oziroma pravnih prednikov, Telekom v večini primerov odgovarja, da je sicer bil telefonski priključek izveden, da pa ne razpolaga z dokumentacijo in natančnejšimi podatki oziroma celo, da s podatki ne razpolaga in da je takratno omrežje že nadomeščeno s kabelskim omrežjem. V primerih, ko nas je Telekom obvestil, da po njihovih podatkih ni bila sklenjena pogodba o financiranju izgradnje za neko območje, smo predpostavili, da je vlagatelj zahtevka ob vključitvi plačal takrat obvezne dajatve in smo mu v primeru, če so dajatve presegle 1388 DEM, ponudili vračilo razlike, v drugih primerih pa smo zahtevke zavrnil.

Pri zahtevkih lokalnih skupnosti za vračilo vlaganj se srečujemo z vrsto problemov. Najprej je potrebno ugotoviti, kdo je pravni naslednik nekdanje občine, raznih skladov občine ali krajevne skupnosti, ki so sklenile pogodbo o vlaganjih v javno telekomunikacijsko omrežje s PTT podjetji. Zaradi več sprememb Zakona o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij je ista krajevna skupnost lahko prehajala v razne občine (npr. KS Dobra je bila v

Občini Celje, potem v Občini Vojnik, sedaj je v Občini Dobra). Nekatere krajevne skupnosti imajo status samostojne pravne osebe, nekatere ne, za nekatere krajevne skupnosti so zahtevek vložile občine, nekatere krajevne skupnosti so ga vložile same, so pa primeri, ko sta na podlagi iste pogodbe zahtevek vložili občina in krajevna skupnost.

V primerih, ko je območje ene krajevne skupnosti ali bivše občine razdeljeno med dve ali tri novo nastale lokalne skupnosti, je potreben medsebojni sporazum glede višine deleža vračila, ki pripada novo nastalim lokalnim skupnostim.

Naslednji problem je ugotavljanje višine vlaganj. Vračilo vlaganj zajema obdobje 24 let, v tem obdobju so bile sklenjene številne pogodbe, aneksi k pogodbam, pogodbe s podizvajalci, predloženi so številni računi ali kar kontne kartice; državni pravobranilec mora pregledati vse številne listine, ki so mu predložene, da pravilno ugotovi višino vlaganj. Dogaja se tudi, da je bila za isto omrežje sklenjena najprej splošna pogodba, potem pa še pogodbe za posamezne odseke, zahtevki pa so vloženi za vsako pogodbo. S podrobnim pregledom in primerjavo dokumentacije se potem ugotovi, da se ista vlaganja uveljavljajo dvakrat. Pogodbe imajo veliko dodatkov (tudi sedem), ti pa se potem še prepletajo, tako da se npr. isti dodatek nanaša na več pogodb, ki so bile sklenjene z različnimi krajevnimi skupnostmi in tako postanejo zadeve nerazumljive, zato so potrebne dodatne poizvedbe na lokalni skupnosti in Telekomu.

Sodelovanje s Telekomom d.d. Slovenije je dobro, težava pa je, ker ne razpolaga z vso dokumentacijo.

Drugačni problemi, kot v primeru prevelikega števila dokumentov pa nastanejo, če dokumentov ni ali so pomanjkljivi (pogodbe niso podpisane, ni datuma pogodbe ali je nečitljiv) in jih je potrebno iskati na Telekomu.

Pri izračunu vračila je potrebno upoštevati obvezen odbitek, ki je najmanjši od treh primerljivih zneskov, zato je potrebno ugotoviti tudi število telefonskih priključkov zgrajenih po pogodbi in znesek, ki so ga morali naročniki plačati ob vključitvi Podjetju za PTT promet in SIS. Ugotavljanje števila priključkov je problematično zato, ker se je predvideno število priključkov, razen izjem, večkrat spreminjalo ali pa potrebnih podatkov iz pogodbe sploh ni mogoče ugotoviti.

Dejstvo je, da je reševanje zahtevkov lokalnih skupnosti zelo zahtevno in zato praviloma zelo zamudno, saj zahteva natančen, večkratni pregled dokumentacije, dodatne poizvedbe, večje število izračunov in oceno pravno relevantnih dejstev.

Državno pravobranilstvo je zahtevke fizičnih oseb vnašalo v evidence po imenih, priimkih in naslovih in je glede na te podatke preverjalo, ali je bil za isti vložek v javno telekomunikacijsko omrežje vložen še drug zahtevek. Ker smo ugotovili, da so nekateri upravičenci ponovno vložili zahtevke, je bilo potrebno pri vsakem zahtevku preveriti, ali je bil zahtevek morebiti že vložen. Ker lahko kljub temu pride do zlorab, smo se dogovorili s Slovensko odškodninsko družbo, da nas obvesti o vseh poravnava sklenjenih s fizično osebo, ki ima isto matično številko. Obvestili so nas o devetih primerih, ko sta bili sklenjeni dve poravnavi z isto fizično osebo. Po pregledu dokumentacije v spisih smo ugotovili, da je bil v petih primerih vložen zahtevek za isto vlaganje dvakrat in zaradi tega za isti priključek dvakrat sklenjena poravnava. Stranke smo pozvali k sporazumni razveljavitvi tiste poravnave, ki je bila sklenjena kasneje, vsi so pristali na sporazumno razveljavitev, vrednost petih razveljavljenih poravnav je znašala 1.922,84 EUR.

Pojavljajo se očitki, da se zahtevki rešujejo prepočasi in da vlagateljem nastaja škoda, ker kljub temu, da so zahtevke vložili že v letu 2004, še niso dobili vračila. Potrebno je opozoriti, da je ZVVJTO prvotno predvideval, da se zneski vlaganj začnejo vračati upravičencem v roku enega meseca po prvem plačilu kupnine od privatizacije državnega deleža v Telekomu Slovenije d.d. (torej bi se do sedaj še ne vračali) in je šele sprememba zakona (ZVVJTO-D), ki je stopila v veljavo dne 14. 4. 2007 določila, da mora državni pravobranilec pisno poravnavo v 30 dneh po sklenitvi dostaviti Slovenski odškodninski družbi zaradi izvedbe vračila.

Navedene ugotovitve potrjujejo, da je reševanje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje vsebinsko in številčno (vseh vloženih zahtevkov je bilo prek 38.000) zahtevno. Z ustreznimi prerazporeditvami zadev in morebitnimi novimi zaposlitvami državnih pravobranilcev bi želeli nerešene zadeve čimprej zaključiti.

V času zaključevanja poročila (na dan 7. 5. 2008) je bilo nerešenih še 2.832 zahtevkov, od tega 1.995 zahtevkov fizičnih oseb in 837 zahtevkov lokalnih skupnosti, kar pomeni, da je bilo v času od 1. 1. 2008 dalje rešeno dodatnih 1.120 zahtevkov.

IV/8.2. OSTALA PRAVNA PODROČJA

Državno pravobranilstvo je v okviru nepravdnih postopkov obravnavalo tudi naslednje zadeve:

a) zemljiška knjiga

Vloženo je 3.969 zemljiškknjižnih predlogov na vpise lastninske pravice v korist Republike Slovenije. Število vloženi predlogov je večje kot pred letom poročanja, ko je bilo vloženo 3.321 predlogov. Največ vpisov se nanaša na kmetijska zemljišča, uporabljena za gradnjo javnih cest, veliko predlogov pa se nanaša tudi na vknjižbo lastninske pravice na stanovanjih in poslovnih objektih.

Predloge za vpise v zemljiško knjigo so posredovali različni upravljavci državnega premoženja, zlasti Vlada Republike Slovenije, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Družba za avtoceste Republike Slovenije, Direkcija Republike Slovenije za ceste, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za kulturo, Zavod za gozdove Slovenije, Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za promet, Ministrstvo za zdravstvo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Zavod za ribištvo, Agencija Republike Slovenije za okolje, različne upravne enote, Javna agencija za železniški promet.

V letu 2007 je bilo na Državnem pravobranilstvu skupno zaključenih 4982 zadev iz naslova zemljiškknjižnih predlogov, ugodeno je bilo 4343 predlogom, zavrjenih je bilo 371, ostale zadeve so bile rešene na drug način. Najpogostejši primeri zavrnitve predlogov so bili, ker podpisi na listinah niso bili overjeni, podatki se niso ujemali z lastništvom, deleži parcel so bili nepravilno napisani, ni bilo ustreznih listin za vpis, predlogi niso bili dopolnjeni. Zaradi zavrnitve predloga ni škodljivih posledic, saj se lahko predlog ponovno vloži. Zadeve so bile rešene na drug način, ko sta stranki sami uredili zadevo in vložitev predloga ni bila potrebna, ko je bil predlog umaknjen, ker je stranka odstopila od namere gradnje oziroma je bila Republika Slovenija že vpisana.

Poleg zemljiškknjižnih predlogov pa je Državno pravobranilstvo prejelo tudi 3.055 zemljiškknjižnih sklepov. V Skupnem letnem poročilu jih omenjam prvič, predstavljam pa

jih zaradi tega, ker odpade nanje prek 30% vseh prejetih nepravdnih zadev, na nekaterih oddelkih celo prek 50% zadev. V tovrstnih zadevah so različni državni organi sami vlagali zemljiškoknjižne predloge in je sodišče Državnemu pravobranilstvu dostavilo le sklep o vknjižbi. Bili so primeri, ko je šlo za prenos kmetijskih zemljišč na Republiko Slovenijo na podlagi sporazuma med posameznimi občinami in so občine vlagale predloge za vknjižbo; nemalokrat gre za zadeve, ko sodišče z izdanim sklepom zgolj ustanavlja služnost; veliko zemljiškoknjižnih sklepov se nanaša na primere, ko je Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji vlagala zemljiškoknjižne predloge za vknjižbo lastninske pravice v korist Republike Slovenije na nepremičninah, ki so oziroma bodo uporabljene za gradnjo avtoceste; delno se prejeti zemljiškoknjižni sklepi nanašajo tudi na vknjižbo etažne lastnine za stanovanja po prodajnih pogodbah, ki jih je Republika Slovenija sklepala po Stanovanjskem zakonu, pa so lastniki šele sedaj predlagali vknjižbo lastninske pravice na kupljenih stanovanjih v zemljiški knjigi (pretežna večina zadevnih predlogov se nanaša na stanovanja, ki so bila v lasti Ministrstva za obrambo). Omenjam še zemljiškoknjižne sklepe, ki se nanašajo na vknjižbo javnega dobra po odločbah Agencije Republike Slovenije za okolje in različne vknjižbe, ki jih sodišča izvršujejo po uradni dolžnosti, nanašajo pa se na področje Direkcije Republike Slovenije za ceste

V teh zadevah razpolagamo zgolj z zemljiškoknjižnimi sklepi, katerih pravilnost izdaje posredujemo našim strankam in nato zadevo, kadar z njihove strani ne prejmemo drugačnega napotka, takoj zaključimo.

V več postopkih ugotavljamo, da so prejete listine pomanjkljive ali pa da jih stranka nima, tako da je potrebno izvesti postopek za vzpostavitev listine. Državnemu pravobranilstvu je bilo vročeno tudi večje število zemljiškoknjižnih sklepov, ki izkazujejo, da sodišča ukinjajo tako imenovane »sezname«, kjer je bilo vpisano javno dobro in nepremičnine, ki so javno dobro (ceste, vode), vpisujejo v običajne zemljiškoknjižne vložke.

V šestih primerih je sodišče uvedlo postopke za odpravo napake v zemljiški knjigi. Pri prenosu zemljiškoknjižnih podatkov v elektronsko obliko je bilo namreč ugotovljeno, da je ista nepremičnina vpisana v dveh različnih zemljiškoknjižnih vložkih kot last dveh različnih subjektov. Pri prejšnjem načinu vpisovanja je bilo takšno pomoto skoraj nemogoče odkriti, v elektronski zemljiški knjigi pa do takega primera sploh ne more priti, saj sistem onemogoča dvakratni vpis iste nepremičnine. Sodišče je v teh primerih razpisalo narok in oba »lastnika«

seznanilo z dejanskim stanjem zadeve, ugotavljalo je, kdo je bil dejanski posestnik nepremičnine in ali so bila zemljišča zajeta v premoženjsko bilanco. Po izvedenem postopku je bilo v štirih primerih nesporno ugotovljeno, kdo je lastnik, v enem primeru do sporazuma ni prišlo, v enem primeru pa je bilo ugotovljeno, da sporna nepremičnina ni prešla v last Republike Slovenije, zato se je postopek nadaljeval z lokalno skupnostjo.

V okviru zemljiškoknjižnih postopkov je potrebno omeniti tudi predloge za vpisovanje lastninske pravice v korist Republike Slovenije na nepremičninah, ki ležijo na območju Republike Hrvaške in so bile pridobljene v času SFRJ, ki so posebno problematični. V letu 2007 nam je Ministrstvo za javno upravo posredovalo 20 novih predlogov, iz prejšnjega obdobja pa je ostalo nerešenih še 32 zadev. Te zadeve je mogoče reševati le ob sodelovanju hrvaškega odvetnika. Sodelovanje sicer obstaja, vendar pa do sedaj ni bila rešena nobena tovrstna zadeva, saj se je stanje nepremičnin od pridobitve pred dvajset in več leti do danes bistveno spremenilo: na nekdanjih travnikih sedaj stojijo objekti, listin, ki bi izkazovale, kaj se je z neko nepremičnin dejansko dogajalo, pa praviloma ni.

Po uveljavitvi Zakona o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin (ZSPDPO, Ur. list št. 14/2007), ki je upravljavcem državnega premoženja pod določenimi pogoji dal pravico razpolaganja, so se začeli pojavljati predlogi, naj v zemljiški knjigi kot lastnika vknjižimo upravljavca. Državno pravobranilstvo je zato dne 8. 11.2007 organiziralo sestanek s predstavniki Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za pravosodje in Geodetske uprave. Sprejeto je bilo stališče, da se vse nepremičnine, ki so last Republike Slovenije, vknjižijo v korist osebe: Republike Slovenije, Gregorčičeva 20, Ljubljana, matična št. 5854814.

b) zapuščinski postopki

Državno pravobranilstvo se v okviru svojih pristojnosti udeležuje tudi zapuščinskih postopkov pred okrajnimi sodišči v Republiki Sloveniji.

V teh postopkih se Republika Slovenija praviloma najpogosteje pojavlja kot upnik, ko prijavi v zapuščino terjatve iz naslova neplačanih davkov in prispevkov ali pa uveljavlja vračilo preveč izplačane rente ali invalidnine, ki se izplačujejo na podlagi določil Zakona o žrtvah vojnega nasilja, Zakona o vojnih invalidih in Zakona o vojnih veteranih. Prejemki, ki

se izplačujejo na podlagi navedenih zakonov, se namreč upravičencem izplačujejo v začetku meseca vnaprej, tako da v primeru smrti upravičenca pride do preplačil.

Prijava terjatve v zapuščino

V letu 2007 je Državno pravobranilstvo prejelo 1.040 pozivov za prijavo terjatve v zapuščino v skupnem znesku 798.583,50 EUR. Večino teh (967 v skupni vrednosti 203.868,69 EUR) so posredovale upravne enote, in sicer na podlagi navodila Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za področje vojnih invalidov, vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja št. 40401-33/2004 z dne 28. 12. 2004, nanašajo pa se na vračilo preveč izplačanih prejemkov na podlagi t.i. »vojnih zakonov«, to je doživljenjskih mesečnih rent in invalidnin. Kot sem poročal že v letnem poročilu za leto 2006, Državno pravobranilstvo poskuša te postopke čim bolj racionalizirati. Ugotavljamo, da dediči v večini primerov terjatev priznajo in prostovoljno poravnajo že v fazi zapuščinskega postopka ali po našem pozivu, ki smo jim ga poslali po pravnomočnosti sklepa o dedovanju, verjetno tudi zato, ker posamični zneski praviloma ne dosegajo visokih ravni. Tako je bilo v 853 zadevah plačano 189.370,23 EUR. V primerih, kadar zapustnik ni imel premoženja, ali pa dolg ni bil poravnan, se zadeva prenese v ustrezni vpisnik zaradi vložitve tožbe ali izterjave v izvršilnem postopku. Že lansko leto pa sem opozarjal na problem izterjav, kadar je prejemnik sredstev živel in umrl v tujini. V takih primerih dediči največkrat niso znani, za vsako dejanje pred tujimi organi pa je potrebno za zastopanje pooblastiti tujega odvetnika, zaradi česar bi stroški izterjave nekajkrat presegli višino terjanega zneska. Žal moram ugotoviti, da kljub določenim aktivnostim, ki so potekale vse od leta 2005, nismo uspeli z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za finance doseči dogovora o tem, kateri je tisti mejni znesek, ki ga je v tujini (ne samo v državah EU in delih bivše Jugoslavije) še smotno izterjevati.

Na podlagi pobude Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije pa Državno pravobranilstvo prijavlja terjatve zaradi neplačanih davkov in prispevkov. Ti zneski so, za razliko od zgoraj omenjenih, bistveno višji, dediči jih večinoma ne plačujejo in lahko presegajo vrednost zapuščine. V letu 2007 je bilo prejetih 45 takšnih zahtevkov v skupni vrednosti 551.215,49 EUR. V 28 primerih so bili pobudniki drugi organi.

V dobi poročanja je bilo zaključenih 1261 zadev. Dediči so terjatev plačali v 935 primerih v skupnem znesku 595.407,35 EUR, 326 zadev pa je bilo rešenih na drug način (vložena tožba zaradi plačila, zapuščinski postopek zaključen pred prijavo terjatve, zapuščinski postopek ni opravljen, ker ni premoženja, predlagatelj odstopil od terjatve).

Kaduciteta

Kadar se v zapuščinskem postopku ugotovi, da zapustnik ni zapustil niti oporočnih niti zakonitih dedičev do vključno tretjega dednega reda, nastopi kaduciteta. Sodišče tedaj s sklepom odloči, da premoženje zapustnika postane last Republike Slovenije in ga dodeli določenemu organu - kmetijska zemljišča Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, stavbe, stavbna zemljišča in stanovanja Ministrstvu za javno upravo, denarna sredstva in vrednostne papirje pa Ministrstvu za finance. Kot smo že navajali, prihaja v zadnjem času do kaducitete praviloma tedaj, ko se zakoniti dediči zaradi prezadolženosti zapustnika, ko je aktiva zapuščine bistveno nižja od pasive, odpovedo dedovanju. Ker Republika Slovenija nima možnosti, da bi se takemu »premoženju« odpovedala, pomeni, da bodo vsi upniki plačilo svojih terjatev terjali od Republike Slovenije. Ker premoženje pridobijo različni organi, je postopek poplačila dolgotrajen. Državno pravobranilstvo je predlagalo ustanovitev posebne delovne skupine, sestavljene iz predstavnikov ministrstev, Sklada in Državnega pravobranilstva, ki bi ugotovila najenostavnejši, zakonit in za državo najugodnejši način za poplačilo terjatev, ki preidejo na državo v postopkih kaducitete.

V kaducitetnih postopkih, kjer zapustnik dejansko ni zapustil dedičev (ne gre torej za prezadolženost zapuščine), se včasih zgodi, da je prijavljena terjatev iz naslova plačila stroškov za pogreb zapustnika. V takšnih primerih državni pravobranilec prizna terjatev, ki je izkazana z računi, ki jih predloži upnik. Po pravnomočnosti sklepa, s katerim je bilo premoženje (denarna sredstva, vrednostni papirji) dodeljeno Republiki Sloveniji, Vlada Republike Slovenije s sklepom pooblasti določenega pravobranilca, da z upnikom sklene poravnavo.

Bilo je nekaj primerov, ko je Republika Slovenija na podlagi sklepa sodišča prevzela zapuščino v zapuščinskem postopku, v katerem je pred tem sama tudi prijavila terjatev do zapuščine.

V letu 2007 je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 154 zadev, zaključilo 73, nerešenih pa je ostalo še 136 zadev.

c) razlastitev in omejitev lastninske pravice

Državno pravobranilstvo je prejelo v delo 409 zadev, ki se nanašajo na razlastitev zemljišč ali drugih nepremičnin.

1. zahtevki za razlastitev zemljišč ali drugih nepremičnin so bili vloženi na upravne enote:

- za izgradnjo avtocest na odsekih Šentjakob-Blagovica, Višnja gora – Bič, Vrba – Črnivec, Lendava – Pince, Hajdina – Draženci, za potrebe hitre ceste Vipava-Selo, za potrebe obvoznic Bovec- Kobarid in Tomačevo – Zadobrova;
- za gradnjo oziroma rekonstrukcijo meddržavnih mejnih prehodov Rigonce, Podplanina, Petrina, Babno Polje, Jelšane, Starod, Dragonja in Sečovlje Gruškovje in Zavrč;
- za rekonstrukcijo državne ceste Kranjska gora – Vršič;
- za rekonstrukcijo regionalnih cest Soteska Novo mesto, Šentjernej – Križaj, Zapoge – Valburga.

Udeležba na ustni obravnavi pri upravni enoti je po moji oceni izredno pomembna, ker poskušamo med upravnim postopkom z razlastitvenimi zavezanci skleniti sporazum o odškodnini, da bi tako zadeve dokončno uredili. V primeru, da razlastitveni zavezanec pokaže pripravljenost za sklenitev sporazuma, v okviru upravnega postopka s strani DARS po potrebi pridobimo ponovno cenitev nepremičnine oziroma valorizacije cenitve, na osnovi katere pogosto pride tudi do sklenitve sporazuma o odškodnini. Tako je bilo tudi v letu 2007 med upravnim postopkom na obravnavah na upravnih enotah, na predlog Državnega pravobranilstva, sklenjeno znatno število sporazumov o odškodnini.

Zaključenih je bilo 399 razlastitvenih postopkov, od tega dva, ki sta se v skladu z drugim odstavkom 177. člena Zakona o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1), ki je stopil v veljavo dne 1. 1. 2003, nadaljevala pred pristojnim sodiščem, preostalih 397 postopkov pa pred upravnimi enotami. V 17 zadevah smo predloge umaknili, ker so bile sklenjene pogodbe, v dveh zadevah predloga nismo vložili, ker so stranke prinesle sklenjene pogodbe, v ostalih zadevah pa so bile izdane odločbe o razlastitvi.

Na koncu poročevalskega obdobja je ostalo nerešenih 524 zadev, od tega na sodiščih 63 zadev, ki se vodijo še po Zakonu o stavbnih zemljiščih (Ur. l. RS, št. 44/97). Gre za razlastitvene postopke, ki se vodijo pred okrajnimi sodišči, ki do uveljavitve ZUreP-1 še niso bili pravnomočno končani in se skladno z drugim odstavkom 177. člena ZUreP-1 končajo po dotlej veljavnih predpisih.

Vzrok za to, da ostaja nerešenih sorazmerno veliko število razlastitvenih zadev, je v zakonodaji (ZUreP). Že v poročilih preteklih let smo opozarjali, da so postopki, ki tečejo na podlagi ZUreP-1 pred upravnimi enotami, dolgotrajnejši od postopkov, ki so tekli v skladu s prej veljavnimi določili Zakona o stavbnih zemljiščih pred pristojnimi sodišči.

V preteklem obdobju so bili nekateri postopki razlastitve dolgotrajnejši oziroma še niso zaključeni tudi zaradi pogostega vlaganja pravnih sredstev razlastitvenih zavezancev. Ti se zlasti ne strinjajo s postopki razlastitve v primerih, ko ne gre za gradnjo oziroma rekonstrukcijo cest, temveč je razlastitev potrebna za izgradnjo javne infrastrukture (npr. postopki razlastitve na odseku AC Višnja Gora - Bič za potrebe izgradnje bencinskega servisa).

Razlastitveni zavezanci z vloženimi pravnimi sredstvi, v katerih so se sklicevali na dejstvo, da v takih primerih ni izkazana javna korist, kot jo opredeljuje zakon, niso uspeli, saj se po 1. točki prvega odstavka 93. člena ZUreP-1 nepremičnina lahko razlasti med drugim za gradnjo ali prevzem objektov oziroma zemljišč gospodarske javne infrastrukture, pri čemer se po tretjem odstavku 93. člena ZUreP-1 šteje, da je javna korist za tak namen izkazana, če so te nepremičnine predvidene v državnem oziroma občinskem lokacijskem načrtu. Objekt gospodarske javne infrastrukture pa je po 2. členu Zakona o graditvi objektov (ZGO-1, Ur. list RS, št. 110/02, 97/03-

odločba US in 47/04) tisti gradbeni inženirski objekt, ki tvori omrežje, ki služi določeni vrsti gospodarske javne službe državnega ali lokalnega pomena ali ki tvori omrežje, ki je v javno korist; gradbeni inženirski objekt pa je objekt, namenjen zadovoljevanju tistih človeških materialnih in duhovnih potreb ter interesov, ki niso prebivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbah.

Po določbi drugega odstavka 13. člena ZJC se za sestavni del javne ceste štejejo tudi zemljišča, objekti in naprave, ki jih je investitor javne ceste pridobil ali zgradil za opravljanje rednega vzdrževanja ceste ali za opravljanje spremljajočih dejavnosti ob cesti. Spremljajoče dejavnosti so po četrtem odstavku 2. člena ZJC dejavnosti, namenjene udeležencem v prometu, površine za opravljanje teh dejavnosti pa je treba med drugim predvideti v tehnični dokumentaciji za gradnjo ceste (27. člen ZJC). Vrsto in pogoje za opravljanje spremljajočih dejavnosti ob avtocestah podrobneje ureja na podlagi ZJC izdana Uredba o določitvi najmanjše višine povračil in drugih pogojev za oddajo površin za izgradnjo objektov za opravljanje spremljajočih dejavnosti na in ob avtocestah ter hitrih cestah v upravljanju Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. (Ur. list RS, št. 68/02). V 2. členu citirane Uredbe je določeno, da površine za spremljajoče dejavnosti na avtocestah obsegajo parkirne površine in površine za počitek in rekreacijo ter površine za izgradnjo objektov za opravljanje spremljajočih dejavnosti. Glede na naravo oziroma vrste dejavnosti na njih se po nadaljnji določbi citiranega člena razvrščajo v štiri vrste objektov, pri čemer je v b) točki kot vrsta spremljajočega objekta naveden bencinski servis, ki obsega bencinski servis in lahko vključuje tudi trgovinsko in gostinsko dejavnost (bife) ter prodajo sadja in zelenjave. Po klasifikaciji citiranega člena je bencinski servis spremljajoči objekt tipa 2. Glede na navedeno je bil v vseh postopkih izpolnjen pogoj iz 1. točke prvega odstavka 93. člena ZUreP-1, po katerem je razlastitev dopustna za gradnjo objektov gospodarske javne infrastrukture.

Kljub temu, da razlastitveni zavezanci v pritožbenih postopkih niso uspeli in je v končni fazi izdana odločba o razlastitvi, pa zaradi dolgotrajnih postopkov nastane problem glede predložene dokumentacije, ki jo je potrebno glede na določila zakona, da se z odločbo o razlastitvi določijo tudi roki, v katerih je dolžan razlastitveni

upravičenec pričeti z gradnjo objekta, zaradi katerega je bila razlastitev predlagana, dopolnjevati z novimi terminskimi plani izgradnje.

Državno pravobranilstvo pa se je v preteklem obdobju srečalo s problemom, ki se nanaša na izvršitev razlastitvene odločbe. Ker Republika Slovenija kot razlastitvena upravičenka kljub večkratnim dogovorom z razlastitveno zavezanko ni uspela pridobiti tudi neposredne posesti na razlaščenih nepremičninah (stanovanjske hiše s pomožnimi objekti), je pri upravni enoti vložila predlog za dovolitev upravne izvršbe. Predlagala je, da upravna enota na podlagi izvršljive odločbe o razlastitvi, izda sklep o dovolitvi izvršbe z neposredno prisilno odstranitvijo oseb in stvari iz razlaščenih nepremičnin ter jih proste oseb in stvari izroči v posest upravičenki Republiki Sloveniji.

Upravni organ je navedeni predlog zavrgel, ker naj bi v zadevi izpraznitve in izročitve nepremičnin šlo za zadevo iz sodne in ne upravne pristojnosti. Prav tako je pritožbo zoper odločbo upravnega organa prve stopnje zavrnilo Ministrstvo za okolje in prostor. Državno pravobranilstvo kot zakoniti zastopnik Republike Slovenije se s tako odločitvijo ni strinjal in je pri Upravnem sodišču vložilo tožbo zaradi zmotne in napačne uporabe materialnega prava, nepopolne in nepravilne ugotovitve dejanskega stanja in kršitve pravil postopka ter predlagalo, da upravno sodišče sklep upravnega organa prve stopnje odpravi ter odloči, da upravni organ izda nov sklep, s katerim dovoli upravno izvršbo na izvršitev izvršljive odločbe o razlastitvi oziroma mu naloži, da postopa po določilih četrtega odstavka 290. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur. l. RS, št. 24/2006-ZUP-UPB2). Državno pravobranilstvo v tožbi poudarja, da z odločbo o razlastitvi ni dosežen namen razlastitve, če je ni mogoče izvršiti. Odločitev Upravnega sodišča Republike Slovenije o vloženi tožbi bo vsekakor pomembna za vse nadaljnje postopke izvršitve razlastitvenih odločb.

2. Na podlagi drugega odstavka 110. člena ZureP-1 smo vložili 16 zahtev za razlastitev z omejitvijo lastninske pravice. Na osnovi navedenega določila zakona se s služnostjo na nepremičnini lahko omeji lastninska pravica, če je to potrebno za postavitve omrežij in objektov gospodarske javne infrastrukture in njihovo nemoteno delovanje. Ustanovitev služnosti lahko predlaga država, občina oziroma

izvajalec javne službe. V eni zadevi je bil na obravnavi na predlog Državnega pravobranilstva sklenjen sporazum o odškodnini. V drugi zadevi je bila ustanovljena služnostna pravica v javno korist za dostop, gradnjo in postavitve zapornice in stebrička ter za opravljanje vseh del potrebnih za vzdrževanje zapornic na meji z Republiko Hrvaško, ker je za potrebe uveljavitve schengenskih standardov nadzora zunanje meje EU potrebno preprečiti nedovoljen prehod državne meje, zaradi česar je na podlagi 10.a. člena Zakona o nadzoru državne meje (Ur.l. RS, št. 110/2006-ZN DM-1-UPB-2) mejne prometne komunikacije, ki jih je določila Vlada Republike Slovenije, z zapornicami ali na druge načine zapreti (sklep Vlade RS, št. 22500-4/2006/42 z dne 31. 08. 2006, 222500-4/2006/8 z dne 19. 07. 2007 ter št. 22500-4/2006/12 z dne 04. 10. 2007).

3. V primerih, ko v razlastitvenih postopkih med strankami ne pride do sporazuma o višini odškodnine, upravni organ skladno z drugim odstavkom 104. člena ZureP-1 napoti stranke na sodišče za odmero odškodnine v nepravdnem postopku. Ker je po končanem razlastitvenem postopku potrebno zadevo dokončno urediti, je največkrat Republika Slovenija tista, ki predlaga postopek za določitev odškodnine, le redkokdaj je predlagatelj razlastitveni zavezanec, torej prejšnji lastnik razlaščne nepremičnine. Edino tedaj, ko je bila v prvotnem postopku lastninska pravica samo omejena (npr. ustanovljena je bila služnost zaradi graditve komunalnih vodov), lahko po izrecni zakonski določbi postopek za določitev odškodnine sproži samo lastnik prizadete nepremičnine.

V nekaterih primerih tudi v nepravdnem postopku za določitev odškodnine pride do sodne poravnave, če je dosežen sporazum med predlagajočo stranko in nasprotnim udeležencem glede višine vrednosti nepremičnine, ki je predmet nepravdnega postopka, upoštevajoč predložene cenitve oziroma po potrebi dopolnitve cenitev. Takšna rešitev je za Republiko Slovenijo najbolj racionalna, saj ni potrebno zalagati predujma za nove cenitve, glede na to, da skladno z določbami Zakona o nepravdnem postopku, vse stroške v nepravdnih postopkih za določitev odškodnine nosi zavezanec za plačilo odškodnine.

V letu 2007 je bilo pred sodišči na novo uvedenih 80 zadev. Rešenih je bilo 35 zadev. V 23 primerih je sodišče določilo odškodnino, v petih zadevah pa je bila med

strankami sklenjena poravnava glede višine odškodnine. Nerešenih je ostalo še 120 zadev.

d) postopki za določitev oziroma ureditev meje

V letu poročanja je bilo uvedenih 48 novih postopkov ugotavljanja meje in določitve nujne poti. Predlagatelji postopkov so bili Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, fizične osebe, Mestna občina Ljubljana, Ministrstvo za javno upravo in drugi, kar pomeni, da je Državno pravobranilstvo v teh postopkih zastopalo predlagatelje ali pa nasprotno udeležence. V letu 2007 je bilo rešenih 58 zadev, 83 zadev bo potrebno še rešiti.

e) postopki za razdružitev lastnine

V letu 2007 je Državno pravobranilstvo prejelo v delo 21 zadev zaradi razdružitve solastnine. Republika Slovenija, v nekaterih primerih tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, se v postopkih pojavlja kot nasprotna stranka, kot upravljavec državnega premoženja. V dveh zadevah je bila Davčna uprava Republike Slovenije pozvana v postopek razdružitve nepremičnin, ker ima vknjiženo zastavno pravico na nepremičninah, ki se razdružujejo med drugimi strankami. Zaključeno je bilo 10 zadev, nerešenih je še 34 zadev.

f) postopki za odprtje depozitnega računa

V letu 2007 smo na pristojna okrajna sodišča vložili 41 predlogov za sodni depozit v skupni višini 32.047,26 EUR.

Predloge smo vložili na osnovi določb 168. – 178. člena Zakona o nepravdnem postopku in sicer v zadevi, v kateri je razlastitveni postopek pravnomočno končan, nasprotnemu udeležencu oziroma razlastitvenemu zavezancu pa odškodnine za razlaščen zemljišča ni bilo mogoče nakazati zaradi neznanega prebivališča.

V obdobju poročanja je bilo skupaj rešenih 24.689 nepravdnih zadev, tako da je na koncu poročevalskega obdobja ostalo nerešenih še 8.067 zadev.

IV/9. POSTOPKI PO ZAKONU O UPRAVNEM SPORU

V postopkih, ki se vodijo po določbah novega Zakona o upravnem sporu (ZUS-1, Ur. l. RS, št. 105/2006), se je pojavljal državni pravobranilec v dveh vlogah, in sicer:

1. Kot zastopnik javnega interesa je lahko državni pravobranilec vložil tožbo, če je ocenil, da je z upravnim aktom kršen zakon v škodo javne koristi.
2. Državni pravobranilec je v upravnem sporu zastopal državo in njene organe, kadar ti nastopajo v funkciji tožnika.

Zastopanje javnega interesa v upravnih sporih ne izhaja iz samega zakona, saj so bile od 1. 1. 2007 dalje, ko se je začel uporabljati novi Zakon o upravnem sporu (v nadaljevanju: ZUS-1), bistveno spremenjene pristojnosti državnega pravobranilca. Novela zakona je državnemu pravobranilcu odvzela vlogo zakonitega zastopnika javnega interesa v upravnih sporih tako, da po 1. 1. 2007 Upravno sodišče ni bilo več dolžno Državnemu pravobranilstvu vročiti tožb zaradi prijave javnega interesa. To je pomenilo, da se je bistveno zmanjšalo število zadev prijave udeležbe v upravnem sporu in je Državno pravobranilstvo v letu poročanja prijavilo udeležbo le še v 40 upravnih sporih, ki so bili sproženi pred uveljavitvijo ZUS-1. V letu 2007 je bilo rešenih 385 tovrstnih zadev, število nerešenih zadev (na dan 31. 12. 2007 je bilo še 1260 nerešenih zadev) pa naj bi se po pričakovanjih zelo hitro zmanjševalo, saj glede na spremenjene procesne določbe zakona, ko je možno zoper sodbo vložiti le izredno pravno sredstvo, večjega števila vlaganj tovrstnih sredstev s strani državnih pravobranilcev ni verjetno pričakovati.

Sprememba zakona je državnemu pravobranilcu odvzela pristojnost vlaganja tožb v upravnem sporu iz naslova javnega interesa. Kršitev zakona v škodo javnega interesa po novem ZUS-1 lahko ugotovi le Vlada Republike Slovenije. Tako lahko kot zastopnik javnega interesa vloži tožbo le v primeru kršitve zakona v škodo javnega interesa na podlagi pooblastila vlade državni organ ali druga oseba, ki jo za posamezen primer določi vlada (državni pravobranilec, odvetnik oziroma oseba, ki izpolnjuje pogoje za okrožnega sodnika). Že v Skupnem letnem poročilu Državnega pravobranilstva za leto 2006 sem poročal, da je Vlada Republike Slovenije v skladu z namenom 18. člena ZUS-1 dne 5. 4. 2007 s sklepom za zastopnika javnega interesa v konkretnem upravnem sporu določila Državno pravobranilstvo Republike

Slovenije tako, da je Državno pravobranilstvo določeno za zastopnika javnega interesa v vseh zadevah, razen v denacionalizacijskih zadevah, ko ugotovi, da je bil z upravnim aktom kršen zakon v škodo javnega interesa.

Glede na novo vlogo, ki jo ima, je državni pravobranilec kot zastopnik javnega interesa v letu 2007 vložil pet tožb, ker je ocenil, da je bil z upravnim aktom kršen zakon v škodo javnega interesa. Poleg tega je vložil še 20 tožb v zadevah dodeljevanja brezplačne pravne pomoči.

Državni pravobranilec je v dveh zadevah vložil tožbo zoper Informacijskega pooblaščenca, in sicer:

- Informacijski pooblaščenec je na zahtevo novinarki častnika Delo odločil, da je Okrožno sodišče v Ljubljani dolžno v elektronski obliki posredovati novinarki dve določeni sodbi. Okrožno sodišče v Ljubljani je novinarki v eni zadevi ugodilo in ji posredovalo vmesno sodbo, ki je bila v trenutku zahtevka za pridobitev informacije javnega značaja že pravnomočna. V drugi zadevi pa je šlo še za nepravnomočno sodbo, zoper katero je bila vložena pritožba in o kateri Višje sodišče v Ljubljani še ni odločilo. Informacijska pooblaščenka je novinarki z odločbo dovolila tudi vpogled v nepravnomočno sodbo Okrožnega sodišča. S takšno odločitvijo se državni pravobranilec ni strinjal in je zoper odločitev vložil tožbo v upravnem sporu. O tožbi Upravno sodišče še ni odločilo.
- Informacijski pooblaščenec je ugodil pritožbi prosilca - fizični osebi, da mu Sodni svet Republike Slovenije sporoči konkretne razloge, zaradi katerih sta Personalna sveta Višjega delovnega in socialnega sodišča ter Vrhovnega sodišča ugotovila, da predsednica Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani ni primerna za sodniško službo. Informacijski pooblaščenec je namreč ugotovil, da zahtevana informacija predstavlja informacijo javnega značaja in da je oceno sodniške službe, na podlagi katere je bila sodnica razrešena, potrebno razkriti javnosti na podlagi tretjega odstavka 6. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja. Ocene sodniške službe nedvomno predstavljajo osebne podatke sodnika in zato so po mnenju državnega pravobranilca podani razlogi za uveljavitev javnega interesa spoštovanja ustavnega položaja sodstva kot ene od treh vej oblasti, s katerimi naj bi se zagotavljala neodvisnost, nepristranskost in učinkovitost sodstva. Upravno sodišče tožbi državnega

pravobranilca ni ugodilo in je tožbo zavrnilo. Sodišče je svojo odločitev utemeljilo s tem, da med predpisane izjeme javnega dostopa sicer sodijo tudi podatki, ki jih kot tajne opredeljuje Zakon o sodniški službi, le-ta pa ne določa, da odločba sodnega sveta sodi med tajne podatke. Sodba je postala pravnomočna in zoper njo tudi ni bila vložena revizija.

V dveh zadevah je državni pravobranilec vložil tožbo zoper toženo stranko Osnovno šolo Brezno Podvelka zaradi ugotovljene nepravilnosti v poslovanju navedene šole. Navedena osnovna šola je sprejela sklep o izbiri kandidata za ravnatelja zavoda osnovne šole in ta sklep je v mnenje posredovala ministrstvu, pristojnemu za šolstvo. Svet zavoda je sprejel sklep po nepravilno izvedenem postopku in v nepravilni sestavi, zaradi česar je sklep o imenovanju nezakonit. Javni interes je po mnenju državnega pravobranilca podan v zagotavljanju razmer, ki omogočajo normalno delovanje šole, to je potek vzgojno-izobraževalnega procesa, pri čemer je osnovnošolsko izobraževanje obvezno in ga zagotavlja država ter se financira iz finančnih državnih sredstev. Državni pravobranilec je zato sodišču s tožbo predlagal, da sodišče sklepa tožene stranke osnovne šole o izbiri kandidata in o imenovanju pooblaščenca odpravi. Upravno sodišče o tožbi še ni odločilo. V drugi zadevi pa je vložena tožba za odpravo sklepa o izbiri kandidata za ravnatelja osnovne šole, ker je bil sklep o izbiri kandidata sprejet po neustreznem postopku, izdal ga je organ v nepravilni sestavi in ministrstvo, pristojno za osnovno šolstvo, je izdalo negativno soglasje. Tudi o tej tožbi Upravno sodišče še ni odločilo

Poleg tega je državni pravobranilec vložil tožbo na odpravo odločbe Ministrstva za okolje in prostor, s katero je ta odpravila odločbo Inženirske zbornice Slovenije in mu naložil vpis fizične osebe v imenik pooblaščenih inženirjev s pooblastilom za odgovornega vodjo del. Javni interes je državni pravobranilec videl v potrebi po ustrezni, varni in zanesljivi gradnji objektov, kar zagotavlja strokovno in kvalitetno opravljeno delo z ustrezno strokovno usposobljenostjo pooblaščenecv za odgovornega vodjo del zahtevnih objektov. Upravno sodišče je tožbi v letu 2008 ugodilo, odločbo Ministrstva za okolje in prostor odpravilo in zadevo vrnilo v ponoven postopek.

Kot že navedeno je državni pravobranilec vložil 20 tožb v zadevah dodeljevanja brezplačne pravne pomoči. Državni pravobranilec je v 19 zadevah ocenil, da niso bili izpolnjeni pogoji iz 24. člena Zakona o brezplačni pravni pomoči (v nadaljevanju: ZBPP-UPB1) glede razumnosti

sprožanja postopka oziroma verjetnosti izgleda za uspeh, nepravilno pa naj bi bilo ugotovljeno tudi dejansko stanje glede finančnega položaja prosilca brezplačne pravne pomoči. V eni zadevi pa je sodišče odobrilo brezplačno pravno pomoč stranki za vložitev pritožbe za razveljavitev sodne poravnave. Ker je bilo iz odločbe razvidno, da je od sklenitve poravnave poteklo več kot tri leta, je pravobranilstvo menilo, da tožba nima verjetnosti za uspeh.

Pri pregledovanju ostalih odločb o dodelitvi brezplačne pravne pomoči ni bilo ugotovljeno, da bi bile odločbe izdane v nasprotju z zakonom.

Pristojnost za vložitev tožbe izhaja iz določb ZBPP-UPB1, po določilu 38. člena istega zakona pa so organi, ki odločajo o vlogah upravičencev za dodelitev brezplačne pravne pomoči, dolžni odločbe vročiti tudi državnemu pravobranilcu. Tako je Državno pravobranilstvo v letu 2007 prejelo 7.038 takšnih zadev. V primerjavi z letom 2006 smo prejeli 31 zadev več.

V letu 2007 je bilo zaključenih 6942 zadev, nerešenih na koncu poročevalskega obdobja pa je ostalo 672 zadev. Med njimi je bilo osem tožb, o katerih pa je bilo, razen glede ene, odločeno v začetku leta 2008.

Ob koncu leta 2007 je Ministrstvo za pravosodje pripravilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o brezplačni pravni pomoči, na podlagi katerega bi Državno pravobranilstvo dobilo novo pristojnost, in sicer, da bi pristojnemu davčnemu organu podalo predlog za izterjavo terjatve iz 46. člena zakona. Državni zbor Republike Slovenije je dne 26. 2. 2008 že sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o brezplačni pravni pomoči (ZBPP-B Ur. l. RS št. 23/2008 z dne 7. 3. 2008), ki je uzakonil predvideno novost. Ker se zakon začne uporabljati s 1. 9. 2008 bo potrebno z Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije urediti poslovanje med sodišči in Državnim pravobranilstvom. S podatki o terjatvah do sedaj nismo razpolagali, saj bodo terjatve šele s spremembo zakona prešle na Republiko Slovenijo.

Zoper odločbo o ugotavljanju vzajemnosti ni bila vložena nobena tožba. Državnemu pravobranilstvu je bilo na podlagi Zakona o ugotavljanju vzajemnosti (Ur. l. RS, št. 9/99) predloženo 42 odločb Ministrstva za pravosodje glede ugotovitve, da za pridobitev lastninske pravice z nakupom nepremičnine po državljanu Republike Hrvaške obstaja materialna

vzajemnost med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Državno pravobranilstvo je vse odločbe preverilo in ugotovilo, da ni razlogov za vložitev tožbe.

Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (uradno prečiščeno besedilo ZRPJN-UPB5, Ur. l. RS, št. 94/2007) v 9. členu določa, da v primeru, če je bil ali bi lahko bil z ravnanjem naročnika ogrožen javni interes, lahko vložijo zahtevek za revizijo tudi Državno pravobranilstvo, Ministrstvo pristojno za finance ali Urad pristojen za varstvo konkurence, in sicer kadarkoli med postopkom, najkasneje do dokončnosti odločitve o dodelitvi javnega naročila. Rok, v katerem mora Državno pravobranilstvo izvedeti za nepravilnosti postopka javnega naročanja, je kratek, poleg tega mora pravobranilstvo v postopku tudi dokazati, da je bil ali bi lahko bil z ravnanjem naročnika ogrožen javni interes. V letu poročanja je pravobranilstvo prejelo dve pobudi za vložitev zahteve za revizijo postopka javnega naročanja. V obeh zadevah je ugotovilo, da kršitev v postopku naročanja ni bilo.

Državna revizijska komisija je v letu poročanja na podlagi tretjega odstavka 20. člena ZRPJN-UPB5 Državnemu pravobranilstvu vročila tudi 326 sklepov, s katerimi je odločala o vloženih zahtevkih za revizijo. Zoper odločitev Državne revizijske komisije ni pritožbe. Po končanem postopku je sodno varstvo zagotovljeno v postopku povračila škode pred sodiščem splošne pristojnosti.

Državno pravobranilstvo je kot zastopnik stranke v letu 2007 vložilo 11 tožb. V zadevah denacionalizacije je vložilo tožbe kot zastopnik Republike Slovenije v treh zadevah, kot zastopnik Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije pa v štirih zadevah. Poleg tega je kot zastopnik različnih državnih organov vložilo še štiri tožbe iz drugih pravnih področij.

Pregled statistično zaključenih zadev, v katerih je državni pravobranilec kot zastopnik javnega interesa vložil tožbo, je pokazal, da je bilo v letu poročanja zaključenih 22 zadev.

Od tega se je 19 zadev nanašalo na dodeljevanje brezplačne pravne pomoči (vse tožbe so bile vložene v letu 2007). Tožbi je bilo ugodeno šestnajstkrat. V desetih primerih je bila odločba odpravljena, ker niso bili izpolnjeni pogoji iz 24. člena ZBPP-UPB1 glede razumnosti sprožanja postopka oziroma verjetnosti izgleda za uspeh, v šestih pa, ker je bilo nepravilno ugotovljeno dejansko stanje glede finančnega položaja prosilca brezplačne pravne pomoči.

Izpostavljam pa nezaključeno zadevo kot primer hitrega reagiranja sodišča na tožbene navedbe. Sodišče je odločitev o odobritvi brezplačne pravne pomoči po vložitvi tožbe spremenilo in zahtevo prosilca zavrnilo, zato je državni pravobranilec tožbo na odpravo odločbe v letu 2008 umaknil.

Tožba je bila zavrnjena v treh zadevah.

Izpostavljam preostale tri tožbe, ki so se nanašale na druga pravna področja in v katerih je državni pravobranilec v dveh zadevah uspel, v eni pa ne:

- Upravno sodišče je odpravilo odločbo Informacijske pooblaščenke za dostop do informacij javnega značaja, v zvezi s posredovanjem podatkov neoverjenega izpiska iz zemljiške knjige v elektronski obliki fizični osebi brezplačno. Sodišče je ugotovilo, da je plačljivost podatkov iz elektronske zemljiške knjige za fizično osebo utemeljena v Zakonu o zemljiški knjigi. Fizična oseba je potem, ko je bila odločba izvršena, pritožbo umaknila.
- Upravno sodišče je odpravilo odločbo Ministrstva za finance, s katero je izreklo za nično odločbo Komisije za ugotavljanje vojnega dobička pri Občinskem ljudskem odboru Ježica iz leta 1946. Zoper sodbo sodišča je bila vložena pritožba in Vrhovno sodišče Republike Slovenije je revizijo stranke z interesom zavrglo.
- Upravno sodišče je ugodilo tožbam državnega pravobranilca zoper odločbo Občinskega sveta Občine Lenart, s katero je bil odpravljen Odlok o ustanovitvi javnega vzgojnoizobraževalnega in vzgojnovarstvenega zavoda Osnovna šola Sv. Trojica. Zoper sodbo se je pritožila Občina Lenart. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je pritožbi ugodilo in spremenilo sodbo Upravnega sodišča tako, da je tožbo zavrnilo. Po mnenju Vrhovnega sodišča je namreč vrtec, ki je bil ustanovljen kot javni zavod, mogoče organizirati kot organizacijsko enoto šole in zato takšna statusna sprememba ni v nasprotju z določbami Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja.

V letu 2007 je bilo zaključeno tudi 14 zadev, v katerih je bilo Državno pravobranilstvo zastopnik tožeče stranke v upravnem sporu. S področja denacionalizacije je bilo ugodeno šestim tožbam, dve pa sta bili zavrnjeni. Sodišče je tožbam ugodilo, saj je ugotovilo, da:

- obstaja nerešeno vprašanje bistvene okrnjenosti dejavnosti zaradi kontinuitete meteoroloških meritev,
- v upravnem postopku je bilo nepopolno ugotovljeno dejansko stanje glede obsega in lastništva zemljišč, ki so predmet vračanja,
- nepopolno je bilo ugotovljeno dejansko stanje glede načina vračanja denacionaliziranega zemljišča in ugotovitve, kdo je zavezanec za vrnitev tega zemljišča, v ponovljenem postopku bo potrebno ugotoviti, kolikšen prostor je potreben za neokrnjeno opravljanje hidrometeorološke dejavnosti, niso bile upoštevane zatrjevane ovire za vračilo v naravi iz 1. in 4. točke 19. člena ter 32. člena ZDen, sporna je bila izdaja ugotovitevne odločbe o državljanstvu. Upravni organ bi moral upoštevati določilo drugega odstavka 35. člena Zakona o državljanstvu FLRJ.

V eni zadevi je bila tožba umaknjena glede na to, da je bilo odločeno o identični tožbi Okrožnega državnega tožilstva in je bil že obnovljen postopek državljanstva upravičenca ter pravnomočno zaključen.

V enem primeru pa je tožena stranka Ministrstvo za kulturo po prejemu tožbe sama odpravila svojo odločbo o denacionalizaciji z uporabo inštituta izrednega pravnega sredstva spremembe in odprave odločbe v zvezi z upravnim sporom. Upravno sodišče je zato postopek s tožbo ustavilo.

Tožbe so bile zavrnjene, ker je:

- Upravno sodišče ugotovilo, da v obravnavanem primeru niso podane ovire po 19. členu ZDen;
- Vrhovno sodišče v svoji odločitvi zapisalo, da upravičenje za uveljavljanje pravic iz ZDen v skladu s 158. členom ZDen pridobijo pravni nasledniki upravičenca. Torej vsi, ki lahko pridobijo premoženje, tako dediči po Zakonu o dedovanju, kot dediči njegovih dedičev, če so ti že mrtvi ali razglašeni za mrtve.

Glede ostalih pravnih področij, je sodišče trem tožbam ugodilo, eno pa je zavrnilo, posebej pa izpostavljam dve zadevi:

- Državno pravobranilstvo je kot zastopnik Ministrstva za promet Republike Slovenije vložilo tožbo zoper Informacijskega pooblaščenca Republike Slovenije v zadevi, ki je naložil Ministrstvu za promet, da na zahtevo fizične osebe predloži dokumente o izpitnih vprašanjih, na katera je posamezni kandidat odgovarjal, dokumente za strokovni izpit za pridobitev naziva mornar – motorist v obalnem morju in da je dolžno omogočiti stranki – fizični osebi vpogled v priročnike ali programe za izvedbo in organizacijo tečajev oziroma usposabljanj, pri čemer je dolžna tožena stranka pri vseh teh izbrisati osebna imena in priimke izvajalcev izobraževanj, izpitih kandidatov in udeležencev usposabljanj, imetnikov dovoljenj, njihove rojstne datume in kraje, naslove, telefonske številke, državljanstvo, potrdila. Upravno sodišče je tožbo zavrnilo in navedlo, da je zmotno mnenje tožeče stranke, da je lahko razlog za zavrnitev dostopa do informacije javnega značaja predstavlja enormno število dokumentov, ki bi jih bilo potrebno prosilcu izročiti oziroma mu omogočiti vpogled, kar bi lahko pripeljalo do resne motnje v poslovanju organa tožeče stranke, ker ne bi mogel zagotavljati opravljanja svoje dejavnosti v času uradnih ur za občane na področju svojega dela. Sodišče namreč meni, da ima po 39. členu Ustave Republike Slovenije vsakdo pravico dobiti informacije javnega značaja, razen v primerih, ki jih določa zakon. Za takšno izjemo v tem primeru ne gre. Če bodo v postopku nastali veliki stroški, sodišče opozarja na določbo Uredbe o posredovanju in uporabi informacij javnega značaja, ki določa cene materialnih stroškov in lahko v takem primeru tožeča stranka od prosilca zahteva vnaprejšnji polog. Pri posredovanju informacij namreč organ obračuna dejansko nastale stroške in prosilcu izda račun.
- Državno pravobranilstvo je kot zastopnik tožeče stranke Ministrstva za obrambo, Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami vložilo tožbo zoper odločbo Ministrstva za okolje, prostor in energijo. Navedeno ministrstvo je zavrnilo zahtevo tožeče stranke za odpravo odločbe Upravne enote Tržič po nadzorstveni pravici. Upravna enota Tržič je namreč z odločbo z dne 30. 9. 2003 investitorju izdala gradbeno dovoljenje za gradnjo avtomatiziranega bencinskega servisa, ne da bi bilo pred izdajo gradbenega dovoljenja pridobljeno soglasje organa, pristojnega za požarno varnost. Upravno sodišče je tožbi tožeče stranke ugodilo in navedlo, da je dejstvo, da

soglasje ni bilo pridobljeno, bi pa po zakonu moralo biti, razlog za odpravo gradbenega dovoljenja z odločbo, izdano po nadzorstveni pravici. Vrhovno sodišče je revizijo investitorja zoper sodbo Upravnega sodišča zavrglo.

Poročilo zaključujem s primerom pooblastila Vlade Republike Slovenije Državnemu pravobranilstvu za zastopanje državnega organa kot tožene stranke v upravnem sporu. V zadevi tožbe fizične osebe zoper Republiko Slovenijo, Ministrstvo za šolstvo in šport je Vlada Republike Slovenije na podlagi petega odstavka 17. člena Zakona o upravnem sporu sprejela sklep, da se za zastopnika države v zadevi tožbe zaradi nezakonnosti odločbe Ministrstva za šolstvo in šport o imenovanju v.d. ravnatelja Glasbene šole Kočevje določi Državno pravobranilstvo. O zadevi Upravno sodišče še ni odločilo. Gre za prvi primer, ko Državno pravobranilstvo zastopa državni organ kot toženo stranko, saj takšnega pooblastila Državno pravobranilstvo po prejšnjem Zakonu o upravnem sporu ni moglo prejeti.

Na koncu obdobja poročanja je ostalo nerešenih 2006 zadev.

IV/10. PRAVNA MNENJA (M₁ IN M₂ VPISNIK)

Po Zakonu o državnem pravobranilstvu Državno pravobranilstvo subjektom, ki jih zastopa, pravno svetuje pri sklepanju pogodb s katerimi za te subjekte nastajajo premoženjske pravice in obveznosti, pri sklepanju pogodb s katerimi se ustanavljajo, spreminjajo ali ukinjajo stvarne pravice na nepremičninah ter pri reševanju drugih premoženjskih vprašanj.

V letu poročanja Državno pravobranilstvo ni bilo zaproseno za nobeno pravno mnenje o pravni veljavnosti že sklenjene pogodbe o pridobitvi nepremičnin.

V letu poročanja je bilo Državno pravobranilstvo zaproseno za pravna mnenja v 69 zadevah, iz preteklega obdobja je bilo odprtih 50 zadev, izdelali smo 77 pravnih mnenj, odprto je še 42 zadev. Za pravna mnenja so zaprosila prav vsa ministrstva ter Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in različni zavodi Republike Slovenije glede državnih nepremičnin.

Med zaprosili za mnenje, ki so jih v letu 2007 država, njeni organi in organizacije v sestavi, ki so pravne osebe, naslovili na Državno pravobranilstvo, izrazito izstopajo zaprosila za mnenje iz področja stvarnega prava. Do spornih situacij prihaja tako takrat, ko lastnina na nepremičninah preide na Republiko Slovenijo na podlagi samega zakona, kot npr. na podlagi Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov ali Zakona o športu. Zaradi izvajanja nadzora državne meje v skladu s Schengenskimi standardi je bilo potrebno zagotoviti ukrepe za kontrolirano prehajanje državne meje z Republiko Hrvaško na cestnih komunikacijah ter v zvezi s tem urediti lastniška razmerja na mejnem prehodu, v zvezi z mednarodnim prometom pa tudi lastništvo Republike Slovenije na zemljišču, na katerem stoji Aerodrom Ljubljana.

Vzpostavila se je potreba po ureditvi zemljiškoknjžnega stanja nepremičnin Zgodovinskega arhiva na Ptuju ter Zgodovinskega arhiva Ljubljana, nepremičnin Srednje šole Jesenice, Šole tehničnih strok Koper, Doma upokojecev Nova Gorica. Nekatera neurejena lastniška razmerja izvirajo še iz pravnih razmerij v bivši Jugoslaviji, tako npr. je bilo izpostavljeno vprašanje o upravičenosti zahtevka podjetja iz Hrvaške do vpisa lastninske pravice na parceli, ki je bila kasneje vrnjena denacionalizacijskemu upravičencu ter zahtevka podjetja iz Srbije glede vpisa njihove lastninske pravice na poslovnem prostoru, ki ga je podjetje kupilo v letu 1988, na njem pa je vpisana v zemljiški knjigi Republika Slovenija kot lastnica.

V zvezi z lastnino Republike Slovenije se pojavljajo tudi pogosta vprašanja, ki se nanašajo na obratovanje in upravljanje s to lastnino. Tako so pogosta vprašanja, ki izvirajo iz stanovanjskih ali najemnih razmerij. Ponovno je bil izpostavljen problem odkupa hišniškega stanovanja v smislu določb Stanovanjskega zakona.

Državno pravobranilstvo je podalo pravno mnenje tudi glede samega vpisa lastninske pravice na Republiko Slovenijo v zemljiški knjigi. Vprašanje se je namreč izpostavilo glede vpisa javnih vzgojno izobraževalnih zavodov, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija, na nepremičninah v zemljiški knjigi pa je vpisano resorno ministrstvo. V drugem primeru pa se je izpostavilo vprašanje pravilnosti vpisa na podlagi pravnomočne sodne odločbe.

Lastnina Republike Slovenije je kot v vsakem drugem primeru predmet pravnega prometa, ki pa je poleg splošnih civilnopravnih predpisov podvržena še posebnim javno finančnim predpisom. Tako je bilo postavljeno vprašanje brezplačne služnostne pravice na nepremičnini Republike Slovenije, zakupa kmetijskih zemljišč v solastnini, odmere funkcionalnega zemljišča ter brezplačnega prenosa lastninske pravice na nepremičnini s strani Republike Slovenije na Občino Lendava za potrebe mladinskih aktivnosti in sicer ureditve mladinskega centra s prenočišči, tako imenovani youth hostel, v skladu z določili 37. člena Zakona o vzpodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

V zvezi z lastnino Republike Slovenije je bilo obravnavano vprašanje glede zatrjevane škode na avtomobilu fizične osebe, ki ji je nastala škoda, ko je parkirala avtomobil ob stavbi v lasti Republike Slovenije, vendar pa je bilo tam parkiranje in ustavljanje prepovedano.

Odškodninski zahtevki so tudi sicer pogosto predmet obravnave Državnega pravobranilstva, tako kadar se zatrjuje krivdna odgovornost organov oziroma oseb, za katere odgovarja Republika Slovenija, kakor v primeru, ko predlagatelj zahtevkov zatrjujejo, da je Republika Slovenija lastnica ali posestnica nevarne stvari ali dejavnosti, ki je izvor škode ter je zaradi tega objektivno odškodninsko odgovorna. Državno pravobranilstvo je prejelo zaprosilo za pravno mnenje v primeru izliva vode v poslovnem prostoru ter nastanku škode v posledici letega. V drugem primeru je bilo zatrjevano protipravno ravnanje upravne enote, ki je državljanu na podlagi krive predstavitve izdala osebno izkaznico na drugo ime, s katero je ta kasneje vzel pri banki kredit, ki ga ni odplačeval, banka pa je nastalo škodo terjala od upravne enote.

Republika Slovenija pa je lahko tudi vlagatelj zahtevka za povrnitev škode. Državno pravobranilstvo je bilo zaproseno za oceno možnosti uspeha v pravdi zoper zaposlene v primeru izgube ali poškodovanja opreme ter glede določitve višine škode v takšnih primerih.

Republika Slovenija vstopa v številna pogodbeno razmerja, iz katerih se lahko pojavljajo številna pravna vprašanja. V letu 2007 je Državno pravobranilstvo prejelo zaprosilo za pravno mnenje v zadevah primernosti pogodbe glede mejnega prehoda, vsebine koncesijske pogodbe za izvajanje dimnikarske javne službe, pogodbe o najemu poslovnih prostorov za ministrstvo, glede na povišanje najemnine ter povečanje kvadrature, z ozirom na prvotno pogodbo, glede plačila storitev izvajalca izvedbe seminarja, glede vsebine pogodbe, ki se nanaša na pogodbeno kazen za neizpolnitev obveznosti v zvezi s pogodbo o sofinanciranju projekta zadrževanje vode v porečju reke Savinje in še mnogih drugih.

Republika Slovenija je tudi pomemben delodajalec, zato se na Državno pravobranilstvo večkrat obračajo stranke z vprašanji z delovnopravnega področja. Zaprošeno je bilo mnenje glede pravilnika o štipendiranju sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev, opredelitev do vprašanja o preveč izplačanih prevoznih stroških.

Mnoga pravna vprašanja izvirajo iz uvedenih stečajev. V pravno mnenje so bili poslani s strani naših strank podani predlogi pobota medsebojnih terjatev med Republiko Slovenijo ter podjetjem v stečaju, izpostavilo se je tudi vprašanje o pravilih sodelovanja med državami na področju civilnih zadev, še posebej v primeru, ko je dolžnik iz druge države v stečaju in ureditev lastninsko pravnih razmerij po končanih pravnih postopkih, ki izvirajo iz stečajnega postopka.

Nazadnje, vendar še daleč ne najmanj pomembno, pa Državno pravobranilstvo podaja ocene uspeha v odprtih pravnih postopkih oziroma daje svoje pravno stališče glede na izpostavljene pravne probleme ter priporoča pravna ravnanja. Vprašanja, ki so naslovljena na Državno pravobranilstvo, izvirajo iz najrazličnejših področij delovanja Republike Slovenije.

Iz iste dejanske in pravne podlage je odvetnik vložil večje število tožb zoper Republiko Slovenijo, s katerimi vtožuje odškodnino za nematerialno škodo, ki naj bi strankam nastala zaradi imisij v zvezi s povečanim prometom in se je v zvezi s tem izpostavilo vprašanje krajevne pristojnosti.

Državno pravobranilstvo je proučevalo vprašanje domnevne kršitve znamke LIPPIZANER avstrijskega podjetja na evro kovancu za 20 centov. Podano je bilo vprašanje o pridobitvi lastnine na podlagi ugotovitvenega sklepa o lastništvu helikopterja, o razlogih za vložitev tožbe za vračilo izplačanih sredstev iz sredstev programa »sopard« za izvedbo investicije »Turizem na kmetiji«, o zahtevi za priznanje zakonskih zamudnih obresti od neizplačane pokojnine, o vprašanjih pravnega nasledstva bivše družbenopolitične skupnost, o statusu Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter se ukvarjali z vprašanjem optantskega premoženja. Pravno svetovanje je bilo zaproseno tudi glede odprtega pravnega postopka v zvezi s plačilom za izgradnjo novega gledališča v Novi Gorici, v katerem Republika Slovenija sicer ni stranka postopka.

V. ZAKLJUČKI

Ključna ugotovitev tega poročila je, da se je ob sicer manjšem številu zahtevkov zoper državo, podvojila vrednost teh zahtevkov.

Demokratični sistem, tržno gospodarstvo in članstvo v Evropski uniji, so elementi, ki so vsebino dela in nalog Državnega pravobranilstva, kot zakonitega zastopnika države, v celoti spremenile. Država namreč pri izvrševanju svojih pristojnosti vzpostavlja najrazličnejša pravna razmerja, s čimer prevzema obveznosti in tudi materialno odgovornost. Praviloma so posledica teh obveznosti in odgovornosti visoki materialni zahtevki. Hkrati pa državljani ne čutijo več nobenih zavor za uveljavljanje najrazličnejših zahtevkov zoper državo, pogosto tudi brez pravnega temelja. Pravno utemeljeni zahtevki pa so mnogokrat previsoko ovrednoteni. Ta zaključek potrjuje tudi v IV/1 poglavju prikazana uspešnost Republike Slovenije.

Poudarjam, da je funkcijo državnega pravobranilca kot zakonitega zastopnika države ob načelih etike in morale mogoče izvajati le tako, da organ v skladu z zakonodajo, strokovnostjo in nepristranostjo deluje v interesu Republike Slovenije, ob tem pa je dolžan spoštovati poslovne in druge obveznosti svoje stranke in tako kreativno prispevati k uresničevanju prava.

Na podlagi razpisa, ki je bil objavljen dne 29. 9. 2006 v Uradnem listu RS, št. 100/06, je bilo razpisanih 15 novih državnih pravobranilcev, od tega pet na zunanjih oddelkih in 10 na sedežnem pravobranilstvu (od teh dva za evropske zadeve). Državni pravobranilci na zunanjih oddelkih so bili imenovani 18. 1. 2007, imenovanje državnih pravobranilcev na sedežu pa je potekalo s časovnimi presledki tako, da je bil zadnji od desetih pravobranilcev imenovan v septembru 2007. Devet novih državnih pravobranilcev je bilo imenovanih iz vrst dotedanjih pomočnikov državnih pravobranilcev, šest pa izmed zunanjih kandidatov. Glede na dejstvo, da so na razpis z dne 29. 9. 2006 kandidirali vsi pomočniki državnega pravobranilca na sedežu (razen enega, ki še ni izpolnjeval pogojev), Državno pravobranilstvo ni imelo možnosti za razpis morebitnih izpraznjenih mest pomočnikov državnih pravobranilcev. To je imelo za posledico manjše število zasedenih funkcionskih mest skozi vse leto ter večje težave pri reorganizaciji dela, predodeljevanju dela in občutno večje obremenjenosti.

Pregled udeležbe Republike Slovenije v stečajnih postopkih in postopkih prisilne poravnave v preteklem letu (poglavje IV/5) pokaže, da je država prijavila v tem obdobju za več kot

devetsto milijonov EUR terjatev. V pretežnem delu so to terjatve Ministrstva za finance in sicer Davčne uprave Republike Slovenije in Carinske uprave Republike Slovenije. Odstotek poplačila prijavljenih terjatev je nizek.

Ugotavljamo, da bi država potencialno lahko izterjala od zavezancev veliko več, če bi pristojni organi izdali in vročili odmerno odločbo v primerno hitrem času in tudi pričeli z izvršbo vsake odločbe takoj, ko ta postane izvršljiva. Pogosto se namreč prične izvršba šele pred iztekom izterjalnega roka. Mnogokrat se prijavljena terjatev nanaša tudi na več odločb, ki zajemajo različna daljša časovna obdobja. Ob hitro izvedenem davčnem oziroma carinskem postopku in takojšnji izvršbi, bi država imela pogosto možnost uveljaviti zastavno pravico, s čemer bi pridobila prednostno pravico do poplačila v stečajnem postopku.

Z odpravo pritožbe zoper odločbo sodišča v upravnem sporu, bistveno zoženimi zakonskimi pogoji za revizijo ter nedopustnostjo izrednega pravnega sredstva, s katero je bila odpravljena odločba upravnega organa, bo nov Zakon o upravnem sporu bistveno pripomogel k ekonomičnosti (dolžini trajanja postopka, zmanjšanju stroškov). V naštetih spremembah vidim največjo prednost in izboljšavo novega zakona.

Nasprotno pa na področju razlastitev pregledi kažejo, da potekajo razlastitveni postopki pred sodišči (na podlagi Zakona o stavbnih zemljiščih) prepočasi, kar ima za posledico časovno odmikanje izgradnje oziroma realizacije načrtov, sprejetih v javnem interesu.

Poudarjam tudi nezanemarljiv pomen dela Državnega pravobranilstva v zvezi s sodelovanjem Republike Slovenije v postopkih predhodnega odločanja in v obliki intervencij pred sodišči Evropske unije. Tukaj vidim še veliko možnosti za uspešnejše vključevanje Republike Slovenije v pravni sistem Evropske unije in sicer v tem, da bi država bolj vključevala državne pravobranilce pri dajanju strokovnih mnenj, kakor tudi pri opozarjanju na eventualno neskladnost domačih predpisov s predpisi Evropske unije.

Ob doseganju višjih pravnih, gospodarskih, socialnih odnosov skozi zakonodajno in izvršilno oblast, ocenjujem, da se bo število sporov, ki izvirajo iz ravnanj, kot so na primer poškodbe po policistu, nezakonite prekinitve delovnega razmerja, plačevanje socialnih pomoči, neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti in podobno, zmanjševalo. Vedno bolj pomembne in

zaradi tega tudi vrednostno višje pa bodo obveznosti države, ki izvirajo iz njenega neposrednega ravnanja in pooblastil.

Evropsko sodišče za človekove pravice je v svojih letošnjih odločbah črtalo s seznama 48 pritožb. V teh zadevah so pritožniki z Republiko Slovenijo sklenili poravnavo na podlagi 25. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, sodišče pa je potrdilo, da komisija Državnega pravobranilstva pravilno uporablja kriterije ZVPSBNO in sodno prakso Sodišča. Poleg tega pa je Sodišče v mesecu maju v petih zadevah (pritožbe št. 13992/03, 33814/03, 37190/03, 3088/03, 388740/04) odločilo, da se zadeve črtajo s seznama, čeprav ni prišlo do sklenitve izvensodne poravnave. V teh zadevah je namreč Državno pravobranilstvo pritožnikom na podlagi podatkov o trajanju postopka, razlogov za morebitne dolgotrajne postopke ter kriterijev zakona, ponudilo poravnalne ponudbe, vendar pa jih pritožniki niso želeli sprejeti. Sodišče je ugotovilo, da so poravnalne ponudbe, ki jih je pripravilo Državno pravobranilstvo, ustrezne tako glede višine pravičnega zadoščenja, kakor tudi stroškov pooblaščenecv pritožnikov. Ocenilo je, da ni več nikakršnih zadržkov zato, da bi sodišče še nadalje obravnavalo pritožbe oškodovancev, saj je generalni državni pravobranilec podpisal izjavo, da bo Republika Slovenija izplačala zneske iz predlaganih ponudb.

Zadnja odločitev je pomembna zaradi tega, ker bi morala Republika Slovenija, kadar se je pripravljena poravnati, ravnati enako in oškodovancu, ki se s poravnalno ponudbo ne strinja, nesporni znesek odškodnine in stroškov takoj plačati oziroma ob zavrnitvi izplačila denar položiti na sodni depozit. Na ta način bi sodišče, ob morebitni vloženi tožbi, tožbo obravnavalo samo še v spornem delu tožbenega zahtevka. To pa bi bilo lahko v mnogih primerih neugodno tudi za oškodovance, posebej, če bi bili tožbeni zahtevki zavrnjeni in oškodovancem naloženo plačilo pravnih stroškov zastopnika Republike Slovenije. Enaka ugotovitev velja tudi za Državno pravobranilstvo v primerih, ko samo odloča v predhodnih postopkih in oškodovanci ne sprejmejo poravnalne ponudbe. Dosedanja praksa, ko je Državno pravobranilstvo po vloženi tožbi delno pripoznalo tožbeni zahtevek, ima za posledico plačilo višjih zneskov iz naslova zakonitih zamudnih obresti kakor tudi dodatnih stroškov, predvsem iz naslova vložitve tožbe in takse za tožbo.

Informacijski sistem Državnega pravobranilstva še vedno ne dosega potrebne kakovosti. Težave nastajajo pri črpanju in primerjanju podatkov, ki so pogoj za popolne evidence in kakovostne analize. Zaradi tega moramo vse prepogosto podatke zbirati ročno. Zahteva po

hitrejšem pridobivanju točnih podatkov narekuje nadaljnje razvijanje kvalitetnejšega informacijskega sistema. Pričakujemo, da bo projekt e-pravosodje v najkrajšem času omogočil pričakovan razvoj informacijskega sistema.

Lucijan BEMBIČ
generalni državni pravobranilec

VI. PRILOGE

- statistično poročilo za leto 2007 skupaj v delu (priloga 1)
- statistično poročilo vseh zadev za leto 2007 (priloga 2)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2007 (1. del) (priloga 3)
- vrednostni pregled obravnavanih zadev na DP v letu 2007 (2. del) (priloga 4)
- pregled obravnavanih zadev v letu 2007 v odstotkih po oddelkih – graf (priloga 5)
- številčni pregled obravnavanih zadev v letu 2007 – graf (priloga 6)
- statistično poročilo o obravnavanih zadevah v letu 2007 po vpisnikih – graf (priloga 7)